

Hulûlü ile Müşerref Olduğumuz Haram Ayların
Hürmetini Muhâfaza Edebilmeyi Yüce
Rabbimiz'den Niyâz Ederiz!

Lâlegül

Aylık İlim, Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi Yıl: 6 Sayı: 65 Şevvâl - Zülkâde 1439 TEMMUZ 2018 Fiyatı: 13TL

Şevvâl Ayında Kılınacak Çok
Mühim Bir Namaz Olan Utekâ
(Âzatlılar) Namazı sh: 82-83

Şevvâl Ayı -Altı Günler- Orucu
sh: 83

Haram Ay Orucu
sh: 84-85

Zülka'de Ayının Namazları
sh: 85-86

Abdullâh ibni Mübârek
Hazretleri'nin Yürüyemeyecek Hâle
Gelmiş Atının Ayağa Kalkmasına
Sebepl Olan En Tesirli Şifâ Duâsı ki
Ali Haydar Efendi ve Mahmud
Efendi (Kuddise Sirruhümâ)
Hazarâtı Bu Duâyı Sürekli
Okurlardı sh: 86-87

İmâm-ı Âzam Hazretleri'nin 40
Sene Yatsının Abdestiyle Sabah
Namazını Kılabilmesi İçin Gerekli
Olan Kuvveti Kendisine
Kazandıran Duâ sh: 87-96

Edille-i Şer'iyeyi Olduğu Gibi
Kabul Etmeyen İmândan
Sıyrılmaya Mahkûmdur
Resul BÖLÜKBAŞ sh: 12

Bezm-i Âlem Vâlide Sultan
Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL sh: 16

Müslüman'ın Zihin Dünyâsında
Kudüs ve Mescid-i Aksâ
Ömer Faruk KORKMAZ sh: 24

Davete İcabet Etmek
Hüsamettin VANLIOĞLU sh: 32

Farz Olan Tesettür
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER sh: 36

Târihselcilik Belâsı / Kur'ân'a
Hristiyanca Bakış -2-
Dr. İhsan ŞENOCAK sh: 50

Vücutları ile Gören Balıklar
Prof. Dr. Volkan TUZCU sh: 80

MUHYİDDİN İBİNİ ARABÎ
HAZRETLERİ HAKKINDA
BÜYÜKLERİN GÖRÜŞLERİ

Ahmet Mahmut ÜNLÜ sh: 4

EDİTÖRDEN

Sıcakların iyice şiddetlendiği, neredeyse gölgede bile terlediğimiz bir mevsimdeyiz. Tabii uzmanlar sıcak havadan etkilenmeyelim diye; “açık renkli, rahat ve hafif giyecekler giyinin. Güneş altında fazla kalmayın, bol bol sıvı tüketin” türünden ikazlarda bulunuyorlar. Tabii bu uyarılara riayet etmek lazım. Zira sağlığımız için gerekli olan şeyler.

Peki, bedenimizin sıhhati için hava sıcaklığına karşı yapılan uyarılara riayet ediyoruz da, rûhumuzun sıhhati için cehennem sığına karşı yapılan ikazlara kulak veriyor muyuz?.. İnsan sıcak havaya zamanla alışır, zaten mevsim değişince hava sıcaklığı da normale döner. Fakat cehennem sıcakları öyle mi?.. Ne alışılır, ne de harareti azalır.

Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) cehennem ateşinin şiddeti hakkında şöyle buyurdu:

“Sizin şu ateşiniz cehennem ateşinin yetmiş cüzünden bir parçadır.”

Sahabeler:

- Ya Rasûlellah! Vallahi dünya ateşi muhakkak (azap için) kâfi idi, dediler.

Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

- Cehennem ateşi dünya ateşleri üzerine altmış dokuz derece daha fazla kılındı.

Bunların her birinin harareti bütün dünya ateşinin harareti gibidir.”

(Müslim 2843/30, Buhari 3064, Tirmizi 2715)

Şiddetli sıcaklar cehennemden hararetindedir

Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Cehennem Rabbine şikayet ederek; ‘Ey Rab-bim! Bir parçam bir parçama yemektir, izin ver’ dedi. Bunun üzerine Allah-u teala ona iki nefes almaya izin verdi. Bir nefes kışın, bir nefes de yazın. (Yaz’daki nefesi) sizin rastladığınız en şiddetli sıcak-tır. (Kış’daki nefesi ise) sizin rastladığınız en şiddetli soğuk da zemheririndedir.”

(Buhari 3062, Tirmizi 2719, İbn Mace 4319)

Demek ki, havaların sıcaklığı cehennemden kaynaklanıyor. Öyleyse bu şiddetli sıcaklar bize cehennemi hatırlatmalı, ona götüren günah ve isyanlara bulaştıysak derhal tevbe etmeli ve cehennemden Allah’a sığınmalıyız. Zira bu sıcaklara bile dayanamayıp oflayıp pufleyen ve gölgelik bir yer arayan bizler, cehennem alevine hiç dayanamayız...

Hiz. Ömer (Radiyallahu anh)’ın şöyle dediği rivayet edilir:

“Cehennem ateşini sık sık hatırlayın! Onun sıcaklığı şiddetli, dibi derin ve kamçıları demirdendir!”

(Tirmizi 2701)

Sıcak havada cehennem ateşinden Allah’a sığınmak

İnsanın, sıcak havalarda serin bir yer araması, hararet bastığında soğuk su içmek istemesi fitrîdir, gayet normaldir. Fakat sıcaktan bunalınca sitem etmek, isyankâr bir tavır takınmak, şikayet etmek çok yanlıştır. Çünkü bu şikayet, sıcakları yaratan Allah-u Teala’ya yapılmış olur ve O’nun yaptığından memnun olmamak anlamına gelir. Ki, Rabbim bu tür söz ve tavırlardan bizleri muhafaza buyursun.

Tabii sıcaktan bunalınca şikayetlenmek yerine, ne demek gerektiğini Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bize öğretmiş ve şöyle buyurmuştur:

“Sıcak bir günde kul; ‘Lâilâhe illallâh bu günün harareti de ne kadar şiddetli. Allahım beni cehennem ateşinin hararetinden kurtar!’ dediği zaman Mevlâ Teala cehenneme hitaben:

‘Kullarımdan bir kul senden Bana sığındı, cidden Ben onu ateşten kurtaracağıma seni şahit tutarım’ buyurur... Soğukta da durum böyledir...”

Efendimizin buyurduğu üzere, sıcak havada cehennemden Allah’a sığınan kimseyi ateşten kurtaracağına, Allah-u Teala cehennemi de şahit tutuyor.

Belki bazıları; “böylesine basit bir söz söylemek, nasıl cehennemden kurtarıyor?” Diyebilir. Fakat bu söz, derin manalar ifade eder. Zira bunu diyen kişi, hava sıcaklığıyla cehennem sıcaklığı arasında bir bağlantı kuruyor ve aklına tatilden, denizde yüzüp serinlemekten önce cehennem geliyor ve ondan Allah’a sığınıyor. Yani o kimse, bu sıcaklarda Allah’a isyan etmek bir kenara, bilakis O’nu hatırlıyor...

Bu, Allah’a ve ahirete imanın alametidir. Cehennemden şiddetini hatırlayıp ondan kurtaracak olanın sadece Allah olduğunun idrakine varmaktır. İşte bu kişiye de cehennemden kurtulacağına dair müjde vardır.

Öyleyse şiddetli sıcakların bastıracağı bu yaz mevsiminde şayet harareten bunalır, sığının şiddetinden daralırsak, Efendimizin tavsiye ettiği bu duayı zikredip hadis-i şerifin müjdesine mazhar olalım.

Fi emanillah!

Mustafa Özşimşekler

İÇİNDEKİLER

MUHYİDDİN İBİNİ ARABİ HAZRETLERİ HAKKINDA BÜYÜKLERİN GÖRÜŞLERİ

► 4

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Tuana Basın Yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR

Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM

reklam@lalegulyayinlari.com

YAYIN TÜRÜ

Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ

Matsis Matbaa Hizmetleri - Tevfikbey Mah.
Dr. Ali Demir Cad. No:51 Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com

YURTIÇİ ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)

150 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)

180 Euro

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN

BANKA HESAP BİLGİLERİ

TUANA YAYINCILIK A. Ş.

VAKIF KATILIM TL HESABI

İBAN: TR77 0021 0000 0000 8388 9000 01

VAKIF KATILIM EURO HESABI

İBAN: TR66 0021 0000 0000 8388 9001 02

VAKIF KATILIM DOLAR HESABI

İBAN: TR93 0021 0000 0000 8388 9001 01

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI

TUANA YAYINCILIK A. Ş.

14851995

ABONE DAĞITIM

Tuana Basın Yayın

0212 435 10 58

ABONE İŞLEMLERİ

0212 435 10 58

BİLGİ

www.laleguldergisi.com

ADRES

Tuana Basın Yayın - Çınar Mah. Osman Gazi Cad.
No: 50/A Bağcılar / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

22 YESEVİ YOLU

30 HİKEMİYYÂT - EFENDİ HAZRETLERİ'NİN İLMÎ KELÂMLARI

34 SÜNNET - HADİS-İ ŞERİFLER

42 RAMAZAN'DA İDDEF FAALİYETLERİ -İDDEF-

44 BİR SAHÂBİYİ TANIYALIM
ÜMMÜ HABİBE (Radıyallâhü Anhâ) 2. BÖLÜM

48 KISSADAN HİSSELER - İKTİDARLAR ZULÜMLE YIKILIR ADALETLE AYAKTA KALIR.

60 EDEBİYYÂT - DAVET

78 HİKMETLİ SÖZLER

• DUALAR, ZİKİRLER ve FAZİLETLİ AMELLER •

- 82 Şevvâl Ayında Kılınacak Çok Mühim Bir Namaz Olan Utekâ (Âzatlılar) Namazı
- 83 Şevvâl Ayı -Altı Günler- Orucu
- 84 Haram Ay Orucu
- 85 Zülka'de Ayının Namazları
- 86 Abdullâh ibni Mübârek Hazretleri'nin Yürüyemeyecek Hâle Gelmiş Atının Ayağa Kalkmasına Sebep Olan En Tesirli Şifâ Duâsı ki Ali Haydar Efendi ve Mahmud Efendi (Kuddise Sirruhümâ) Hazarâtı Bu Duâyı Sürekli Okurlardı
- 87 İmâm-ı Âzam Hazretleri'nin 40 Sene Yatsının Abdestiyle Sabah Namazını Kılabilmesi İçin Gerekli Olan Kuvveti Kendisine Kazandıran Duâ

ROTASI OLMAYAN GEMİ KARAYA VURMAYA, EDİLLE-İ ŞER'İYYEYİ OLDUĞU GİBİ KABUL ETMEYEN DE İMÂNDAN SIYRILMAYA MAHKÛMDUR

■ RESUL BÖLÜKBAŞ
▶12

BEZM-İ ÂLEM VÂLİDE SULTAN

■ Prof. Dr. AHMET ŞİMŞİRGİL
▶16

MÜSLÜMAN'IN ZİHİN DÜNYASINDA KUDÜS VE MESCİD-İ AKSÂ

■ ÖMER FARUK KORKMAZ
▶24

DÂVETE İCÂBET ETMEK

■ HÜSAMETTİN VANLIOĞLU
▶32

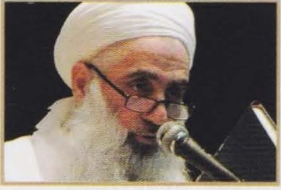
FARZ OLAN TESETTÜR

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER
▶36

TÂRİHSELÇİLİK YA DA KATOLİSİZM OLMAYAN KUR'ÂN-I MÜBÎN'İN PROTESTANCA OKUNUŞU -2-

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK
▶50

YÜKSELDİK SANIYORLAR, ALÇALDIKÇA TABANA... BÜNYAMİN ERUL'UN BİR YAZISI HAKKINDA -1-

■ HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU
▶62

İMÂM-I MA'SÛM es-SERHENDÎ HAZRETLERİ'NİN MEKÂTİB-İ ŞERİFESİNDEN MÜNTEHABÂT

■ Süleyman KUKU
▶68

FIKHÎ SUÂLLERE CEVAPLAR

■ FATİH KALENDER
▶72

VÜCUTLARI İLE GÖREN BALIKLAR

■ VOLKAN TUZCU
▶80

LALEGÜL DERGİSİ ABONELİK HEDİYELERİ

HEDİYESİZ
1 YILLIK ABONELİK
150 TL

1 YILLIK ABONE OLAN HERKESE
DELÂİLÜ'L HAYRÂT SETİ
200 TL HEDİYE

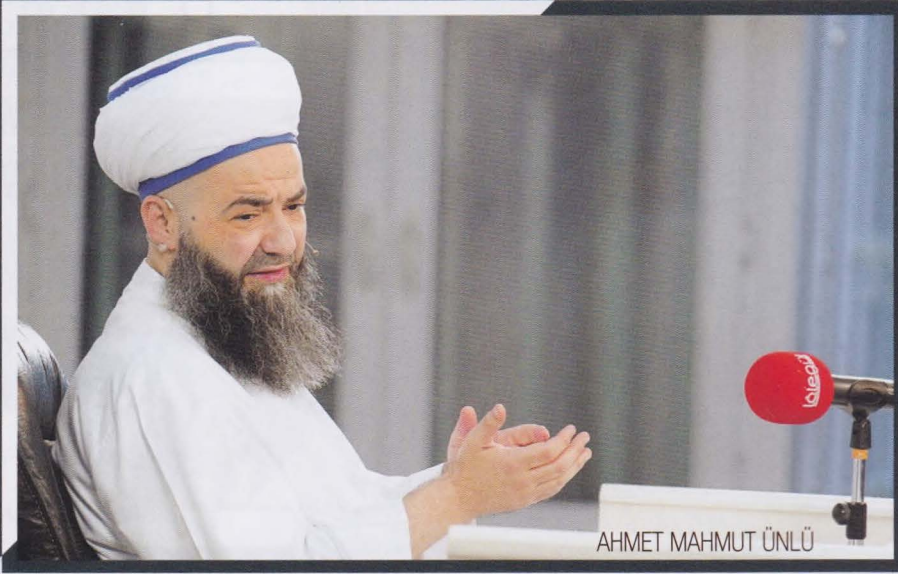
YUTRDIŞI ABONELİKLER:
HEDİYELİ ABONELİK
İSTEYENLER İÇİN ABONE
ÜCRETİ YANINDA
KARGO ÜCRETİ VARDIR

250 TL

1 YILLIK ABONE OLAN HERKESE
1 adet DELÂİLÜ'L HAYRÂT SETİ
1 adet "BEHCETÜ'N-NÜFÛS"
1 adet KIRK HADİS-İ ŞERİF

HEDİYE

MUHYİDDİN İBİNİ ARABÎ HAZRETLERİ HAKKINDA BÜYÜKLERİN GÖRÜŞLERİ

Bütün hamd-ü senâlar:

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

“Âgâh olun; şüphesiz Allâh’ın velîleri ki, (insanlar korkuya kapıldığı zaman) onlar üzerine (istenmedik) hiçbir (şeyle karşılaşma) korku(su) yoktur. Ve (insanlar umduklarını bulamadıkları için üzüldüklerinde) ancak onlar mahzun olmayacaklardır.” (Yûnus Sûresi:62) buyuran Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur.

Sonsuz salât-ü selâmlar:

﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ مِنْ أُمَّتِي سَابِقُونَ﴾

“Ümmetimin her asrında sâbıklar (hayırda ileri geçen velîler) vardır.” (Ebû Nu‘aym, Hilyetü'l-evliyâ, 1/8; ed-Deylemî, el-Müsned, no:4375, 3/140; 'Alî el-Kârî, Kenzü'l-'ummâl, no:34626, 12/193; es-Süyûtî, el-Fethu'l-kebîr, no:8271, 2/115) buyuran Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in, Ehl-i Beyti'nin ve cümle sahâbesinin üzerine olsun.

Şu bilinsin ki; evliyâullah arasında kendisi hakkında en çok ihtilaf vukû bulan zat hiç şüphesiz ki Muhyiddîn ibni

Arabî Hazretleri'dir. Günümüzde dahî bu ihtilâf çözülememiştir. Ancak bu ihtilâf ulemâ arasındadır. Velîler arasında ise onun makbûl bir velî olduğu husûsunda ittifak vardır.

İşte bu yazımda sizlere aynı zamanda ulemâdan olan müteber evliyânın İbni Arabî Hazretleri hakkındaki bâzı görüşlerini nakledeceğim ki hakikat münkiri bâzı zâhirî ulemânın bâtıl sözlerine kanıp da bu zatla ilgili ileri geri konuşarak:

﴿مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ﴾

“Benim bir dostuma düşmanlık edene harp îlan ederim.” (el-Buhârî, es-Sahîh, er-Rikâk:38, no:6137, 5/2384) hadîs-i şerîfinin tehdidine mâruz kalmayasınız.

Muhyiddîn İbni Arabî (Kuddise Sirruhû) nun Makbûl Evliyâdan Olduğu Husûsunda Büyüklerin Beyanları

Ali el-Kârî (Kuddise Sirruhû), İmâm Haskefî ve İbni Âbidîn (Rahimehümüllâh) bu bâbta şunları söylemişlerdir:

Meşâyihimizin şeyhi, muhaddislerin umdesi ve müctehid imamların hâtimesi **Hâfız Süyûtî** (Rahimehullâh) bu konuda “**Tenbietü'l-ğabî bi tebrieti İbni Arabî**” ismini verdiği bir risâle yazmış ve orada şunları ifâde etmiştir: “Eskiden de, şimdi de insanlar **İbni Arabî** hakkında ikiye ayrılmışlardır, bir kısmı onun velî olduğuna îtikat etmişlerdir ve onlar isâbetlidir. Nitekim Mâlikî imamlarından **İbni Atâillâh el-İskenderî** ve **Şeyh Afîfüddîn el-Yâfi'î** (Rahimehümellâh) onu son derece methetmişler ve mârifet (Allâh-u Te'âlâ'yı tanıma) makâmına erişmekle vasıflamışlardır.” (es-Süyûtî, *Tenbietü'l-ğabî bi tebrieti İbni 'Arabî*, sh:39-47; *Alî el-Kârî*, *Ferru'l-'avn*, *Mecmû'u'r-Resâil*, no:72, 6/330-333; *el-Haskefî*, *ed-Dürü'l-muhtâr*, İbnü 'Âbidîn, *Reddû'l-muhtâr*, 3/406-407)

İbni Arabî Hazretleri'nin Şâm-ı Şerîf'teki merkad-i mübârekleri

İmâm Şa'rânî (Kuddise Sirruhû) şöyle demiştir: “**İbni Arabî** (Radiyallâhu Anh) ilk döneminde Mağrib (Fas) krallarından birinin yanında mühürdârlık vazîfesinde idi.

Sonra **Allâh-u Azze ve Celle**'den kendisine ârız olan bir hâl netîcesinde bu görevi bırakıp sahrâlara çıktı, nihâyet bir kabre yerleşip bir müddet orada durdu. Sonra o kabirden çıktığında kendisinden nakledilen bunca (ledünnî) ilimleri konuşmaya başladı ve böylece mânevî izin hasebiyle her beldede ikâmet ederek yeryüzünü dolaştı. Bir zaman durduğu beldede telif ettiği kitabı orada bırakırdı.

Son ikâmeti ise Şâm'da vâki olmuş ve 638 senesinde orada vefât etmiştir.

İbni Arabî (Kuddise Sirruhû) Kitâb ve Sünnet'e çok bağlı bir zât idi, nitekim kendisi: ‘Bir an bile şerîat terâzisini elinden bırakan helâk oldu.’ demiştir.

Yine böylece: ‘Her ne şey ki hayâline geldi, bil ki **Allâh-u Te'âlâ** o değildir.’ demiştir. Zâten kıyâmetin kopmasına kadar tasavvuf ehlinin îtikâdı budur. Onun kelâmlarından insanların anlamadıkları şeyler ise kendisinin mertebesinin yüceliğine ulaşamadıklarındandır.

İbnü Atâillâh el-İskenderî, Şâm'da Şeyhulislâm olan **Sirâcüddîn el-Mahzûmî**, Şâm ulemâsının en yücelerinden olan **Şeyh Kemâlüddîn ez-Zemlekânî**, **Kutbuddîn el-Hamevî**, **Kutbuddîn eş-Şîrâzî**, **Salâhud-dîn es-Safedî**, **Müeyyedüddîn el-Hocendî**, **Şihâbüddîn es-Sühreverdî**, **Fahrüddîn er-Râzî**, **İmâm Yâfi'î**, **Bedrüddîn ibni Cemâ'a** ve **İmâm Süyûtü** (*Rahimehümlâh*) gibi daha birçok ulemâ ve evliyâ hazarâtı **İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**'ne îtikât etmişler, ona son derece îtibâr etmişler, hattâ bu zevâttan bâzısı onu müdâfaa sadedinde müstakil risâleler telif etmiştir.

Şeyh Sirâcüddîn el-Mahzûmî (*Rahimehullâh*) şöyle derdi: '**Şeyh Muhyiddîn**'i inkârdan sakının, zîrâ evliyânın etleri zehirlidir, onları sevmeyenin dinlerinin (ve îmanlarının) tehlikeye gireceği mâlumdur. Onlara buğzedenler Hristiyanlaşır ve sapıtır, onlar hakkında hakâret içerikli sözler sarfedeni **Allâh-u Te'âlâ** kalp ölümüne mübtelâ kılar.'

Ebû Abdillâh el-Kuraşî (*Rahimehullâh*) ise: '**Allâh-u Azze ve Celle**'nin bir dostuna hakâret edenin kalbine zehirli bir ok saplanır, o kişi îtikâdı bozulmadan ölmez ve nihâyet sonunun kötü olmasından (îmansız ölmesinden) korkulur.'

İmâm Nevevî (*Rahimehullâh*)a **İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*)nun durumu sorulduğunda: (تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ) '**İşte sana! Bu bir ümmettir ki, kesinlikle (gelip) geçmiştir.**' (*el-Bakara Sûresi:134*) âyet-i kerîmesini okuduktan sonra:

'Bize göre; evliyâullahtan biri hakkında kötü düşünmek her akıllı için haramdır. Onların derecelerine ulaşılmadıkça (kelâmlarının ve yaptıklarının gerçek mâhiyeti anlaşılamayacağından) sözlerini ve fiillerini mutlaka ('Burada benim idrâk edemediğim bir mânâ vardır.' şeklinde) tevil etmek gerekir. Bundan da ancak muvaffakiyyeti az olan kişiler âciz kalır!' demiştir.

Feyrûzâbâdî (*Rahimehullâh*) bu zâtın eşsiz ilmi hakkında: '**Şeyh İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*)nun Halep hükümdârı **Melik Zâhir Baybars**'a kendi hattıyla yazdığı icâzeti gördüm, orada kendisine 400 kitabından icâzet vermişti ki, onlardan sâdece biri 95 cilt olan '**Tefsîr-i Kebîr**'i idi.

Bu tefsiri yaparken Kehf Sûresi'ndeki: (وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا) '**Ve kendisine katımızdan üstün ve farklı bir ilim öğretmiştik.**' (*el-Kehf Sûresi:65*) kavlı-i şerîfine gelince **Allâh-u Te'âlâ** onu vefât ettirerek huzûruna seçti.' demiştir.

Şihâbüddîn es-Sühreverdî, **Kemâlüddîn el-Kâşî** ve **Fahrurrâzî** (*Rahimehümlâh*) gibi zâtlar şerîatin zâhirine muhâlefet edenlere son derece reddiye yaptıkları halde **İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*)yu kerâmât ve kemâlât sâhibi olarak vasıflamışlar, özellikle **Fahrurrâzî**: '**Şeyh Muhyiddîn** büyük bir velî idi.' demiştir.

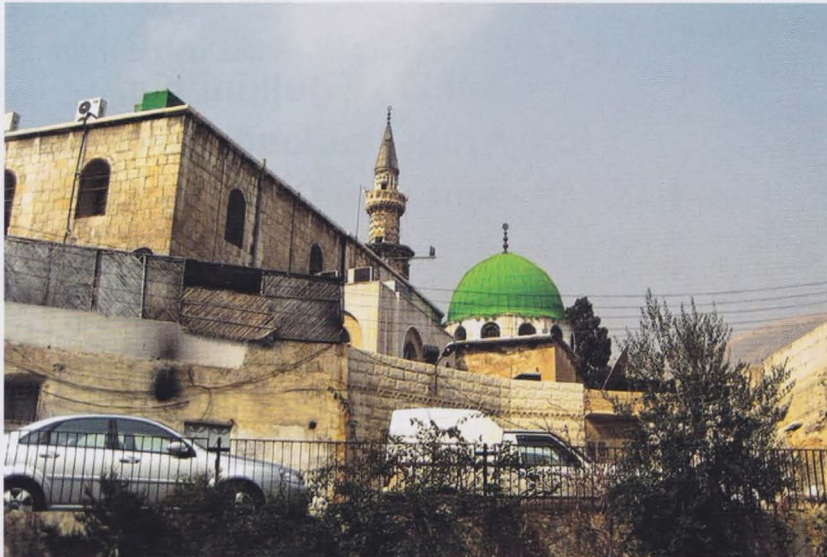
Zehebî (*Rahimehullâh*) **İbni Arabî**'yi ve tasavvuf tâifesini en şiddetli bir şekilde inkâr edenlerden olduğu hâlde kendisine: '**İbni Arabî 'el-Fusûs'** isimli eserinde o kitabı **Hazret-i Nebeviyye**'den izinle yazdığını söylüyor, bu doğru mudur?' diye sorulduğunda: '**Şeyh Muhyiddîn** gibi bir zâtın aslâ yalan söyleyeceğini zannetmiyorum.' diye cevap vermiştir.

Şu bilinsin ki ulemâdan **İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*)yu ve eserlerini methedenlerin sayısı çoktur. Nitekim "**Kāmûs**" sâhibi **Mecdüddîn Feyrûzâbâdî** (*Rahimehullâh*): '**Şerîat ve hakîkat ilminde Şeyh Muhyiddîn**'in ulaştığı makâma meşâyih arasında başka birinin ulaştığı bize nakledilmedi. Onun zamânında da, vefâtından sonra da insanlar kitaplarını altın suyuyla yazacak kadar ona îtikât etmiştiler.' demiştir." (*eş-Şarâni, el-Yevâkî ve'l-cevâhir, sh:9-15; el-Yâfi'î, el-İrşâd ve't-tatrîz, sh:162*)

İmâm Haskefî ve **İbni Âbidîn** (Rahimehümellâh) bu bapta şunları söylemişlerdir: **“İbni Arabî** (Kuddise Sirruhû) büyük bir ârif-tir, **İmâm Zerrûk** (Rahimehullâh) ve diğer ulemânın: ‘O, her fenni kendi ehlinde daha iyi bilir, meşâyihün örfünde **‘Şeyh-i Ekber’** denildiği zaman o anlaşılır.’ şeklindeki beyanları onun fazîletini beyan husûsunda yeterlidir.” (el-Haskefî, ed-Dür-ru’l-muhtâr, İbnü Âbidîn, Reddû’l-muhtâr, 3/406-408)

İbni Hacer el-Askalânî (Rahimehullâh) da: **“İbni Arabî**, sâhili olmayan dalgalı bir denizdir ki dalgalarının sesi dahî işitilemez, hiçbir vasf (niteleme) onu kaydedemez, hiçbir makam onu tâyin edemez (yerini belirleyemez), ‘Onun târif edilecek sıfatları var.’ diyenin onun hakkında bilgisi yoktur, gizli ilimlerinin mebdeyi yine kendi katındadır.” demiştir.

Bu nakli yapan **Ali el-Kârî** (Rahimehullâh): **“Benim İbni Arabî** hakkındaki îtikâdım; **Feyrûzâbâdî**, **Beyzâvî** ve diğer ulemânın îtikâdı ile aynıdır ki o da şudur: **Şeyh Muhyiddîn ibni Arabî** ilim bakımından şerîat ehlinin imamı, amel bakımından tarîkat ehlinin mürebbîsi ve zevk bakımından hakîkat ehlinin meşâyihünün şeyhidir.” demiştir. (‘Ali el-Kârî, Ferru’l-‘avn, Mecmû’u’r-Resâil, no:72, 6/333-334)

İbni Arabî Hazretleri adına
Yavuz Sultan Selim Hân'ın inşa ettirdiği mescid

İbni Arabî ve İbni Fâriz Gibi Velîlerin Aleyhine Gidenler Belâyı Bulacaktır

İbni Kesîr (Rahimehullâh)a **Şeyh Muhyiddîn**'i hatâlı görenlerin fikirleri sorulduğunda: “Korkarım onu hatâlı gören kendisi hatâlıdır, nitekim bâzıları onun aleyhine gittiler sonra helâk uçurumlarına düştüler.” demiştir. (eş-Şa’rânî, el-Yevâkât ve’l-cevâhir, sh:9-15)

İmâm Süyûtî (Rahimehullâh)ın **“Te’yîdü’l-hakîka”** isimli eserindeki beyânına göre; Müslümanlardan herhangi biri hakkında dahî hüsn-ü zanda bulunmak vâcip iken **İbnü’l-Fâriz**, **İbni Arabî** ve **Muhammed Vefâ** (Kaddesellâhü Esrârahüm) gibi, velîlikleri hakkında bütün insanların şâhitlikte bulunduğu istikâmet sâhibi zâtların sözleri anlaşılmadığında onlara nasıl sû-i zanda bulunulabilir?!

Oysa **Ömer ibni’l-Hattâb** (Radiyallâhu Anh):

«وَلَا تَظُنُّنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ أَمْرِي مُسْلِمٍ شَرًّا
وَأَنْتَ تَجِدُ لَهُ فِي الْخَيْرِ مَحْمَلًا.»

“Müslüman bir kişi(nin dilin)den çıkan bir kelime(nin mânâsını anlamak için hayırlı bir tevil (yorum) bulabiliyorken sakın hâ (o söz hakkında kötü mânâ ve) **şer düşünme.”** (el-Beyhakî, Şu’abü’l-îmân, no:7992, 10/559) buyurmuştur.

Ayrıca evliyâullahtan su-dûr eden bâzı sözlerin sekr (mânevî sarhoşluk) ve gaybet (geçginlik) hâlinde söylenmiş olacağı da nazar-ı îtibardan uzak tutulmamalıdır ki, **İbni Sübkî** (Rahimehullâh) bunu mâzeret saymıştır.

Zîrâ **Allâh-u Te‘âlâ** akli hâzır olmaya muktedir olduğundan mükellefiyeti kaldırmıştır. Bu yüzden kendisi âhirette mesûl olmayacağına göre dünyâda da aleyhine konuşulması helâl olmaz.

Ancak bir kişi bu sözü duyup zâhirî mânâsına göre îtikat ederek nakletmeye kalkarsa işte ancak reddiyeleri hak eden odur.

Hele bir de bu sözlerin kendilerine iftirâ edilmiş olması yâhut hasetçi düşmanları tarafından kitaplarına ve dîvanlarına sonradan sokuşturulmuş olabileceği düşünülürken artık îmanlı ve insaflı hiçbir kimsenin bu görüşlerin kendilerine nispet edildiği yüce velîleri tenkitlerine hedef yapması helâl ve câiz görülemez! (es-Süyûtî, *Te‘yîdü’l-hakîkati’l-‘aliyye ve teşyîd-ü’l-Tarîkati’ş-Şâzeliyye*, sh:109-110 -el-A‘mâlü’l-kâmile zımında matbû-; eş-Şa‘rânî, *el-Yevâkît ve’l-cevâhir*, sh:9-15)

Süyûtî (Rahimehullâh) **“Tenbietü’l-ğabî bi tebieti İbni Arabî,”** isimli eserinde bu konuya son noktayı şöyle koymuştur: “Bana ‘İbni Arabî’nin hâli nedir ve onun Yahudilerle Hristiyanlardan daha kâfir olduğunu söyleyen adama ne lâzım gelir?’ diye soran kişiye şöyle cevap yazdım:

‘Bu fetvâya konu olan kişinin **Allâh-u Te‘âlâ**’nın bir velî kuluna eziyet etmekten ve bu nedenle **Allâh-u Te‘âlâ**’nın kendisine harp açmasından sakınmak için hemen tevbe istiğfâr edip **Allâh-u Te‘âlâ**’ya yalvarması lâzımdır! Eğer bunu yapmayıp bu görüşlerinde ısrâr ederse mahlûkların cezası gelmesede **Allâh**’ın azâbı ona yetecektir!’” (es-Süyûtî, *Tenbietü’l-ğabî bi tebieti İbni ‘Arabî*, sh:48; ‘Alî el-Kârî, *Ferru’l-‘avn, Mecmû‘u’r-Resâil*, no:72, 6/333; İbnü’l-‘Imâd, *Şezerâtü’z-zeheb*, 7/338)

İzzüddîn İbni Abdisselâm’ın, İbni Arabî’ye “Zındık” Dediği Şeklindeki Nakil İftirâdır

İmâm Şa‘rânî (Kuddise Sirruhû) şöyle demiştir: “Sultânü’l-ulemâ **İzzüddîn İbni Abdisselâm** (Rahimehullâh)ın **İbni Arabî**

Hazretleri için zındık dediği yalandır ve iftirâdır. Ancak onun ders meclisinde zındık kelimesinin Arapça mı, Acemce mi olduğu tahlil edilirken bu kelimenin mânâsının: ‘Îmânı açıklayıp küfrü gizleyen kimse’ olduğu konuşulduğu sırada talebeden birinin: ‘**İbni Arabî** gibi’ demesi bu şâyianın çıkmasına sebep olmuştur.

Salâhuddîn el-Kalânîsî (Rahimehullâh)ın nakline göre; **İzzüddîn Hazretleri**’nin hizmetçisi o akşam kendisine iftar sofrasını götürdüğünde: ‘Bu asrın kutbu kim?’ diye sormuş, şeyh efendi de (onun ne maksatla sorduğunu bildiği için) te-bessüm ederek: ‘Bu zamânımızda **Şeyh Muhyiddîn İbni Arabî**’den başka kutup görmüyorum.’ diye cevap vermiş.

Bunun üzerine ders meclisinde konuşulana bilen hâdim şaşkın vaziyette başını eğince **Şeyh İzzüddîn**: ‘Ne oldu sana da şaşırдың? O ders fukahâ meclisi idi (bu konuda bir şey diyecek olsam diğerleri de mevzuya karışıp İbni Arabî’nin aleyhine daha ziyâde konuşurlardı), onun için sessiz kalmaktan başka bir çâre bulamadım.’ demiştir ki **Şeyh Mahzûmî** (Kuddise Sirruhû) **‘Keşfü’l-ğitâ**’ isimli eserinde bu rivâyetin kendilerine **Şeyh İzzeddîn**’den sahîh bir senedle geldiğini açıklamıştır.” (eş-Şa‘rânî, *el-Yevâkît ve’l-cevâhir*, sh:9-15)

Sübkî ve Bulkînî’nin, İbni Arabî Hakkında İtikadları Sonradan Düzelmıştır

İmâm Şa‘rânî (Kuddise Sirruhû) şöyle demiştir: “**Takiyyüddîn Sübkî** ile **Şeyhulislâm Sirâcüddîn el-Bulkînî** (Rahimehüvellâh)ın **İbni Arabî**’nin kitaplarının yakılması emrini verdikleri husûsunda çıkarılan yaygara yalan ve iftirâdır, zâten böyle bir şey olsaydı Mısır’da ve Şâm’da bir nüsha bile kalmazdı ve bu iki şeyhin kelâmından sonra kimse de o kitapları istinsah etmezdi.

Ayrıca böyle bir şey gizli kalmayacağından (İhyâ kitabı hakkında Fas'ta yaşandığı gibi) târihçiler mutlaka bu konuya temas ederlerdi. Evet, bu iki zât bidâyette **İbni Arabî**'ye reddiyeler yapmışlardır, fakat kelâmalarını inceleyip murâdını anlayınca evvelce yaptıklarına çok pişman olmuşlar ve mertebesini kabul etmişlerdir.

Hattâ (İbni Teymiyye'nin bâtl görüşlerine reddiye yapıp ipliğini pazara çıkararak) **İmâm Sübkî** (Rahimehullâh): 'Şeyh Muhyiddîn Allâh-u Te'âlâ'nın âyetlerinden bir âyet idi, onun döneminde bütün fazîletler anahtarlarını kendisine teslim etmişti, artık ben ondan başkasını tanımam.' demiştir.

İmâm Bulkînî (Rahimehullâh) da: 'Şeyh Muhyiddîn'in kelâmalarında remzler, râbı-talar, işâretler ve hazf-i muzâflar vardır ki onun gibilerin ilimlerinde bu kâideler geçerlidir. Fakat sonra gelen kişiler bu mânâları anlayamadıklarından, onun işâretlerini ve ıstılahlarını (hangi kelimeyi ne mânâda kullandığını) bilmediklerinden onu hatâli bulmuşlar, hattâ bâzıları birtakım ibârelerinden dolayı onu kâfir sayacak kadar ileri gitmişlerdir. Sakın siz Şeyhin kelâmlarından bir şeyi inkâr kalkışmayın, zîrâ o, mârifet denizlerine dalınca âhir ömründe 'el-Fusûs', 'el-Fütühât' ve 'et-Tenez-zülâtü'l-Mûsiliyye' isimli kitaplarında herkesin anlayamayacağı bâzı derin ibâreler kullandı.' demiştir." (eş-Şa'rânî, el-Yevâkît ve'l-cevâhir, sh:9-15)

İmâm Rabbânî (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri'nin, İbni Arabî** (Kuddise Sirruhû) **Hakkındaki** **Müsbet Görüşleri**

İmâm Rabbânî (Kuddise Sirruhû), **İbni Arabî** (Kuddise Sirruhû) hakkında şöyle demiştir: "Geçmiş meşâyih tevhîd-i vücûdî hakkında işâret ve rumuzlarla konuşmuşlarsa da onun şerh ve tafsîline girmemişlerdir. Fakat nöbet o en yüce Şeyh Muhyiddîn ibni Arabî (Kuddise Sirruhû)ya gelince Allâh-u Te'âlâ hakkındaki mârifetinin mükemmelliğinden dolayı bu ince meseleyi şerhetmiş, baplara ve fasıllara ayırmış ve sarf ile nahvin tedvîni gibi derlemiştir.

Bununla birlikte tasavvuf ehlinde bir cemâat dahî onun murâdını anlamayarak onu hatâyâ nispet etmişler ve kendisi hakkında tenkit dili kullanmışlardır.

Oysa Şeyh Hazretleri bu meselenin ekseri tahkîkâtında isâbet etmiş, onu tenkit edenler ise doğrudan uzak düşmüşlerdir.

İbni Arabî Hazretleri'nin türbesinin girişi

Dolayısıyla **İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*)yu reddedip onu tenkit edecek yerde bu meseleyi derinlemesine inceleyebildiğini göz önünde bulundurarak şânının yüceliğini ve ilminin ziyâdeliğini anlamak lâzımdır.

Zîrâ onun vahdet-i vücûd anlayışında aslâ hulûl ve ittihad mânâsı (Allâh-u Te‘âlâ’nın yarattıklarına nufûz etmesi ve hakîkatinin onlarla bir oluşu fikri) bulunmamaktadır.

Nitekim kendisi, **Allâh-u Te‘âlâ’nın** tenzîhinde çok hassas davranmış ve O’nun yüce Zâtı’nın bu âlemin ötesinin de ötesinde tenzîhe şâyân olduğunu söyleyip **Hakk Sübhânehû**’nun dünyâda görülmekten ve iki cihanda anlaşılmaktan münezzeh ve müberrâ olduğunu ifâde etmiştir.

Bizim gibi sonra gelen âcizler onun bereketlerinden çok feyiz aldık, ilimlerinden ve mârifetlerinden de bolca bir nasîbe nâil olduk. **Allâh-u Te‘âlâ** bizim tarafımızdan kendisini hayırlı karşılıklarla mükâfatlandırırsın!

Ancak beşeriyet gereği bâzen doğru ve yanlışın birbiriyle karışabilme ihtimâli mevcut olduğundan ve insan bâzı kere hatâli bâzen de isâbetli olabileceğinden, (bir görüşün ve keşfin) doğruluğu için onun, hak ehli olan **Sevâd-ı Âzam**’ın (her dâim en büyük cemaat olan Ehl-i Sünnet’in) hükümlerine uygun olmasını alâmet kabul etmek, söyleyen kim olursa ve söylenen ne olursa olsun onlara muhâlefeti ise hatâ delîli olarak görmek lâzımdır.

Nitekim **Muhbir-i Sâdik** (*Aleyhi ve ‘alâ Âtihi’s-salâtü ve’s-selâm*): (فَعَلَيْكُمْ بِالسَّوَادِ الْأَعْظَمِ) ‘(Bir meselede ihtilâf gördüğünüz zaman) **en büyük karaltıya** (Müslümanların cumhûrunun görüşüne) **yapışın.**’ (*İbnü Mâce, es-Sünen, el-Fiten:8, no:3950, 2/1303*) buyurmuştur.” (*el-İmâmü’r-Rabbânî, el-Mektûbât, no:89, 3/117; no:79, 3/104*)

İmâm Rabbânî Hazretleri’nin oğlu **Şeyhu’l-Meşâyih İmâm Mâsûm** (*Kuddise Sirruhümâ*) da **İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*) hakkında: “**Şeyh Muhyiddîn İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*) hadis ilminde isnâd sâhibi olup, fıkıh ilminde de müctehid idi.” demiştir. (*İmâm Ma’sûm, el-Mektûbât, Mütercim, Müstakimzâde, Mektûb rakamı:29, 1/33*)

Artık bunca büyük âlim ve velînin medetmekle bitiremediği bir velîye, hele de:

«إِذَا دَخَلَ السَّيْنُ فِي السَّيْنِ ظَهَرَ قَبْرُ مُحَمَّدٍ الْبَدِينِ.»

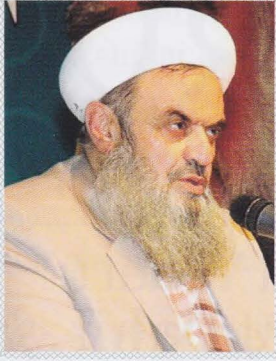
“Sîn, Şîn’e girince **Muhyiddîn**’in kabir ortaya çıkar.” (*Sâinüddîn ‘Alî ibnü Muhammed, Şerhu Fusûsi’l-Hikem, sh:17*) sözüyle **Yavuz Selîm**’in Şam’a girdiği zaman onun kabirini türbe yaptıracağını takrîben 300 sene önceden haber veren, yine böylece:

«إِنَّ أَصْلَحَ الدُّوَلِ بَعْدَ الصَّحَابَةِ الدَّوْلَةُ الْعُمَايِيَّةُ.»

“Sahâbeden sonra en düzgün devlet şüphesiz Osmanlı Devleti’dir.” (*‘Abdülkâdir Tevfîk et-Tırablusî, ed-Dürerü’l-hisân fî fezâili Âli ‘Osmân, sh:97*) sözüyle, daha Osman Gâzî anne rahmine düşmeden evvel Osmanlı Devleti’ni ismiyle müjdeleyen, hayâtında ve vefâtından sonra yüzlerce kerâmeti zuhûr eden böyle bir zâtı tenkit oklarının hedefi yapanlara kanmanın; insanın iki cihanda ne büyük hüsrânına sebep olacağı âşikâr olmuştur.

Rabbim cümlemizi dostlarına düşmanlık vartasına düşmekten muhâfaza buyursun. Âmîn!

İnşâallâh bir sonraki yazımda sizlere **İbni Arabî** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**’nin “**el-Fusus**” ve “**el-Fütûhâtü’l-Mekkiyye**” gibi eserlerini okumanın uygun olup olmadığı konusunda bâzı mâlûmât yazacağım. Hepinize selâm eder, selâmetler niyâz ederim.

RESUL BÖLÜKBAŞ
0532 321 43 78

ROTASI OLMAYAN GEMİ KARAYA VURMAYA, EDİLLE-İ ŞER'İYYEYİ OLDUĞU GİBİ KABUL ETMEYEN DE İMÂNDAN SIYRILMAYA MAHKÛMDUR

Son günlerde bazı ilahiyatçı profesörlerin Din-i Mübin-i İslam'ı ve onun kitabı olan Hazreti Kur'an'ı tağyir ve tebdil etmekte adeta birbiriyle yarışmakta olduklarını görmekteyiz. Yeni bir buluş yapmış olmak için ve böylece kendinden söz ettirmek gayesiyle diplomasıyla mağrur bazı kim-selerin, mesnetsiz ve indî mülahazalarla ortaya attıkları beyan-larını duyup şaşırılmamak elde değil.

Bu kabilden olmak üzere son günlerde Allah tarafından tayin edilen Ramazan ayını, eylül ayında sabitleştirebileceğimizi ve her sene eylül ayında Ramazan orucunu tutmamızın uygun olacağını pervasızca ilan edenleri görmekteyiz.

Yüce Allah tarafından tayin edilen Ramazan ayı ile oynamak kendisini ay diye tabir edemeyeceğimiz eylül günlerini oruca tahsis etmek; kadına erkek, erkeğe kadın diyecek kadar heze-yandır. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'inde şöyle buyurmaktadır:

Bakara Sûresi (185)

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ
مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ
كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ
عَلَى مَا هَدَيْكُمُ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

“(O sayılı günler), insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur’an’ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır. Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçla geçirsin. Kim de hasta veya yolcu olursa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Allah size kolaylık diler, zorluk dilemez. Bu da sayıyı tamamlamanız ve hidayete ulaştırmasına karşılık Allah’ı yüceltmeniz ve şükretmeniz içindir.”

Bu ayet-i celilede açık bir şekilde Ramazan ayı diye tabir edilmektedir. Yüce peygamberimiz (aleyhissalatu vesselam) bir hadis-i şeriflerinde “Ramazan hilalini gördüğünüz zaman oruç tutun, Şevval hilalini gördüğünüz zaman da bayram edin.” buyurmak suretiyle Ramazan ayını adı üstünde ay diye tabir etmektedir.

Bu aydan kastedilen ay Kur’an-ı Kerim’de şöyle ifade edilmektedir:

Tevbe Sûresi (36)

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

“Şüphesiz Allah’ın gökleri ve yeri yarattığı günlük yazısında, Allah katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü haram aylardır. İşte bu Allah’ın dosdoğru kanunudur.

Öyleyse o aylarda kendinize zulmetmeyin. Fakat Allah’a ortak koşanlar sizinle nasıl topyekûn savaşıyorlarsa, siz de onlarla topyekûn savaşın. Bilin ki Allah, kendine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir.”

Bu ayet-i celileden de anlaşılıyor ki; ay deyince gökte gördüğümüz aydır ve bu ayın adedi on ikidir. Diğer eylül, ekim, kasım diye adlandırdığımız günler topluluğuna ay denmesi de uygun değildir. Olsa olsa bunlara mecazi manada ancak ay denebilir.

Ay deyince anladığımız ayın hakikati gökte gördüğümüz aydır. Bu ay gün battıktan sonra tecelli eden son derece ince bir aydır. Daha sonra doluna doluna gün doğusunda tecelli eden yusuvarlak dolunay ve bu dolunayın gün be gün hilalleşmeye doğru giden ve günün doğmasıyla kaybolan ve daha sonra gün doğumundan otuz beş dakika sonra gözüken eski hilaldir.

İşte gün batısında gözüken hilal ile gün doğusunda gözüken ve kaybolan ve daha sonra gün batısından yeniden görülen iki hilalin arasındaki günlerin toplamına ay denir. Bu Ay kâh yirmi dokuzla kâh otuzla çıkar.

Sayın hoca efendinin eylül ayı diye tabir ettiği aylar ise bazen otuz bazen de otuz birle çıkar.

Ocak ayından başlayan ve aralıkta biten aylar dizisine hakiki manada ay bile denmez. Bu aylar güneşin doğduğu yerden ertesi sene doğacağı aynı nokta arasında geçen üç yüz altmış beş gündür ki buna şemsî sene denir. Bu üç yüz altmış beş günü on ikiye böldüler beş-altı gün fazla geldi.

Bu sefer ayların bazısına ilave etmek suretiyle örneğin ocak ayı otuz birle çıkıyor. Böylece bazı ayların otuz bazı ayların otuz birle çıktığını kabul ettiler. Yine de denk getiremediler. Dediler ki şubat ayının yirmi sekizle çıktığını farz edelim. Sene üç yüz altmış beş gün altı saat olduğu için dört sene de bir gün arttığını gördüler. Bu sefer dört yılda bir şubat ayının yirmi dokuzla çıktığını farz ettiler.

Hoca efendinin eylül ayının oruca tahsis edilmesinin uygun olacağını söylemesi Cenab-ı Hakk'ın ayetine yüzde yüz ters düşmektedir. Yüce Allah'ın ayet-i celilesinde “şehru ramazan” derken “şehir” kelimesi ay demektir. Eylül ayı ise ay değildir senenin günlerinin on ikiye bölünmesinden meydana gelen otuz gündür. Ayrıca Cenab-ı Hak “şehir” kelimesini Ramazana izafetiyle orucun ancak Ramazan ayında tutulabileceğinin emretmektedir. Orucun takvimdeki ayı gökteki aydır ve on iki aydan biri olan Ramazan ayıdır. Başka günlerde tutulan oruç eda değil ancak kaza olur ve Ramazan gününün orucunu yemenin ağır vebalini yüklenmek olur.

İkinci bir husus hac mevsimi ve hac ayları; Şevval, Zilkade ve Zilhicce ayının on günüdür ve bir de haccın rükünlerinden biri olan Arafat'ta vakfenin caiz olması için Zilhicce'nin 9. günü yani Arefe günü olması şarttır. Arefe günü Arafat vakfesini kaçıranın kâbil (gelecek) sene de o haccı iade etmesi gerekir. Zira Arafat vakfesi haccın en önemli şartlarından biridir. İkinci rükün olan tavaf-ı ziyaretin tehiri caiz olmakla beraber Arafat vakfesinin tehiri caiz değildir.

Şimdi bu hoca efendi “On iki ayda da hac olur” demesiyle on iki ayın her

birinde Arefe gününün olduğunu mu iddia ediyor?! Hac mevsimleri de oruçta olduğu gibi gökteki ay ile hesap edilir. İstedığımız ayda yapacağımız tavaflar ve Safa-Merve arasında koşmalarla asla hac eda edilmez belki umre yapılmış olur. Kur'an-ı Kerim'de:

Bakara Sûresi (197)

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

﴿ ١٩٧ ﴾

“Hac (ayları), bilinen aylardır. Kim o aylarda hacca başlarsa, artık ona hacda cinsel ilişki, günaha sapmak, kavga etmek yoktur. Siz ne hayır yaparsanız Allah onu bilir. (Ahiret için) azık toplayın. Kuşkusuz, azığın en hayırlısı takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma)dır. Ey akıl sahipleri, bana karşı gelmekten sakının.”

Yüce Allah burada hac ayları malum olan aylardır demek suretiyle Şevval, Zilkade ve Zilhicce'nin on gününe işaret etmektedir. Bu kişilerin iddiası Cenab-ı Hakk'ın “hac ayları malum aylardır” ifadesinden “On iki ay da malumdur” demek suretiyle bir hezeyan peşindedirler. Örneğin; “bir odada yüz kişi olsa bir âmir dese ki bu odada bulunanlardan malum kişiler bana gelsin” bunun manası “önceden bilinmiş olan kimseler bana gelsin gerisi dursun” demek olur. Malum aylar deyince mutlaka on iki ay kast edilmektedir.

Sonra dinimizi sadece Kur'an'ın lügatlarından mı öğreneğiz bunun tatbikatı yok mudur? Peygamberimiz, sahabe-i kiram, müçtehitler, selef ve halef ulemasından hangisi hac ayları dışında hac etmişlerdir.

Yani bu sivri zekâlî hoca efendi kendisini ne zannediyor. Yoksa kendini vahyin muhatabı mı görüyor?! Kanaatımızca böylesine cüret gösterip böylesine hezeyan peşinde olan kimselerin psikolojik desteğe ihtiyaçları vardır. Allah'ın kelamını o kelamın sarahaten ifade ettiği manayı tebdil hatta tağyir etmeye çalışan kişiler eğer mükellef iseler kendilerine başka günah aramasınlar bu günah onlara yeter.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'inde:

Yûnus Sûresi (15)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا آتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَائِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ

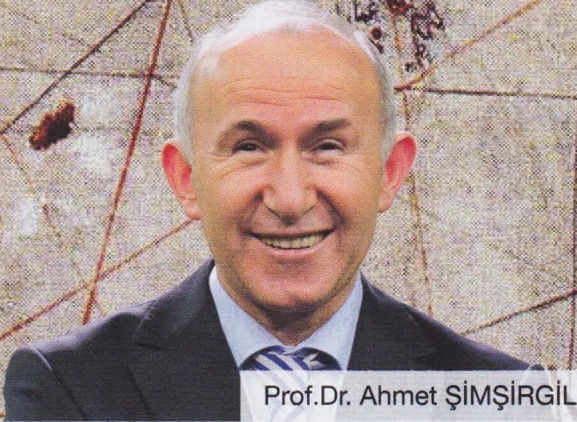
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

“Âyetlerimiz kendilerine apaçık birer delil olarak okunduğunda, (öldükten sonra) bize kavuşmayı ummayanlar: ‘Ya (bize) bundan başka bir Kur'an getir veya onu değiştir.’ dediler. De ki: ‘Onu kendiliğimden değiştirmem benim için olacak şey değildir. Ben ancak bana vahyolunana uyarım. Eğer Rabbime isyan edecek olursam, elbette büyük bir günün azabından korkarım.’”

Bu âyetten anlaşıldığı gibi Kur'an-ı Azimuşşan'ın ayetinin peygamberin bile değiştirmesi mümkün değilken siz bunu profesör olduk diye değiştirmeye mi kalkıyorsunuz?! Cenab-ı Allah'ın izni ve müsaadesi olmadan peygamberlerin bile değiştiremeyeceği Kur'an âyetlerini pervasızca değiştirirken kendinizi ne zannediyorsunuz. Allah (*Celle Celâluhû*) böyle düşünenleri ıslah eylesin necip milletimizi bu hurâfe beyanlara aldanmaktan muhafaza eylesin. Âmin! Selam ve dua ile...

BEZM-İ ÂLEM WÂLİDE SULTANI

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

-MUHABBETTEN MUHAMMED OLDU HÂSIL!-

Osmanlı padişahlarının annele-
rinin hayatı Kur'an-ı kerimde
geçen "hayırda yarışınız" ayeti-
ne tam uygundu. Bütün ömürleri hayır
işlemekle ve dua elde edebilmek gaye-
siyle geçirdi. Bunlardan bir tanesi de II.
Mahmud Han'ın ikinci Kadınefendisi ve
Sultan Abdülmecid Han'ın validesi olan
Bezmiâlem Valide Sultan'dır.

Gürcü ya da Çerkez olduğu tahmin
edilmektedir. Yahudi asıllı bir Rus aile-
sinin kızı olduğu tamamen uydurmadır.
Doğum tarihi 1807 yılı olarak tahmin
edilmektedir.

Sarayda mükemmel bir eğitim ve ter-
biye ile yetiştirildikten sonra on beş ya-
şında Sultan II. Mahmud'un hanımı oldu
(1822). Ondan Şehzade Abdülmecid'i
dünyaya getirince (25 Nisan 1823) ikin-
ci kadınlığa yükseldi.

Bezmiâlem, Sultan Mahmud ile on
yedi yıl evli kaldı. Bu arada oğlunun en
iyi bir şekilde yetişmesi için özel bir ih-
timam gösterdi.

II. Mahmud Han'ın 30 Haziran 1839'da
vefat etmesiyle oğlu Sultan Abdülmecid
tahta çıktı. Böylece Bezmiâlem İkinci
Kadın efendilikten "Mehd-i Ulyâ-yı Sal-
tanat" unvanıyla Valide Sultanlığa yük-
seldi. Daha çok Bezmiâlem Valide Sul-
tan adıyla tanındı.

Sultan Abdülmecid'in Han'ın tahta
çıktığında henüz çocuk denecek bir ya-
şta bulunması ve devlet işlerinde tecrübe-
siz oluşu, Validesinin devlet ve hükümet
işlerinde bizzat yol gösterici ve müessir
rol oynamasına yol açtı. Valide Sultan
hemen bütün hayatı boyunca bu rolünü
başarı ile yerine getirdi.

Padişahın memleket içindeki seyahatleri sırasında saray ve devlet işleriyle ilgilendi. Gerektiğinde devlet ve hükümet erkânına emirler verdi. Hatta resmi kabul ve ziyafetler de düzenledi.

Bu arada oğluna sık sık mektuplar göndererek devlet işleri konusunda en ince ayrıntısına kadar bilgi vermektен de geri kalmazdı.

Valide Sultan'ın devlet işleriyle bu kadar ilgilenmesi yanlış değerlendirilmemelidir. Aslında Padişahın tahta çıktığı gün validesiyle aralarında geçen şu konuşma meseleyi izaha kâfidir.

II. Mahmud'un cenaze merasimi sırasında. Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye Reisi Koca Hüsrev Paşa. Başvekil Mehmed Emin Rauf Paşa'dan mühr-i hümayunu zorla alarak kendisini sadrazam ilân ettirmişti.

Cenaze sırasında sadarete değişiklik olduğunu haber alan Bezmiâlem, akşam haremde, oğluna Hüsrev Paşa'nın sadrazamlığının yanlış bir karar olduğunu hatırlatması üzerine Abdülmecid Han: "Valideciğim, tayin eden kim bana soran mı oldu?" yanıtını vermişti".

Böylelikle Valide Sultan'ın ilk günden itibaren oğlunun sarayında ve dışarıda olup bitenlerden haberdar olmayı istemesi gayet doğaldı.

Ölünceye kadar devlet işleri konusunda oğluna yol göstermiştir. Sultan Abdülmecid Han da genel olarak annesinin tavsiyelerini dinlemiştir.

Sultan II. Mahmud Han

Hekimliğin Hükmü!

Bezmiâlem Valide Sultan'ın oğluna düşkünlüğü, sevgisi ve muhabbeti yanında sıcak ve samimi ilişkisi de mektuplarına yansımıştır. Bir defasında Yalova'ya giden Bezmiâlem Valide Sultan, hemen kaleme sarılarak:

"Şevketlü nurum, nur-ı didem efendim. Saye-i şahanede el üzere götürdüler. Pek rahatım var, Allahu zü'l-celal rahatını bozmasın. Sayende görmediğim riayeti görüyorum. Cenab-ı Hak dünyada ah, vah demek size vermesin. Benim nurum efendim, iyilik haberin isterim, burası uzaktır, merakta kalırım. Saat altıda Yalova'ya dâhil olduk. Cenab-ı Hakka emanet ettim, benim güzelim," diye yazmıştır.

Sultan Abdülmecid Han

Bezmiâlem Valide Sultan'ın mutlu ve huzurlu günleri fazla sürmedi. Genç yaşında amansız bir hastalığa yakalandı. Kendisini tedavi eden Dr. Spitzer, Valide Sultan'ın tedavilerine cevap vermesi üzerine neticeden korkarak Sultan Abdülmecid Han'a giderek tedavi sorumluluğundan alınması hususunda adeta yalvarmıştı. Bu konu da çok üzgün olan Sultan Abdülmecid ise metanetini muhafaza ederek ona:

“Tedavi için ne gerekiyorsa ve nasıl münasipse öyle yapınız. Eğer Validem ölümden kurtulursa bu ancak Allah'ın emriyle olacaktır.

Eğer vakti ve saati gelmiş ise sizin hekimliğinizin bir hükmü olmaz!” diye cevap vererek rahatlatmıştı.

Ancak Valide Sultan yakalanmış olduğu amansız hastalıktan kurtulamadı. 2 Mayıs 1853 günü Beşiktaş Sarayı'nda vefat etti ve aynı gün kalabalık bir cenaze topluluğunun katıldığı merasimle Sultan II. Mahmud Türbesi'ne defnedildi.

Kırk altı yaşında vefat eden Valide Sultan'ın hastalığının ne olduğu hususunda kaynaklarda açık bir bilgi yoktur. Tüberküloz olduğu hakkında kesin olmayan rivayetler mevcuttur.

Sultan Abdülmecid Han cenaze merasiminden sonra annesinin ruhu için fakir fukaraya büyük miktarda sadaka dağıttırdı.

Sultan Abdülmecid Han annesinin değerini vefatından sonra çok daha iyi anlayacaktır. Büyük hukukçu ve tarihçi Ahmed Cevdet Paşa'nın değerlendirmesine göre, saray kadınları bu muktedir valide sultanın vefatından sonra israf kapısını açacaklar ve gerek saray gerekse diğer devlet ricalinin haremeleri arasında büyük masraflara yol açacak harcamalara yönelecektir. Bu ise bir zaman sonra maliyenin ciddi biçimde etkilenmesine yol açacaktır.

Zuhurundan Bezm-i Âlem Oldu Vâsıl!

Bezmiâlem Valide Sultan, son derece akıllı, tedbirli, şevketli ve cömert, kendini dünyevi hırslardan sakınan bir kadındı. Ulema ve tarikat erbabını gözetir, gücendirmemeye gayret ve itina gösterirdi. Başta Yahya Efendi dergâhı olmak üzere birçok tekke ve dergâha büyük ölçüde bağışlar yapardı. Bizzat mahalle aralarında dolaşarak fakir ve muhtaçlara yardım elini uzatması, yetim ve kimsesiz kızları evlendirmesi, borcunu ödemeye kudreti olmayanlara ve hapse düşmüş gariplere çeşitli malî ve nakdî yardımlarda bulunması onun ince ruhlu, şefkat ve merhamet timsali bir insan olduğunu ortaya koymaktadır.

Bezmiâlem Valide Sultan'ın Peygamber efendimize muhabbeti pek fazlaydı. Onun doğum gününde mevlitler okutur, özel davetler ve ikramlar da bulunur, pek çok hayır yapmaya çalışırdı. Sık sık kullanılmış olduğu mühründe kazanmış olan aşağıdaki ibare, bu muhabbeti yansıtan ve onun manevî şahsiyetini ortaya koyan güzel bir örnektir:

*Muhabbetten Muhammed oldu hâsıl
Muhammed'siz muhabbetten ne hâsıl
Zuhurundan Bezmiâlem oldu vâsıl*

Bezmiâlem Valide Sultan ülkenin çeşitli yerlerinde pek çok hayır eseri ve vakıf meydana getirmiş, bunların devamlılığını sağlamak maksadıyla da gelir getiren çok sayıda emlak ve "nüküd-i mevküfe" bırakmıştır. Kurmuş olduğu vakıfların bir kısmı ile bunların akarları, 1840-1851 yılları arasında tanzim edilen ve on dört vakfiyeyi ihtiva eden dört yüz sayfalık bir vakıfnamede tespit ve tescil edilmiştir.

Bu vakıfnamede belirtilenlerin dışında Valide Sultan'ın daha birçok hayratı vardır. Ayrıca harap olmuş veya tamamen ortadan kalkmış pek çok eseri de tamir ve ihya ettirmiştir. Hayır eserlerinden önemli olan bazıları şunlardır:

Gurebâ-yi Müslimîn (Vakıf Gurebâ) Hastahanesi

İstanbul'da Şehremini semtindeki Yenibahçe mevkiinde bugün de faaliyetini sürdüren bu hastahane, zamanına göre modern bir şekilde inşa ve teçhiz edilmiştir. Hastahane" tabiri ilk defa bu müessesede kullanılmaya başlanmıştır. Adından da anlaşılacağı gibi burada muhtaç, kimsesiz ve garip Müslümanların parasız tedavi göreceği hususu vakfiye ve nizamnamesinde şart koşulmaktadır. Valide Sultan, hastahänenin varlığının korunması ve hizmetin en iyi şekilde yürütülmesi için buraya zengin gelirli birçok vakıf bağışlamıştır. Hastanenin, hastaların rahatlığı bakımında o günün İstanbul'u dışında gürültüden uzak bir mevkide ve suyun kolaylıkla ulaştırılabileceği çukur bir mevkide inşa edilmiş olması o dönem için dikkate şayan bir tedbir olarak görülebilir. Vakfiyesinin dışında hastanenin dâhili idaresine ışık tutacak bir de nizamnamesi mevcuttur. Günümüz tıbbının pek çok pek çok prensibini de yansıtan nizamname devrinin malumat ve kanaatine göre mükemmel bir tarzda tanzim edilmiştir. Nizamnamede hastanenin günlük masrafları arasında yer almayan birçok gıdaların lüzumu halinde doktorlar tarafından satın aldırılmasını emreden hükümler de bulunmaktadır.

Ziver Paşa'nın yazmış olduğu kitabesinde hastalara ab-ı hayat sunduğu şu ifadelerle belirtilir:

Tıbb-ı Calinos'dan tedbire hacet kalmadı Hastegâna olalı âb-ı hayat-efza zülâl

Hastahane'nin hemen yanında ve ahşap çatılı olarak inşa edilen Gureba Hastahanesi Camii, 1845'te hastane ile birlikte aynı günde ibadete açılmıştır.

Hastane ve Cami ihtiyacı için yaptırılan Gurebâ-yi Müslimîn Hastahanesi Çeşmesi de yine 1845 yılında hizmete başlamıştır.

Dârülmaârif (Valide Mektebi)

Osmanlı Devleti'nde planı mektep olarak çizilip inşa edilen ilk büyük binadır. 20 Nisan 1850'de hizmete açılan bu mektep, hem devlet dairelerine memur kadrosu hazırlayan, hem de Darülfünuna talebe yetiştiren bir müessese idi. Valide Sultan ayrıca bu mektep içinde ders kitaplarının basılmasını temin için bir litografya matbaası kurdurdu. Mektep bünyesinde bir kütüphane yaptırarak şahsına ait 546 cilt değerli yazma eseri de buraya bağışladı. Okutulacak dersler, hoca ve muavinler ile diğer hizmetlilerin özellikleri, vazifeleri ve alacakları ücretler teferruatıyla vakfiyesinde gösterilmiştir.

İstanbul'da Sultan II. Mahmud Türbesi yanında (Cağaloğlu) bulunan ve günümüzde hâlâ ayakta olan bu mektepte 1933'ten bu yana İstanbul Kız Lisesi adı altında öğrenime devam edilmektedir.

Bezmiâlem Valide Sultan'ın ayrıca Dârülmaârif Mektebi'nin yanında Dârülmaârif idâdîsi olarak yaptırdığı Bezmiâlem Sıbyan Mektebi (Yeşil Mektep); Beykoz Çubuklu'da bir mektebi; Edirnekapı Molla Aşkî mahallesinde 1844'te üstü ahşap ve bir dersane ile bir hoca odasından müteşekkil olarak inşa edilen Bezmiâlem Sıbyan Mektebi vardı.

Dolmabahçe Camii (1853)

Bezmiâlem Valide Sultan'ın yaptırdığı camilerin en büyüğü ve güzeli Dolmabahçe Sarayı'nın yanında empire tarzında inşa edilen bu camidir. Valide Sultan bu eserinin ikmalini dünya gözüyle görmeden vefat ettiğinden oğlu Sultan Abdülmecid tarafından 23 Mart 1855'te tamamlanarak ibadete açılmıştır.

Valide Sultan'ın yaptırmış olduğu bir cami de Çatalca'nın Baban Köyü'ndedir.

Dolmabahçe Camii

Galata Köprüsü

(Cisr-i Cedîd/Vâlîde Köprüsü)

Eminönü ile Karaköy'ü birbirine bağlayan bugünkü Galata Köprüsü'nün ilk kurucusu da Valide Sultan'dır. Köprü 1844'te ahşap dubalar üzerinde "sabin" (yüzer) olarak yaptırılmış ve on sekiz yıl hizmet gördükten sonra günümüze kadar çeşitli tarihlerde yenilenmiştir.

Çeşmeler ve Sebilleri

Bezmiâlem Valide Sultan'ın yaptırdığı veya tamir ettirdiği çeşme ve sebiller, geç devir Osmanlı hayır eserleri arasında çok önemli bir yer tutar. Bunlardan tespit edilebilen on iki çeşme İstanbul'da, üç sebilin de ikisi Medine'de, birisi Kerbela'dadır.

Beşiktaş-Maçka'daki çeşmesi (1255 / 1839) XIX. yüzyıl çeşme mimarisinin en güzel örneklerinden biri olarak halen ayakta. Meydan çeşmeleri sınıfına giren bu abidevî esere izafeten bulunduğu mahalleye de Valide Çeşme denilmiştir. Şair Şükri'nin talik hatla yazılmış kitabesindeki tarih beyti şu şöyledir:

*Şükriyâ târihini al gel sadâ-yı âbdan
Lüleden bu kevser âbı geldi
cûyân eyledi".*

Valide Sultan'ın yaptırdığı diğer çeşmeler Silivrikapı Uzunyusuf Mahallesi'nde Bezmiâlem Çeşmesi (1257/1841); Sultanahmet'te Üçler Çeşmesi (1259/ 1843); Topkapı'da Bezmiâlem Çeşmesi (1259/ 1843); Beşiktaş Cihannümâ Mahallesi'nde Bezmiâlem Çeşmesi (1262/1846); Tarabya'da Bezmiâlem Çeşmesi (1269/ 1852-53); Alibeyköyü'nde Bezmiâlem Çeşmesi; Silivrikapı'da Abdullah Ağa-Bezmiâlem Çeşmesi (1257/1841); Kasımpaşa'da Bezmiâlem Çeşmesi

(1257/1841); Galata Kulesi Yanında Bereketzâde Çeşmesi;

Bezmiâlem Valide Sultan'ın Kerbela'da Hazreti Hüseyin'in türbesi avlusunda yaptırmış olduğu mükemmel sebili ile Medine'de Hazreti Hamza Türbesi'ne giden yol üzerinde satın aldığı küçük bir arsaya özellikle hacılar için yaptırdığı on adet bakır maşrapası bulunan sebili ve Şam Kapısı'nın dışında Sebil Bahçesi diye bilinen bostan civarında, daha önce Vehhabi istilâsı sırasında tamamen yıkılmış olan başka bir sebilin yerine yaptırdığı daha büyük ve mükemmel bir sebili, onun ihlas ve samimiyeti yanında ince düşüncesini yansıtmaya bakımından pek mühimdir.

Öyle ki çeşmelerin biri üzerinde yer alan Ziver Bey'e ait kitabesinden görüleceği üzere akıttığı sular içenlere hayat suyu olurdu. İçenler taze can bulurdu.

*Cihâna âb-ı hayrâtı hayât-ı
tâze virdikce
Sezâdır halk-ı âlem bulsalar
şimdi yeniden cân*

Bezmiâlem Valide Sultan'ın bunlardan başka İstanbul'da ve ülkenin çeşitli yerlerinde tamir ve vakfetmiş olduğu pek çok hayratı mevcuttur. Bunlar arasında Terkos gölü ve civarı, yüzlerce dönüm tarla ve arazi, çiftlikler ve köyler, dükkânlar, hanlar, değirmenler, evler vb. zengin gelirli emlak ile muhtelif vakıflara ve hizmetlere sarfedilmek üzere tahsis etmiş olduğu büyük meblâğda sayılabilir.

Valide Sultan, Kâbe-i Muazzama ve Ravza-i Mutahhara ile İstanbul'daki Ebû Eyyûb el-Ensârî Vakfı'na da çeşitli hizmetler götürmüş ve değerli bağışlarda bulunmuştur.

ÖMER FARUK KORKMAZ

MÜSLÜMAN'IN ZİHİN DÜNYÂSINDA KUDÜS VE MESCİD-İ AKSÂ

Mümin mukaddesatı için yaşar. Onun düşünce dünyasında mukaddesâtı olmazsa olmaz bir yeri hâizdir her zaman. Onları düşünür, onlarla hemhal olur ve onların muhâfaza ve müdafaası için hayat sürer. Mümini, sadece dünyevi nimetlerden istifade etmek, yeme-içme ihtiyacını gidermek için yaşayan kâfirden ayırta en belirgin hususiyetlerden biri de budur. Hedefleri uğrunda can verip şehitler sınıfına yazılmaya kadar gidecek olan bu idealist ruh Müslümanı hayata bağlayan bir can simididir aslında.

Allah ﷻ ve Resulü ﷺ'nün mukaddes kıldığı şeyleri yücelterek onların muhafazası için kendini vazifeli kabul eden bir Müslüman için hayata anlam katan yegâne duygudur bu. Zira bu şuurda olan bir Müslüman, dinin kutsal kabul ettiği şeye sahip çıkmanın filhakika Allah ﷻ ve Resulü ﷺ'ne yardım etmek anlamına geleceğini çok iyi bilir. Allah ﷻ' a yardım etmek ise onun yardımına erişebilmenin sebebi sayılmaktadır.¹

Hayal Hazinemizi Süsleyen Şehir: Kudüs

Altı bin yıllık mâziye sahip olan bu muazzam şehir, sokakları, yarıları, tarihi yapılarıyla inanılmaz derecede etkiler ziyaretçilerini. Mâzisi itibarıyla Romalılardan Bizanslılara birçok halkın izlerini taşıyan Kudüs, Emevilerden Osmanlılara intikalinde de İslam'ın remzini taşır. O her şeyiyle İslam'ındır, Müslümanlarıdır. Zira onu mukaddes kılan şey, Allah ﷻ'ın dininin alametlerini taşımasıdır. Onu apayrı kılan vasıf, Allah ﷻ ve Resulü ﷺ'nün ona atfetmiş oldukları pâyedir. Yoksa Kudüs'ü Kudüs yapan şey, arkeoloji alanındaki zenginliği, mimari açıdan üstün meziyetlere sahip oluşu veya şehircilik bakımından hâiz olduğu değerler bütünü değildir. Sahip olduğu manevi anlamdaki üstünlükler sebebiyle tarihin akışı içinde hiçbir zaman gündeminden düşmemiştir Müslümanların.

Kudüs dendiğinde Müslümanlara kible olmuş mukaddes şehir düşer aklınıza. Allah ﷻ'ın yeryüzündeki ikinci evini bağrına basmış bir yer parçası gelir. Adem عليه السلام'den İsa عليه السلام'ya kadar bir çok peygambere mesken olmuş ve ilâhî vahye

beşiklik yapmış peygamber kokulu şehirdir Kudüs. Hz. Davud, Hz. Süleyman, Hz. İbrahim, Hz. Zekeriya ﷺ gibi birçok peygambere kabristan olma şerefine nail olmuş bir beldedir. Bu yüzden Kudüs bizim Adem ﷺ'den Hz. Peygamber ﷺ'e ve oradan da günümüze intikal eden tevhid bayrağımızın muhkem sancağıdır.

Allah ﷻ ve Resülü ﷺ'nün Takdis Ettiği Belde: Kudüs

Allah Azze ve Celle Kur'an-ı Hakim'de Kudüs'ten "arz-ı mukaddese" olarak bahseder. Bu ayetlerden biri Musa ﷺ'nin kavmine hitaben "Ey kavmim! Allah'ın size (vatan olarak) yazdığı mukaddes toprağa girin ve arkanıza dönmeyin, yoksa kaybederek dönmüş olursunuz"² şeklindeki sözüdür. Bu ayet-i kerimede mukaddes yer olarak bahsedilen şehir "Kudüs"tür.³

Meşhur İsrâ hadisesinin anlatıldığı ayet-i kerimede de Cenab-ı Hak "Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir"⁴ buyurarak Kudüs şehrini mübarek kıldığını beyan buyurmuştur. Bu anlamda Kudüs, kâinatın mâliki Allah ﷻ tarafından mukaddes kılınmış bir şehirdir.

Allah Resülü ﷺ de bazı hadislerde Kudüs'ün mukaddes belde oluşuna atıflarda bulunmuştur. Bunu kimi zaman takrirleriyle kimi zaman da sarâhaten kendi ifadeleriyle yapmıştır. Nitekim bir keresinde yolculuğa çıkmaya hazırlanan bir sahabîye nereye gittiğini sorduğunda o sahabînin "Beytu'l-Makdis'e" cevabını vermesi üzerine "O mescidde namaz,

Mescid-i Haram'ın dışındaki diğer mescitlerde kılınan yüz namazdan üstündür" buyurmuştur.⁵

Bir diğer hadiste Hz. Musa ﷺ'ya ölüm meleğinin gelmesinden bahsederken Musa ﷺ'nin "Mukaddes beldede" ölmek istediğini ifade buyurur.⁶ Bu hadiste de "arz-ı mukaddese" ifadesi vardır.

Hz. Peygamber bir kere rüyasında iki adamın kendisini alıp mukaddes diyara götürdüklerini anlatırken de hâkezâ aynı ifadeyi kullanmıştır. Ez-cümle, Allah Resülü ﷺ, tamamını burada serdedemeyeceğimiz müteaddit rivayette Kudüs'ü mukaddes olmakla vasıflamıştır.

Haşr ve Neşir Yeri: Kudüs

Haşr ve neşir yeridir Kudüs. Hz. Peygamber ﷺ Kudüs hakkında kendisine sorulduğunda orayı böyle tavsif etmiştir. Meymûne validemiz anlatır: "Ey Allah ﷻ'ın peygamberi, Beytu'l-Makdis hakkında bize fetva/bilgi verir misin?" dedim. Şöyle buyurdu: "(Orası yarın rûz-i mahşerde) neşr ve haşrın olacağı yerdir. Oraya gidin ve namaz kılın. Zira oradaki bir namaz (başka yerdeki) bin namaz gibidir."⁷

Hadisteki Kudüs'ün mahşer alanı olacağı ifadesini hakiki manada anlayabilmemiz mümkün olduğu gibi kıyamete yakın Müslüman orduların burada toplanarak İslam'ın tekrardan yeryüzüne hâkim oluşuna merkezlik yapması manasında da anlamamız mümkündür.⁸

Hadisenin en yakın safhada bizi etkileyecek olan tarafı da burasıdır aslında. Zira Allah Resülü ﷺ, insanlığın başlangıcından bugüne tevhid davasına birçok kez merkezlik yapmış Kudüs'ün paramparça edilmiş, evleri ve beldeleri tahrip edilmiş,

kanları dökülmüş, ırzlarına tecavüz edilmiş müstazaf Müslümanların yeniden kıyamına başkentlik yapacağını haber vermiştir. Biz Müslümanlar için bundan daha büyük bir teşvik ve müjde olabilir mi? Zira Kudüs, itikadından ameli boyutuna varıncaya dek her alanda tahribata maruz bırakılmış, köklerinden koparılmış ve kimlik kaybına uğratılmış asrımızın Müslümanlarına “Halinizi düzeltirseniz zafer yakındır” diye haykırıyor.

Gönülleri Kendine Bağlayan Mescid: Mescid-i Aksâ

Mescid-i Aksâ müminlerin namazdaki ilk kıblesi gönüllerde ise müebbet kıblesidir. Allah Resulü ﷺ Medine’ye geldiğinde on altı ay kadar Mescid-i Aksâ’ya doğru namaz kılmıştı.⁹ Bu durum evvelki peygamberlerin ortak davası olan İslam dininin Kudüs ile irtibatının ne denli kavi olduğunu göstermekteydi. Bu sebeple Mescid-i Aksâ ezelden yazılmıştı gönül hanemize. Ona kavuşmak, onda namaz kılmak Mi’racın kokusunu ve feyzini yerinde hissetmek en büyük temennilerimizden birisiydi. Diğer yandan bakıldığında hayatımıza çok farklı bir boyut kazandıran Mescid-i Aksâ, ezilmişliğimizin, güçsüzlüğümüzün ve hissizliğimizin de bir göstergesi olmuştur zamanımızda. Adeta bir turnusol kâğıdı oldu Kudüs’ün işgali ve Mescid-i Aksâ’nın esâreti.

Gönüllerimizde yaşattığımız ve muhabbetini diri tutmaya çalıştığımız Mescid-i Aksâ’nın esareti derinden yaralıyor bizi. Yahudi sultasından geçerek ziyaret edebildiğimiz mescidimizi çeşitli ambargolar nedeniyle neredeyse göremeyecek hale geldik. Sahabe anlatıyor ya hani.

Allah Resulü ﷺ’nün yanında “Resulüllah ﷺ’in mescidi mi yoksa Mescid-i Aksâ mı daha üstündür diye müzakere ederken Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: “Benim şu mescidimdeki bir namaz oradaki dört namazdan üstündür. Kılabilene ne mutlu! Yakında yayın eğik kısmı kadar Mescid-i Aksâ’yı görebileceği bir yerinin olması adam için dünya ve içindekilerden daha hayırlı olacak.”¹⁰ İşte biz bugün tam da bu hali yaşamıyor muyuz? Sekülerliğin verdiği sarhoşluk sebebiyle imanlarımızın gerektiği şekilde sağlam olamaması Mescid-i Aksâ’nın esaretini bir yürek yarısı gibi daima hissetmemize engel oluyor belki. Ancak varlık sebebi İslam, tevhid, cihat ve i’lâ-i kelimetullah olan müminler sinelerinde kor varmışçasına hissediyorlar bu acıyı daima.

Gönüllerin kibleliğini yapan Mescid-i aksamız için bir şeyler yapmamız gerektiği şuurla olmalıyız daima. En azından devamlı onu konuşmalı, ondan bahsetmeli ve bugünkü boynu büküklüğünü dert edinmeliyiz gönlümüzde. Bu şuurla yaşamamız gerektiğini nasihatleyen şu hadis ne kadar da hikmetlidir değil mi? Meymûne ﷺ der ki: ‘Resulüllah ﷺ’a ‘Bize Beyt-i Makdis hakkında fetva ver Yâ Resulellah dedim.’ Buyurdular ki: ‘Oraya gidin ve namaz kılın.’ Bunun üzerine ben ‘Bu nasıl olacak, bizimle onun arasında Rumlar var’ deyince ‘Öyleyse kandillerinde yakılacak zeytinyağı gönderin ona’ buyurdu.¹¹ Yani bir şeyler yapın mutlaka. Farklı şekillerdeki engeller gönlünüzdeki bağın kopmasına engel olamasın asla. Başlığı Mescid-i Aksâ olan bir şeyler yazın, içinde Mescid-i Aksâ olan cümleler kurun, Mescid-i Aksâ’nın kavlen müdafaa edildiği mitingler düzenleyin ve en önemlisi

Mescid-i Aksâ'nın bu esaretten kurtulabilmesi için kendinizi düzeltin ve duaya sarılın. Bu hadisin günümüze söylediklerinden bir kısmı bunlar olabilir Allahu a'lem.

Mescid-i Aksâ ve Mescid-i Haram Arasındaki Bağ

Mescid-i Aksâ ile Mescid-i Haram arasında eskiden gelen bir bağ vardır. İbrahim عليه السلام'in Kudüsten Kabe'ye gelişi ve ehlinin bir kısmını oraya yerleştirilmesi ile canlanan bir bağdır bu. Sonrasında Hz. Peygamber ﷺ'in İsrâ mucizesi ile Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya gidişleriyle pekişen muhkem bir bağ. Aralarındaki bu sağlam irtibatın bir semeresi olsa gerektir ki Allah Resulü ﷺ "Her kim Beytu'l-Makdis'ten ihrama girerse affolunmuş halde girer" buyurmuştur.¹² Filistin diyarından Hicaz'a uzanan bu manevi bağ kibleleri Mekke'de olan Müslümanları Kudüs aşığı kılmıştır asırlar boyu. Millet-i İbrâhîm'e uymamızı emreden Kur'an'ımız bu bağlamda Kudüs'e sahip çıkmaya da çağırır bizleri. Mekke ve Kabe ne kadar sizinse Kudüs ve Mescid-i Aksâ da o kadar sizindir der.

İçimizdeki Gafiller ve Hainler

Bu bağı anlamaktan aciz bir kısım gafiller ve batının içimize yerleştirdiği bir takım hainler ise Mescid-i Aksâ'yı savunmanın anlamsız olduğunu söyleyebilmektedirler. Anlamları anlamsızlaştıran bu ebleh tutuma karşı "Allah ﷻ'in hidayet takdir buyurmasını, değilse tez zamanda içimizden bertaraf etmesini" talep etmekten başka bir çaremiz yok. Ne var ki, bir gün Kudüs ve Mescid-i Aksâ hürriyetine kavuşup Müslümanlar İslam'ın izzetiyle muazzez olduklarında bu utanç

verici söylemlerin yüz karalığı bir leke olarak her zaman alınlarında kalacaktır bunların. Müslümanların önüne geçirilerek kitleleri etki altında bırakmaları için kendilerine imkânlar tanınan bu güruhu tarih sadece "Kudüs'e ihanet edenler" olarak yazmayacak bilakis Müslümanları da bu cürme ortak kılmaya çağırınlar olarak kaydedecektir.

Bu ihanet silsilesinin bir halkası da gücü sadece Müslümanlar üzerinde kullanılan, dünyadaki mevcut hâkim Siyonist çeteye karşı suspus bir tavır takınan bir kısım selefilere. Elbânî'nin Filistin diyarının Yahudilere teslim edilmesini ita'at eden fetvasının yanı sıra Bin Baz'ın da bu noktaya varan fetvaları¹³ söylediğimizin bariz bir örneğidir.¹⁴

Evi gaspedilen birine evini barkını hırsıza teslim etmesi gerektiğini telkin etmek gibi bir cinnet söylemidir bu. Gerçi, Müslümanların cihat niyetiyle yaptıkları bütün eylemlere sızarak bu faaliyetleri sadece bölücülük yapmak ve Müslüman kanı akıtmak fiiline dönüştüren fakat ağabeylerinin bir işaretiyle süt dökmüş kediye dönen nadanlardan başka ne beklenebilir ki?

Mukaddes Diyarda Yahudi'nin Gâsıp Eli

Mescid-i Aksâ ile manevi bağımızı zayıflatmaya çalışanlar orayı bir ahtapot misali işgalci eliyle istila eden Yahudi'nin hizmetkârlarıdır. Zillet ve miskinliğin üzerlerine bir damga gibi vurduğu Yahudiler topluluğu¹⁵ mukaddes beldeyi işgal ederek sahiplenme planları gütmektedirler. Zira onlara göre, farklı zaman dilimlerinde İbrahim, İshak ve Yakup عليه السلام ile başlayıp Musa ve Yuşa'b.

Nun ﷺ ile devam eden enbiya silsilesindeki dedeleri orada iskan etmişlerdir. Yahudilere göre Kudüs'ün kendilerine ait olmasının ayrıca dini boyutu da vardır. Nitekim Tevrat'ta yer alan bir ahde göre Cenab-ı Hak İbrahim ﷺ'e Mısır neh-rinden Fırat'a varan bölgeyi onun nesline ebedi bir mülkiyetle vereceğini vaadetmiştir.¹⁶ Bu inançla Kudüs'ü savunan ve Büyük İsrail projesini uygulama sahasına dökmeye gayret eden Siyonizm Mescid-i Aksâ'yı yıkıp yerine Süleyman mâbedini inşa etmek için her türlü şeytanlığa başvurmaktadır.

Özelde Kudüs ve genelde arz-ı mevud bağlamındaki hedeflerine ulaşabilmek için dünyayı zindana çevirdi zalim Siyonistler. 1967 yılındaki altı gün savaşından sonra o ana dek Ürdün'ün kontrolünde bulunan Doğu Kudüs'ü işgal ettiler. Kudüs o tarihten bu zamana İsrail'in işgali altında bulunuyor. 1980'de kabul ettiği kanunla Kudüs'ü "bölünmez başkent" ilan ettiler. Ve kentte yaşayan araplara da vatandaşlık verdiler.

İsrail'in Doğu Kudüs'ü başkent ilan etmesinin ardından kentte Yahudi nüfusunun artış kazandığı görülmektedir. 1967'den bu yana İsrail burada on yerleşim birimi kurmuştur. Ve buraya yaklaşık yüz bin Yahudi yerleştirilmiştir. Yaşadığımız zaman diliminde Amerika başkanı'nın da Kudüs'ü başkent ilan etmesiyle tazelenen bu işgal hareketi nihai hedefine ulaşma yolunda ilerleme kat ediyor. Müslümanlar olarak gerekli tedbirleri almaz, Kudüs'ün kurtuluşunun bizim uyanışımızda saklı olduğunun şuuruna varmazsak bu vebal bize dünya ve ahiret yetecektir.

Fetih Ruhuyla Yetiştirilen Nesil

Bütün bu olumsuzluklara rağmen Fetih ruhuyla ayakta durdu ümmet tarih boyunca. Bugün bizler daha ziyade muhtâcız bu ruha ve heyecana. Allah Resulü ﷺ sahabeyi sürekli bu yönde teşvik etmiş ve Kudüs'ün asıl sahibi İslam'a kazandırılması için onlara hedef göstermiştir. Zaman olmuş sahabeye Mescid-i Aksâ'ya çok ihtimam göstermeleri gerektiğini ve yakın zamanda gelecek nesillerinin oraya gidip geleceğini, orayı gündeminden hiç düşürmeyeceğini söylemiştir.¹⁷ An olmuş onlara "Yeryüzünde sadece üç mescid için yolculuğa çıkılabileceğini ve bunlardan birinin de Mescid-i Aksâ olduğunu söyleyerek özelde sahabeyi ve genelde bütün bir ümmeti Kudüs'e gitmeye teşvik etmiştir.¹⁸

Bir başka rivayette ise şöyle buyurmuştur Allah Resulü ﷺ: "Ümmetimden bir topluluk Dımeşk'in kapıları ve etrafı, Beytu'l-Makdis'in kapıları ve etrafında savaşacaklardır. Kıyamet kopuncaya dek hak üzere galip olacaklar ve onları zelil etmeye çalışanlar onlara hiç zarar vermeyeceklerdir."¹⁹

Resulullah ﷺ Efendimiz'in bu ruhla yetiştirdiği nesil zamanla Kudüs ve Mescid-i Aksâ'yı esaretten kurtararak asıl sahibi olan İslam'a teslim etti. Candan, yardan ve serden geçerek cihat ettiler Kudüs uğrunda. Tarihin seyri içinde Kudüs'ü haçlı istilasından kurtararak yeniden İslam'a kazandıran Selahaddinler bu ruhla çalıştılar her zaman. Onlara bu aşkı aşılaman ve Kudüs ağladıkça bize gülmek haramdır dedirten hissiyatın sırrı Fahr-i Kâinat ﷺ'in bu teşviklerinde gizliydi. Üzerine ölü toprağı serpilmiş biz Müslümanları da yeniden Kudüs aşığı kılacak ruh burada yatmaktadır.

Şâyet bizler bu ruhtan aldığımız ilhamla fetih ruhunu genlerine nakşettiğimiz nesiller yetiştirebilirsek yeni Selahaddinlerin Kudüs'ü fethetmesi kaçınılmaz olacaktır. İşte o zaman Kudüs, yeniden aslı merciiine dönecek ve yıllardır gülmeyen yüzü mütebessim bir çehreyle âlem-i İslam'a bakacaktır.

Netice: Kudüs Nasıl Kurtulacak?

Tam manasıyla bir hercü merc yaşadığımız bu dönemde cevaplandırılması gereken en önemli sorulardan biri de “Kudüs'ün nasıl kurtulabileceği” sorusudur. Ne var ki bu soruyla yüzleşmeye sıra geldiğinde cevap sadedinde söylediğimiz şeyler, evvela kendimizle yüzleşmemiz gerektiği ve halimizi ıslah etmeden Kudüs'ün kurtulamayacağı hakikatinden uzak şeylerdir. Evet, ne yazık ki bizler çoğu meselede olduğu gibi Kudüs meselesinde de bu işgal ve esaretin Allah ﷻ'in bir musibeti olduğu, bu musibetlerin günahlarımızdan dolayı başımıza geldiği ve bundan kurtulmanın yolunun da toplu bir tövbe ile halimizi düzeltmemizden geçtiği gerçeğiyle yüzleşmek istemiyoruz bir türlü. Oysa asıl çare bu noktanın tespit edilmesi ve gereğinin yerine getirilmesinde yatıyor. Bizler ise sürekli stratejik tahliller, yorumsal söylemler ve kuru gürültü mesâbesindeki laflarımızla Kudüs savunmacılığı yapmakla yetiniyoruz. Yaranın bizatihi kendisine neşter vurmduğumuz için netice olarak bir şey de elde edemiyoruz.

Kudüs'ün kurtulmasını isteyen ve Mes-cid-i Aksâ'nın yeniden Müslümanlara ait olmasını arzu edenler tarihe baksınlar. Zira tarihe baktıklarında dün Kudüs'ü fethedenlerin ve oraya hakimiyet sağlayanların itikadına, istikametine dine bağlılıklarına ve Sünnet'e düşkünlüklerine muhtaç olduğumuzu görecekler.

Aksi takdirde söylemde tenkit ettiğimiz yahudiye, giyinişimiz, alışverişimiz, sosyal ve aile hayatımızda bilfiil taklit edersek sürekli karşımıza böyle beyhude çabalar çıkacaktır. Allah ﷻ eksikliklerimizi hakikat gözüyle görerek telafisine bizleri muvaffak eylesin.

Dipnotlar

1 Muhammed, 7

2 Maide, 21

3 İzz b. Abdisselam, *Tefsiru'l-Kur'an*, Daru İbn Hazm, Beyrut, 1416, Baskı: I, I/379, Ebu Hayyân el-Endelûsî, *el-Bahru'l-Muhît*, Daru'l-Fikr, Beyrut, 1420, IV/216

4 İsrâ, 1

5 Heysemî, *Mevâridü'z-Zam'an ilâ Zevâidi İbni Hibrân*, No: 1035

6 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, XIII/84, No: 7646, Buhârî, “Kitâbu'l-Cenâiz”, No: 1274, Müslim, “Kitâbu'l-Fezâil”, No: 2372, İbn Hibân, *Sahih*, No: 6223

7 Taberânî, *Müsnedu's-Şâmiyyîn*, No: 471

8 Abdür-rauf el-Münâvî, et-Teysîr bi Şerhi'l-Caf mi'i's-Sağîr, Daru'n-Neşr, Riyat, 1988, II/275, Muhammed b. Abdülhadi es-Sindî, *Haşiyetu's-Sindî alâ Süneni İbn Mâce*, III/196

9 Hakim, *Müstedrek*, No: 1162

10 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*, No: 8230

11 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*, No: 8445

12 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*, No: 9236

13 Bkz. Abdülaziz b. Abdullah b. Bâz, *Hukmu's-Sulh me'a'l-Yehûd*, Riyad, 1996, Baskı: I, s. VIII vd.

14 Bunun dışında Filistin'in işgalindeki askeri hareketler ve içimizden görünen hainlerin tutumu için bkz. İbrahim Halil Ahmed, *İsrâil Fitnetu'l-Ecyâl el-Usûru'l-Hadîse*, Daru'l-Ahdi'l-Cedîd, s. 179 vd.

15 Âl-i İmrân, 112

16 Tekvin, XII/7, XIII/15, XVII/8, XV/18, Mahmud b. Abdurrahman Kadeh, *Mûcezu Tarihi'l-Yehûd*, s. 286-7

17 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, No: 4238

18 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 7191, Buhari, *Ebvâbu't-tatavvu'*, No: 1139, 1765, 1893, Müslim, *Kitabu'l-hac*, No: 1397, Nesâî, *Mesâcid*, No: 700, Tirmizi, *Ebvâbu's-salat*, No: 326, Ebu Dâvûd, *Kitâbu'l-menâsik*, No:2033, İbn Mâce, *İkâmetu's-salat*, No:1409, İbn Hibân, *Kitabu's-salat*, No: 1617

19 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*, No: 47, Ebu Ya'lâ, *Müsned*, No: 6417

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

● Cemaat-i Müslimîn! **Rasûlullah** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e uymaktan başka çare yoktur. O kadar çetin de değildir.

● **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in izinde büyük adam olur insan, **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in izinde olmayan insan rezil olur.

● **Allâh** (Celle Celâlihû)nün seni sevmesini istiyorsan **Efendimiz** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in sünnetine sarıl. Çünkü **Allâh** (Celle Celâlihû) onu ve onun sünnetlerini takınanları seviyor.

● Yatsı namazını kılar kılmaz yatmak lazım, yoksa ne tarikat yaparsın, ne şeriat.

● **Efendi Babam** (Kuddise Sirruhû) dedi: “**Mahmud!** Sarıksız yanıma girme.” Ben de buna çok sevindim ki, benim sünnete son derece dikkat eden bir şeyhim var diye. Şimdi Edirnekapı'ya ziyarete giderken sarığımı unutsam, oraya varsam, geri döner gelir sarığımı alır tekrar giderim.

● Beni gördükleri zaman: “Bu da nereden çıktı?” diyorlar. Ben seviniyorum.

Ben **Peygamber Efendimiz** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e benzeyeyim de, ne derlerse desinler. Siz de **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) vâlidemize benzeyin de, ne derlerse desinler.

● **Âh, âh! Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in sünnetini çok yaşayabilseydik ne iyi olurdu.

● Kör topal da olsak, bataklığa da batsak, biz onun ümmetiyiz elhamdülillâh.

● **Ebû Bekr** (Radiyallâhu Anh) **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e uydu, büyük insan oldu.

● Çok yeme! Çok yemek hakikaten ağır yüküdür, nasıl ki ağır yük gemiyi batırıyorsa, çok yemek de beden gemisini gaflete batırır. Uyku da bir felakettir, onu da çok yapma, bedeninin ihtiyacı kadar yap. Birçok kimse bedeninin ihtiyacı olduğundan uyumuyor, uyumak hoşlarına gittiği için uyuyor.

● Çok yemek kalbe zararlı olduğu gibi çok uyku ve çok konuşmak da kalbe zararlıdır. Kalbine acıyorsan az ye, az uyu, az konuş.

● Yahu her gün yiyoruz, ne kâr var?! Yani lüzumundan çok yemek doğru değil. **Allâh-u Teâlâ** bedenini ayakta durmasını yemeğe bağladı ama lüzumundan fazla yeme.

● Derler ki: “Az yiyen melek olur, çok yiyen helak olur.”

● Çok yiyince ibadetten lezzet alamıyorsun. Kendini sallayamıyor ki, rükûya ve secdeye gidesin. Sanki Uludağ'ı sana yüklemişler. En kötü kap, dolu midedir. Onun için oruçta çok rahatlık var.

Bir iş, bütün milletle olursa kolay olur. Bir kişiyle olursa zor olur. Ramazanda hep beraber tutulduğu için kolay oluyor.

● Zikir eksildikçe biz yeniliyoruz ey cemaat-i Müslimîn! Onun için medreseler yasaklandı.

● Gönül ilmi ile **Mevlâ** bilinir. Onu kazanmanın çaresine bakalım. Nedir çaresi? İttiba ve zikrullahtır.

● Az zikrediyoruz, işe nefsi karıştırıyoruz.

● Derman ararsan derde, **Rabbini** zikret her yerde.

● Zikir, Müslümanın hayatında, balığın hayatındaki su gibidir.

● Zikirde öyle gevşedik, öyle gevşedik, öyle gevşedik ki, sulu hamur o kadar gevşemiş değil. Gelin, işi yeniden ele alalım arkadaşlar.

● Zikrullah kolay değil, kolay olmasını da istemeyin. Kıymetli şey zahmet ister.

● Bir kimse bir defa kelime-i tevhid getirirse ikinci defa getirmekte istediğinde soluk alsa bu aradaki boşlukta imanı tozlanır. Ya seyrek olarak veya hiç demese (nice olur)?!

● Dünya içinde her şey melundur. Fakat zikrullah ile meşgul olan, emri bi'l-mâruf ve nehy-i ani'l-münker yapan, okuyan ve okutan (lanetli) değildir.

● Zikirsiz yapılan tefekkür, yazın yağın kara benzer.

● Bak, dikkat edin! Nimet bize **Allâh'**ı unutturmasın.

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FIKİH KURULU

DAVETE İCÂBET ETMEK

Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd, onun Resulü'ne ve Resulü'ne tabi olan âl, ashab ve ümmetine salât-u selam olsun.

Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd, onun Resulüne ve Resulüne tabi olan al, ashab ve ümmetine selat-u selam olsun.

Hz. Ebu Hureyre'den (*Allah ondan razı olsun*) rivayete göre Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Kim (imkânı olduğu halde) davete icabet etmezse Allah ve Resulüne isyan etmiş olur”**¹

Davete icabet etmenin vacip olduğu söylense de genelin görüşüne göre sünnettir.²

Davet, özellikle düğün yemeği davetiye icabet etmek gerekir. Diğer davetlerde ise kişi muhayyerdir. Dilerse icabet eder, dilerse icabet etmez. Şu kadar var ki; geçerli bir mazeret yoksa icabet etmek en güzeldir.³ Zira kişi, kendisine ikram edilen şeylerden yese de, yemese de davete icabet etmekle davet sahibinin sevinmesine vesile olur. Ayrıca mazereti yoksa ikram edilenlerden yemesi karşı tarafın daha fazla sevinmesine vesile olur.

Hz. Cabir'den (*Allah ondan razı olsun*) rivayete göre Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Biriniz yemeğe davet edildiğinde (ikram edilenden) yese de yemese de davete icabet etsin.”**⁴

Şafii mezhebinde düğün davetine icabet etmeye dair farklı görüşler olsa da ağırlık kazanan görüş vacip olmasıdır.⁵

İmam Şafii (*Allah ona rahmet etsin ö. 204*) *el-Ümm* adlı eserinde şöyle diyor: Davete icabet etmemeye ruhsat vermiyorum. Düğün yemeğine çağrıldığı halde icabet etmeyen kişinin günah işlemiş olduğuna dair kanaat sahibi olduğum gibi, diğer davetlere icabet etmeyen kişinin günah işlemiş olduğuna dair kesin kanaat sahibi değilim.⁶

İmam Şafii'nin (*Allah ona rahmet etsin*) bu sözünden anlaşılan düğün davetine icabet etmenin önemi, diğer davetlere icabet etmenin öneminden daha üstündür. Zira kişi, geçerli mazereti bulunmadığı halde düğün davetine icabet etmeyecek olursa günah işlemiş olur. Oysa diğer davetler için aynı şeyi söylememiştir.

Hz. İbn Ömer'den (*Allah ondan razı olsun*) rivayete göre Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Biriniz düğün yemeğine davet edildiğinde icabet etsin.”**⁷

Davete icabet eden kişinin niyeti, dünyevi haz olmamalıdır. Peygamber Efendimizin

(*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) sünnetine uymak, din kardeşine ikram etmek ve onu sevindirmek gayesiyle davete icabet etmek gerekir.

Davet sahibi, makam-mevki sahibi olmadığından veya fakir olduğundan dolayı davete icabetten geri durmamak gerekir.⁸ Hatta böylesi kişilerin davetine icabet etmeye daha önem göstermek gerekir.

Gerek davet ederken ve gerekse davete icabet ederken zengin- fakir ayırımı yapılmamalıdır.

Rivâyete göre Ebu Hureyre şöyle demiştir: **“Ziyafetlerin en şerlisi; zenginlerin çağrılıp, fakirlerin çağrılmadığı düğün yemeğidir. Kim davete icabet etmezse Allah ve Resulüne isyan etmiş olur.”**⁹

Davete icabet etmeleri durumunda büyük meşakkate düşecek kişileri veya geldiğinde diğer davetlilere her hangi bir sebeple rahatsızlık verecek kişileri davet etmemek gerekir.¹⁰

Bir haneden babayı çağırıp oğlunu çağır-mamak gibi ayrımcılık yapmak doğru değildir. Zira böyle bir davranış husumetin oluşmasına sebep olur.

Yakınlık derecesi eşit olan iki kişi tarafından aynı günde davet edilen kişi evine hangisi yakınsa onun davetine icabet eder. Veya aralarındaki muhabbete göre hareket eder.¹¹

Herhangi bir mazeretinden dolayı davete icabet edemeyecek olan kişi davet sahibini arayarak davet sebebi neyse onu tebrik etmeli ve gelemeyeceğini bildirmelidir. Böyle yapmakla davet sahibinin gönlünü kırmamış olur.

Çalgı Gibi Günahların İşlendiği Davete İcabet Etmek

Burhanuddin Ali, b. Ebi Bekr el-Merğînânî (593) *el-Hidaye* isimli eserinde şöyle der: Kişi davet edildiği yemeğe gitse ve orada oyun, çalgı olduğunu görse orada oturup yemesinde bir mahsur lazım gelmez. Şu kadar var ki; gitmeden önce bunların olduğunu öğrense davete icabet etmez.¹²

Gitmiş olduğu davette oyun, müzik gibi caiz olmayan bir eylemin olduğuna muttali olan kişi bu olumsuzluğu bertaraf edebilecek bir nüfuza sahipse o günahın işlenmesine mani olur.

Bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimizin (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyuruyor: **“Biriniz çirkini (dinen yasak olan şeyin işlendiğini) görecek olsa eliyle onu düzeltsin. Gücü yetmezse diliyle düzeltsin. Buna da güç yetiremezse kalbiyle kınasın. Bu da imanın en zayıfıdır.”**¹³

Bu kişi toplumda örnek olan biriye ve bulunduğu davette günaha mani olamıyorsa oradan ayrılır.

Bu bahsedilenler günahın sofrada değil davet meclisinde olması durumundadır. Şayet oturulacak olan sofrada günah işleniyorsa gerek toplumda örnek olan biri olsun ve gerekse olmasın o sofrada oturmak caiz olmaz.¹⁴

Peygamber Efendimiz’in (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) yaşamış olduğu hayatı tümüyle yaşamayı Rabbim bizlere nasip eylesin. Âmin

İSMAİLAĞA FİKİH KURULU

Dipnotlar

- 1 Müslim, kitabı'n-Nikah babı'l-emri bi icabeti't-davet...
- 2 Halil b. Abdulkadir eş-Şeybanî; Ed-Dürerü'l-Mubahati fi'l-Hazri ve'l-İbahati
- 3 A.g.e
- 4 Müslim, kitabı'n-Nikah babı'l-emri bi icabeti't-davet...
- 5 El-Mühezzep
- 6 El-Ümm, babı'l-velime...
- 7 El-Buhârî, kitabı'n-Nikah bab; hakkı icabeti'l-velime...
- 8 Halil b. Abdulkadir eş-Şeybanî; Ed-Dürerü'l-Mubahati fi'l-Hazri ve'l-İbahati
- 9 Muvattâ Mâlik, kitabı'n-Nikah, bab; macae fi'l-velime
- 10 Ed-Dürerü'l-Mubahati fi'l-Hazri ve'l-İbahati
- 11 A.g.e
- 12 El-Hidaye
- 13 Müslim, kitabı'l-İmân,, bab; beyanu kevnü'n-nehyi ani'l-münker mine'l-ıman
- 14 Halil b. Abdulkadir eş-Şeybanî; Ed-Dürerü'l-Mubahati fi'l-Hazri ve'l-İbahati

صلى الله عليه وسلم محمد رسول الله

Hadîs-i Şerîfler

Enes (Radiyallahu anh) anlatıyor: “Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki:

“Bir genç, ihtiyar bir kimseye yaşı sebebiyle ikramda bulunursa, Allah yaşlılığında ona ikram edecek kimseleri mutlaka takdir eder.”

(Tirmizi, Birr 75, (2023).

Ebû Hureyre (Radiyallahü anh)’dan rivayete göre Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Kişinin mâlâyânîyi (kendisini ilgilendirmeyen faydasız şeyleri) terketmesi, kişinin iyi Müslüman olmasının alametlerindendir.”

(Tirmizi, Zühd: 11, İbn-i Mâce, Fiten: 12)

Sehl b. Muaz el-Cühenî’nin babası Muaz (Radiyallahü anh)’dan rivayet ettiği üzere Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Kur’an-ı kerîm’i okuyan ve hükümleriyle amel edenin anne ve babasına kıyamet günü bir taç giydirilir ki, bu taçın ışığı dünyadaki güneş ışığından daha güzeldir. O hâlde Kur’an-ı kerîm’i bizzat öğrenen hakkında ne düşünüyorsunuz? (Onun sevabını da siz takdir ediniz.).”

(Ebû Davud, Vitr, 14; Ahmed b. Hanbel., 3/440; Hâkim, “Müstedrek 1/567)

Abdullah es-Sunâbihi (Radiyallahu anh) anlatıyor: “Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki:

“Mü’min kul abdest aldığı anda mazmaza yaptı mı (ağzını yıkadı mı), günahlar ağzından çıkar. Burnunu sümkürdü mü, günahlar burnundan çıkar. Yüzünü yıkadı mı, günahlar göz kapaklarının altına varıncaya kadar yüzünden çıkar. Ellerini yıkadı mı, günahlar tırnak diplerine varıncaya kadar ellerinden çıkar. Başını meshetti mi, günahlar kulaklarına varıncaya kadar başından çıkar. Ayaklarını yıkadı mı, günahlar ayak tırnaklarının altına varıncaya kadar ayaklarından çıkar (dökülür). Sonra mescide kadar yürümesi ve kılacağı namaz nafile bir ibâdet olur.”

(Muvatta, Tahâret 3 0, (1, 31); Nesâî, Tahâret 3 5, (1, 74); İbnu Mâce, Tahâret 6, (283).

Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh)’dan rivayet edildiğine göre; Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem), şöyle buyurdu, demiştir:

“İnsanlar üzerine yağmurun bol, fakat verimin az olduğu aldatıcı yıllar gelecektir. O dönemde yalancı adam doğrulanacak, doğru adam yalanlanacak, hain adama güvenilecek, güvenilir adam hainlikle itham edilecek ve kamu işinde rüveybıda adam söz sahibi olacaktır.

Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)’e “Rüveybıda nedir?” diye sorulduğunda:

- Önemsiz, bilgisi kıt adam, diye cevap verdi.”

(İbni Mâce, No: 4036)

Ebu’d-Derda (Radiyallahu anh) anlatıyor: Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Kim kardeşinin ırzını müdafaa ederse, Kıyamet günü Allah, onun yüzünden ateşi geri çevirir.”

(Tirmizi, Birr 20, (1932).

Güldeste

Mustafa Özşimşekler

FARZ OLAN TESETTÜR

Günümüzde sık sık gündeme gelen, bu hususta kesin nâs olmasına rağmen bazı kesimler tarafından sürekli tartışma konusu yapılan bir meseledir tesettür... Yıllar önce bu konuda bir-iki makale yazmıştım. Zarûretine binânen ve tesettür hakkında bizlere sıkça tevdi edilen sorulara cevap sadedinde yine bu konuya değinmek istiyorum.

Zira bazı ticari firmalar; “**Tesettür Giyim**”(!) adı altında allı-pullu albenisi olan rengarenk başörtüler, yırtmaçlı elbiseler, vücut hatlarını belli eden daracık kıyafetler ve bunun gibi İslam’a

uygun olmayan bir takım modeller üreterek, maalesef **farz** olan tesettürü **tarz** haline getirdiler.

Bununla birlikte yine “**İslami tesettür**” ismiyle yapılan defileler ve bu defilelerde boy gösteren mankenlerin boyalı ve makyajlı suratlarla yaptıkları sözümona tesettür modellerinin tanımları, özellikle Müslüman genç kızlarımızı etkiler hale geldi. Öyle ki, bazı hanım kızlarımız tesettürü, maalesef sadece başını örtmekten ibaret zanneder oldular. Böylece Allah’ın emri olan tesettür, farzolunduğu gayeye uymayan, Rabbinin rızasını kazanmaktan ziyade, beğenilmek ve dikkat çekmek için giyinilen bir kıyafete dönüştü.

Halbuki tesettüre veya herhangi bir şeye “**İslâmî**” diyebilmek için, referansının mutlaka Kur’an ve Sünnet olması gerekir. Dolayısıyla Müslüman kadının tesettürünün ölçülerini, sınırlarını ve şartlarını belirleyen çok açık âyet ve hadisler varken, bu ölçülere uymayan filanca modacının kreasyonuna göre üretilen kıyafetlere “**İslâmî**” denilebilir mi?..

Tesettürlü Müslüman bir hanım öncelikle neden örtüdüğünün idrak ve şuurunda olmalıdır. Elbette maksat Allah’ın emrini yerine getirip Onun rızasını kazanmaktır. Ancak, eğer maksat hem modaya uyup şık görünerek dikkatleri üzerine çekmek, hem de Allah’ın tesettür emrini yerine getirmek ise bunun mümkün olmayacağını bilmek lazımdır.

Zira, hem tesettürün ruhuna aykırı, dikkat çekici bir şekilde giyinerek nâmahrem bakışları üzerinde toplamak, hem de Allah’ın emrini yerine getirdiğini zannedip O’nun rızasını kazanmayı

ümid etmek ham hayalden başka bir şey değildir. Çünkü Allah'ın emri, ancak O'nun emrettiği şekilde yapılırsa yerine getirilmiş olur...

Dolayısıyla Allah'ın emri, İslâm'ın şî'arı ve imanın alameti olan tesettürü, herhangi bir ticari firmanın sunduğu modellere göre değil de, İslam'a göre nasıl ve ne şekilde olması gerektiğini **Kur'an ve Sünnet'e** göre izah etmeye çalışalım.

Tesettür Allah'ın Kesin Bir Emridir

Öncelikle tesettür; hanımların Allah'ın emrine uygun olarak örtünmesi demektir. Kur'an ve Sünnet'e uygun olan bir tesettür, o bedendeki Allah'ın hâkimiyetini kabul etmiş ve O'na teslim olmuş olmanın bir göstergesidir.

Tesettür; yabancı erkeklere Allah'ın koyduğu sınırları hatırlatır, şehvî duygulara ve ihtiras dolu bakışlara kalkan olur, tahrik edici unsurları perdeler. Art niyetli marazlı kimselerin hâinâne bakışlarından sakındırıp ırz ve namusların meşrû olmayan isteklerden korunmasına yardımcı olur.

İslâm Dini, her konuda olduğu gibi tesettür konusunda da gereken tedbirleri almış, iffetlerin ve namusların korunacağı, haram olan şehvî arzuların galeyana gelmeyeceği temiz bir toplum oluşturulması için gerekli kuralları koymuştur. Bunun için de, kadınla erkek arasında gayri meşrû ilişkilere sebep olacak bütün kapıları ve yolları mümkün merteye kapatmayı gaye edinmiştir. Dolayısıyla İslâm, insanın bakışlarından tutunda kıyafetine, örtünmesine, hareket ve tavrına kadar bir ölçü koymuştur.

Dinimizde namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek nasıl farz ise, tesettür de öyle farzdır, Allah'ın kesin bir emridir. Allah-u Teala yapılmasını emrettiği ibadetlerin nasıl ve ne şekilde yapılacağını bildirdiği gibi, örtünmenin de şeklini ve sınırlarını belirlemiştir. Yani hiç kimse kafasına ve keyfine göre canının istediği şekilde örtünemez, **“tesettürle ilgili âyeti ben şöyle anladım ve böyle giyiyorum.”** diyemez.

Nasıl ki namaz kılarken kıyâm, rükû, secde ve ta'dili erkâna kadar, namazın kılınıp şekline ve rekât adetlerine kadar bütün şartlarına riayet edilmesi gerekiyorsa, aynı şekilde tesettürün de İslâm'a uygun olan şekli, usûlü ve tarzı ne ise ona riayet edilmesi gerekir. Yoksa bu örtünme Allah'ın emrini yerine getirip O'nu razı etmek için değil, ancak kendini kandırıp nefsinin tatmin etmek için yapılmış olur.

Örtünmek canlılar arasında sadece insana mahsus bir özelliktir. Örtünmek insânî olduğu gibi fitrîdir de... Seyyid Sabık **“Fıkhus'-Sünne”** isimli kitabında:

“İnsanı hayvandan ayıran en önemli şeylerden biri de insanoğlunun giyinmesidir.” demektedir.

İnsanlık tarihine şöyle bir baktığımızda, ifrat ve tefrit noktasında bazı aşırı yönelişler ve sapkınlıklar bir yana bırakılırsa, çıplaklık her dönemde vicdan ve akliselim tarafından çirkin görülmüş ve hayâsızlık olarak nitelendirilmiştir.

Ve insanoğlunun örtünme ihtiyacı, ilk insan Hz. Adem (*Aleyhisselam*) ve Hz. Havva anamız ile başlamıştır.

Lakin Ademoğlunun en büyük düşmanı olan şeytan onları kandırmış, elbiselerinden soyulup cennetten çıkarılmalarına sebep olmuştur. Nitekim Rabbimiz Kur'an-ı kerim'de şöyle buyurmuştur:

“Ey Âdemoğulları! Şeytan, ana babanız (Hz. Âdem ve Havvâ'y)'ı, avret yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi, sakın sizi de (şaşırtıp) aldatmasın.” (A'râf: 27)

Âyet-i kerime'de, şeytana aldanmayalım diye bizlere yapılan bu uyarıyı, son derece dikkate almak lazımdır. Ki, ana-babamızın elbiselerini soyarak cennetten çıkmalarına sebep olan şeytan, bizi de kandırıp elbiselerimizden soyarak cennete girmemize engel olmasın...

Ziynetlerinizi Teşhir Etmeyin

Allah-u Teala örtünme emrini beyan etmeden önce, hem erkekleri hem de kadınları harama bakmaktan sakındırmaktadır. Şöyle ki:

“(Habîbim!) Mümin erkeklere de ki; gözlerini (harama) dikmesinler, ırzlarını da korusunlar...” (Nûr: 30)

“Mümin kadınlara da de ki; gözlerini (harama bakmaktan) sakınsınlar, namuslarını korusunlar...” (Nûr: 31)

Allah-u Teala evvela harama bakmayı yasakladıktan sonra, ardından da bu bakışlara mahâl olacak yerlerin örtünmesini emrederek şöyle buyurmuştur:

“(Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna olmak üzere, ziynetlerini teşhir etmesinler (açmasınlar). Başörtülerini yakalarının üzerine kadar salsınlar!..” (Nûr: 31)

Âyet-i kerime'deki ifadeye dikkat edecek olursak; “ziynetlerini açmazlarsa daha iyi olur, başörtülerini örterlerse daha sevaptır” gibi tavsiye niteliğinde yumuşak bir üslûp kullanılmamış, bilakis **“açmasınlar, örtünsünler!”** şeklinde, kesin ve net bir ifade ile emredilerek, tesettür farz kılınmıştır.

Tabi **“örtünmek”** denince, bu emri sadece **“başörtüsü”** olarak anlamak çok yanlıştır. Zira âyet-i kerimede **“Başörtülerini, yakalarının üzerine kadar örtünler”** emrinden önce **“ziynetlerini açmasınlar.”** buyurulmaktadır.

Kadının ziyneti denince örfümüze göre ilk olarak akla gelen şeyler; گردانlık, küpe, bilezik ve benzeri takılar, sürme, kına ve elbise süsleri gibi şeylerdir. Dolayısıyla âyet-i kerime'de bu ziynetleri bile açmak yasaklanmış olunca, bunların mahalli olan vücûdu açmak haydi haydi yasaklanmış olur. Bu takdirde mana şöyle olur:

“Vücutlarını açmak şöyle dursun, üzerlerindeki ziynetleri bile açmasınlar.”

Kadının Bizâtihi Kendisi Kıymetli Bir Ziynettir

Zemahşerî şöyle diyor:

“Âyet-i kerimede, **“ziynetlerin açılması”**nın zikredilmesindeki hikmet; **“ziynet yerleri”**nin korunması ve örtünmesi icab ettiğinin ifade edilmesidir. Allah-u Teala **“ziynetlerini açmasınlar”** buyururken, aslında ziynet yerlerinin açılmasını kasetmiştir. Zira takılmayan ziynetlerin görülmesi haram değildir, normal olarak ziynetlere bakmak ve onları alıp satmak ittifakla caiz ve mübahtır.

Ziynetlerin kendisinin yasaklanmasına gerek olmadığına göre, demek ki burada asıl yasaklanan ziynetlerin takıldığı yerdir.” (Zemahşeri, Keşşaf, C: 3/230)

Bazı alimlere göre de kadının asıl ziyneti vücudunun güzel yaratılışıdır. Yaratılış ziyneti her kadın bedeninin özünde zaten bulunmaktadır. Dolayısıyla buna göre mana şöyle olur:

“Kadınlar, yaratılıştan ziynetleri demek olan vücutlarının hiçbir tarafını açmasınlar.”

Evet, kadının bizatihi kendisi çok kıymetli bir ziyettir. Altın, mücevher, pırlanta gibi yapmacık ziynetler, asıl ziynet olan kadın vücûdunu tezyin etmek içindir. Hâl böyle olunca yapmacık ziynet olan pırlantalar, inciler çok gizli yerlerde saklanırsa, asıl ziynet olan kadın vücûdunu kendi sadefine koymak, Allah’ın uygun gördüğü tesettüründe saklamak lazım gelmez mi?..

Tesettür Dikkat Çekiyorsa Tesettür Sayılmaz

Önemine binâen şu konuya da özellikle dikkat çekmek istiyorum. Âyet-i kerime’de **“ziynetlerin açılmaması”** emredildiğine göre, örtülen örtünün ve giyilen elbisenin kendisi de ziynet sayılabilecek renk ve görünüşte olmamalıdır. Çünkü örtünmekten maksat; ziynetlerin nâmahrem tarafından görülmesine engel olmak, kadının yabancı erkeklere karşı cinsî câzibesini gizlemektir. Hâl böyle olunca şayet bir kadın gerek örtüsü, gerekse giydiği elbiseyle yabancı erkeklerin dikkatini çekmeye devam ediyorsa, İslâm bu kadını örtünmüş olarak kabul etmez.

Şimdilerde maalesef örtünme anlayışının değiştiğine, yozlaştığına üzülmek şahit oluyoruz. Makyajlı, boyalı, rujlu suratlar, yapılan makyajın rengine uygun rengârenk aksesuar tarzında başörtüler, vücut hatlarını belli eden daracık elbiseler... Şimdi buna Allah’ın emrettiği tesettür denilebilir mi? Yani başı örtülü olsun da alt tarafı nasıl olursa olsun, öyle mi?.. Özür dilerim ama sadece kafadaki saç kapatmakla örtünmek olmaz. Saç kıymetli de, vücudun diğer uzuvları kıymetsiz mi?

Nâmahrem bakışlardan saçlarının güzelliğini saklayıp vücûdun güzelliğini saklamamak kesinlikle tesettür değildir. Bilakis vücut hatlarını ortaya çıkaran dar kıyafetler giyinmek, saçlarını göstermekten daha tehlikelidir.

Giyinik Çıplaklar

Örtünmek bir bütündür ve nâmahreme karşı cinsî cazibeyi gizlemek içindir. Kadınsı çekiciliği yabancılar karşısında en aza indirmesi gereken tesettür, nâmahrem bakışlara **“bana bakma”** demesi gerekirken, adeta **“bana bakmadan geçme!”** diye haykırıyorsa, bu asla Allah’ın emrettiği tesettür olamaz.

Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu tarz örtünenleri, bir hadis-i şeriflerinde **“giyinik çıplaklar”** olarak vasıflamaktadır. Peki “hem giyinmiş hem de çıplak, nasıl oluyor?” dersiniz.

Şayet, elbisenin kumaşı şeffaf olup içini gösteriyorsa, ya da kıyafet dar olup bedene yapışmış, cinselliği çağrıştıracak şekilde vücut hatlarını tümüyle ortaya koyuyorsa, bu tarz giyinenler Rasûlullah’ın ifadesiyle giyinik çıplaklardır. Nitekim bir hadis-i şerifte Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Ateş ehlinden olup, görmediğim iki sınıf insan var: (Biri) Yanlarında bulunan sığır kuyruklarına benzer kamçılarla insanları döven bir kavimdir. (Diğeri ise) Giyinmiş fakat çıplak; eğrilmiş ve eğrilten birtakım kadınlardır. Başları eğri deve hörgüçleri gibidir. Bunlar cennete giremeyecek, onun kokusunu da duyamayacaklardır. Halbuki cennetin kokusu şu kadar ve şu kadar uzaktan duyulacaktır.”

(Müslim, Cennet 52, (2128); Ebu Davud Nikah: 44, Ahmed b. Hanbel 4/358)

Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu hadisi şerifte giyinik çıplak olarak vasıfladığı kimselerin ateş ehlinden olduğunu beyan ediyor. Onun için Müslüman bir kadın bu tehdidi göze almamalı, giydiği elbisenin içini **göstermeyen renk ve kalınlıkta olmasına, vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde bol olmasına, aynı zamanda yüz ve eller dışında bütün vücudu örtmesine dikkat etmelidir.**

Zira yukarıda zikrettiğimiz Nûr: 31. Âyet-i kerime'deki örtülmesi emredilen ziynetten istisna edilen **“görünen kısımları müstesna”** ifadesi, İslâm alimlerinin çoğuna göre; **“yüz ve bileklere kadar eller”** olarak tefsir edilmiştir. Nitekim Hz. Aişe (Radıyallahü anhâ)'dan rivayete göre bir gün Hz. Ebû Bekir (Radıyallahü anh)'ın kızı Esmâ (Radıyallahü anhâ), ince bir elbise ile Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in huzuruna girmişti. Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ondan yüz çevirdi ve şöyle buyurdu:

“Ey Esmâ! Şüphesiz kadın ergenlik çağına ulaştıncı, onun şu ve şu yerlerinden başkasının görünmesi uygun değildir.”

Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bunu söylerken yüzüne ve avuçlarına işaret etmişti. (Ebu Davud, Libas, 31; el-Heysemî, Mec-mau'z-Zevaid, V, 137)

Takva Elbisesi

Kadının örtüsü, edep ve iffet telkin etme noktasında çok önemlidir. Müslüman bir hanım tesettüre tam manasıyla riayet ederek örtünse bile, hâl ve hareketlerine de dikkat etmesi gerekir. Yani zâhiren tesettür elbisesine büründüğü gibi, bâtinen de takva elbisesine bürünmelidir. Nitekim bir âyet-i kerime'de:

“... Takva elbisesi(ne bürünmek) ise, işte o daha hayırlıdır.” (A`râf: 26) buyrulurken, örtündükten sonra fitneye sebep olacak edeb ve hayâ sınırlarını aşan her türlü hareket ve davranışlardan da sakınmak gerektiğine işaret edilmiştir.

Yoksa yollarda kırıtarak yürümeler, toplum içinde laubâli konuşmalar, şuh kahkahalar atmalar, erkeklerin dikkatini çekecek tarzda aşırı rahat tavrılar zâhiri tesettürle örtülemeyecek olan çirkin davranışlardır. Ve bu tür davranışlar kadının vakarını zedeler, itibarını düşürür, fitne kapısını açar. Kendisine karşı yönelen saygı dolu bakışları, şehvet kokan hastalıklı bakışlara çevirir.

Bu türden olan hâl ve hareketler zaten örtünmenin asıl gayesine de aykırıdır. Nitekim tesettürle alakalı olan **âyet-i kerime'nin** devamında işte bu noktaya da temas edilmiş, tesettür emrinin kuvvet ve şümûlünü bir daha hatırlatmak üzere:

“...Gizledikleri ziynetleri bilinsin diye ayaklarını da (yere veya birbirine) vurmasınlar” (Nûr: 31) buyrulurken, kadının yürüyüşünde ve tavırlarında dikkatli olması gerektiği ifade edilmiştir.

Yani “baştan ayağa örtündükten sonra, yürürken de edepli ve vakarlı bir şekilde yürüsünler. Tahrik edici, şüphe uyandırıcı, çapkın tavırlarla hareket etmeyip yabancı nazarları celbetmesinler.”

Cenâb-ı Hak örtünme emriyle kadının istenmeyen kötü durumlara düşmesini önlemeyi gaye edinmiştir. Eğer kadın, Allah'ın emrine uygun bir şekilde giyinip başkalarının dikkatini cinsel yönden çekecek hareketlerden kendisini uzak tutar, âmiyane tabirle **dişiliğini** değil de **kişiliğini** ön plana çıkarırsa, toplumda hak ettiği yeri alır ve herkesin saygı ve itibarını kazanır.

Tesettür; her türlü istismara karşı kadının koruyucu siperidir. Fizikî güzelliğini ve cazibesini, teşhir edilen bir metâ gibi herkesle değil, sadece nikâhlı eşiyile paylaşması için dışa karşı perdesidir. Kadın tesettürüyle ırzını, namus ve iffetini şehvî bakışlardan, yaralayıcı gözlerden ve kalplerinde eğrilik bulunan hasta ruhlu kişilerden korumuş olur.

Cilbab Emri

Genelde tesettürden bahsedilince hemen sadedinde olduğumuz Nur Sûresi 31. âyet-i kerime gündeme gelir ve bu konuda görüşler serdedilir. Oysa daha sonra “**Hicab Âyeti**” olan, Ahzâb Sûresinin 59. âyet-i kerimesi nazil olmuştur. Rabbimiz orada şöyle buyuruyor:

“**Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin hanımlarına söyle;** (bir ihtiyaç için dışarı çıkarlarken) **cilbablarından** (dış elbiselerinden) **baştan ayağa** üzerlerine sarkıtsınlar. Bu, onların (iffetli) **tanınıp** (ahlâksızlar tarafından) **eziyet edilmemelerine en elverişli olanıdır.**” (Ahzâb: 59)

Hicab âyeti, Nûr Sûresi'nin 31. âyetindeki kadınların avret mahallerini örtmeleri emri istikrar kazandıktan sonra nâzil olmuştur. Dolayısıyla bu âyette emredilen tesettür, daha önce farz kılınan setri-avretten başka, fazla bir örtünmedir. Bunun içindir ki müfessirler, cilbabı değişik şekillerde yorumlamış olsalar da mefhumda birleşmişler, âyet-i kerime'deki “**cilbab**”tan maksadın, kadının elbisele-ri üzerine giyilen ve bütün vücudu örten bir örtü, bir elbise olduğunda ittifak etmişlerdir.

“Peki âyet-i kerimede zikredilen ‘**cilbab**’tan murat nedir?” diye sorarsanız, bu konuda ulemanın pek çok beyanları vardır. Son devrin âlimlerinden bir kaçının yorumuna kısaca bir göz atacak olursak, Elmalılı merhûm ilgili âyet-i kerime'nin tefsirinde:

“**Cilbab; baştan aşağı örten çarşaf, ferâce çar gibi dış giysilerin adıdır.**” demiştir.

Konyalı Mehmet Vehbi Efendi, “**Hulâsâtü'l-Beyan**” isimli tefsirinde, Ömer Nasûhî Bilmen Efendi de kendi tefsirinde cilbabı “**Çarşaf**” olarak tefsir etmişlerdir.

Yazımızın konusu “**tesettür**” olduğu için Ahzab Sûresinin 59. âyet-i kerime'sinde zikredilen “**Cilbab**” konusunu da ele alıp açıklamak lazımdır. Lakin “**Cilbab**” çok geniş ve detaylıca anlatılması gereken bir konu olduğu için, inşaAllah onu da bir sonraki sayımızda izah etmeye çalışırız.

Fî Emanillah!..

DEVAM EDECEK

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

ÜMMÜ HABİBE

(Radiyallâhü Anhâ)

-2. Bölüm-

Ümmü Habibe (Radiyallahü anha), Habeşistan'da irtidat edip dinden dönen ve daha sonra da ölen eşinin ardından, hicret diyarında çocuklarıyla yapayalnız bir şekilde kaderiyle başbaşa kalmıştı. Böylece onun için gerçekten çok zor günler başlamış oldu.

Bu durumda Mekke'ye ailesinin yanına geri dönemezdi. Çünkü orada müminlere yapılan baskı ve işkenceler bir

yana, babası Ebu Süfyan ve kabilesi de o zamanlar İslama son derece düşmandılar.

Başlarında bir erkek olsun ve onları koruyup kollasın diye, bir başkasıyla evlenmek meselesine gelince; Arap kadınları kendi akran ve emsallerini bulmadıkça evlenmeye rağbet etmezler, taraflar arasındaki denklik meselesine çok önem verirlerdi.

Ümmü Habibe de, aile ve soy-sop olarak Arapların eşrafından ve Mekke'nin önde gelen aristokrat ailelerinden birine mensuptu. Babası Ebu Süfyan Mekke'nin liderlerindendi. Bu yüzden Ümmü Habibe'nin sıradan herhangi biriyle evlenmesi kolay kolay mümkün değildi. Zira bu durum, zaten Mekke'deki kabilesi ile arası iyi değilken bir de evlilikte denklige riayet etmediği için arasının iyice açılmasına, ayrıca onlardan habersiz gizlice çıktığı bu hicret yolculuğunda, başına gelen bu hallerin yüzüne vurulup aşağılamasına ve onların kızgınlıklarının daha da artmasına sebep olabilirdi.

Artık yapılacak şey; zor da olsa başına gelen bu büyük imtihana sabredek, kendi aldığı kararların sonuçlarına acı da olsa katlanacak, kimsesiz ve korunmaya muhtaç bir halde de olsa imanıyla, onuruyla Habeş diyarında yaşamaya devam edecekti.

Gördüğü rüya ve gelen müjdeli haber

Ümmü Habibe için hicret diyarında sıkıntılı günler devam ediyorken, bir gece rüyasında kendisine hitaben:

- **Ey Müminlerin annesi!** Diye seslenildiğini duydu.

Ümmü Habibe bu rüyadan çok etkilendi ve bunu, kendisinin Peygamber Efendimiz ile nikâhlanacağı şeklinde tevil etti.

Ve çok geçmeden rüyasının tahakkuk ettiği müjdeli haber geldi...

Habeşistan Kralı **Necaşî**'nin cariyelerden biri gelmiş ve kapısını çalıyordu. Bu cariyeye, "Rasulullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in onu kendisine nikâhlamak istediği" haberini müjdelemek için gelmişti. Ümmü Habibe (*Radiyallahu anha*) bu müjdeli haberi duyar duymaz:

- **Allah seni hayırla mükafatlandırsın!** dedi ve sevincinden üzerinde ne kadar takıları varsa hepsini çıkardı ve:

- **Al bunları, bütün takılarım senin olsun! Eğer Mekke'de olsaydık, ne var ne yok şu verdiğin haberin karşılığı olarak sana hediye ederdim. Ne yazık ki, şimdi elimde bu kadar var,** diyerek, elindeki takıların hepsini müjde hediyesi olarak cariyeye verdi.

Bu gelen müjdeli haber, Ümmü Habibe (*Radiyallahu anha*) üzerine çöken karanlığı bir anda dağıtmış, sırtındaki ağır yükü kaldırıp onu adeta bir kuş kadar hafifletmişti. Cariyenin getirdiği müjdeli haber belki birkaç kelimeydi ama onu çok büyük dertlerden kurtarmış, kendisine büyük bir ümit bahşederek saadete kavuşturmuştu.

Resûlullah ile izdivacı

Resûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) Ümmü Habibe'nin Habeşistan'daki bu müşkil

durumunu haber almış ve ona yardımcı olmak istemişti. Onun kadın haliyle çektiği bunca sıkıntıya rağmen dininde gösterdiği sabır, sebat ve sadâkatının mükâfatı olarak, onu Kendisine nikâhlayıp müminlerin annesi olma şerefiiyle taltif etmişti.

İşte Habeş Necaşisine elçi olarak gönderilen **Amr** İbni Ümeyye (*Radiyallahu anh*)'ın bir vazifesi de, Ümmü Habibe'nin Peygamber Efendimize nikâhlanması idi.

Peygamber Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*), elçisi Amr bin Ümeyye ile Necaşî'ye gönderdiği mektubunda; "Ümmü **Habibe ile evlenmek istediğini ve nikahını da Necaşî'nin** kıymasını" talep etmişti.

Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in mektubuna çok hürmet edip bu isteği adeta bir emir telakki eden Necaşî, bu vazifeyi ifa için **Ebrehe** adındaki cariyesini Ümmü Habibe'ye gönderdi. Bu müjdeli haberi kendisine iletmesini ve bu işin bir an önce olması için de ondan bir vekil tayin etmesini istedi.

Bunu Ümmü Habibe (*Radiyallahu anha*) şöyle anlatıyor:

Habeşistan'da bulunduğum sırada kocamın ölmesi ile (beklenmesi gereken) iddet müddetimin henüz olduğu ve hiçbir şeyden haberim olmadığı bir sırada idi ki, **Necaşî'nin** elçisi kapımın önüne gelip içeri girmek için izin istedi.

Gelen elçi **Necaşî'nin Ebrehe** adındaki cariyesi idi. Kral **Necaşî'nin** elbiselerine ve kandil yağlarına bakmakla

vazifeli olan bu cariye yanıma girmek için izin isteyince, ben de izin verdim. İçeri girince bana:

- Beni kral gönderdi ve sana “Resûlullah seni Kendisine nikâhlamam için bana mektup yazmış” diye haber vermemi söyledi, dedi. Ben de Ebrehe’ye:

- Allah’ta sana hayırlı müjdeler versin! dedim. O anda üzerimde bulunan gümüş iki bilezik ile bir çift gümüş halhal ve tüm gümüş yüzükleri, müjdelik olarak Ebrehe’ye verdim. Sonra kralın cariyesi bana:

- Kral, seni evlendirmesi için senin birini vekil tayin etmeni istiyor, dedi.

Ben de Halid b. Said b. As (Radiyallahü anh)’ı buldurup getirttim. Halid gelince, beni

Resûlullah’a nikâhlanması için vekâletimi ona verdim.

Akşam olunca Necaşî, başta Cafer b. Ebi Talip (Radiyallahu anh) olmak üzere, orada bulunan tüm müslüman muhâcirleri sarayına davet etti. Müslümanlar toplanınca Necaşî bir hutbe okuyup şunları söyledi.

- Mülk ve melekûtün yegâne sahibi noksanlıklardan münezze korkusuzluk ve huzur veren, her şeyden haberdar mutlak Kudret ve Azamet sahibi Allah’a hamd olsun. Ben şehadet ediyorum ki, Allah’tan başka ilah yoktur. Muhammed Onun kulu ve elçisidir. O, Meryem oğlu İsâ’nın

muştuladığı peygamberdir. Biliniz ki Resûlullah, Ebu Süfyanın kızı Ümmü Habibe’yi Kendisine nikâhlamamı istemiş, ben de Allah Resûlünün emrine icabet ettim, dört yüz altın mehir tayin ettim!..

Necaşî’den sonra Ümmü Habibe’nin vekili Halid b. Said söz aldı ve şunları söyledi.

- Allah’a hamdosun! Ona hamdimi sunuyor, mağfiretini diliyorum. Şehadet ediyorum ki Allah’tan başka İlah yoktur, yine şehadet ediyorum ki Muhammed Onun kulu ve Resûlüdür. Onu hidayet ve Hak din üzere göndermiştir. Müşrikler istemeseler de Allah dinini bütün dinlerden üstün kılacaktır. Ben de Allah Resûlünün davetine icabet ettim. Vekili bulunduğum Ebu Süfyanın kızı Ümmü Habibeyi, Resûlullah’a zevce olarak verdim. Allah Peygamberine mübarek kılsın!..

Necaşî, mehir olarak tayin ettiği altınları Ümmü Habibe’ye vermek üzere Halid b. Said’e verdi, o da aldı. Daha sonra cemaat kalkıp gitmek isteyince Necaşî onları göndermedi ve:

- Oturun! Peygamberlerin sünnetlerinden biri de evlendiklerinde yemek vermeleridir, dedi.

Sarayın hizmetçilerine emretti sofralar donatıldı, ziyafetler verildi, yenilip içildi. Dügün yemeğinden sonra Muhâcirler dağıldılar.

Devam edecek

kıssadan hisseler

İKTİDARLAR ZULÜMLE YIKILIR ADALETLE AYAKTA KALIR.

Adaletiyle şöhret bulmuş ve tarihe adil hükümdar olarak geçmiş olan **Sasani Devleti**'nin mecûsî hükümdarı **Nuşirevan**, tahta çıktığı ilk yıllarda halkına karşı son derece zalimane bir tutum içerisindeydi. Halkını adeta canından bezdirmişti. Üstelik zevk ve sefaya düşkün olup, aşırı lüks ve israf içinde sürdürdüğü bir hayatla halktan tamamen koptu.

Saltanatının ilk yıllarında halkına böylesine zulmeden ve onları adeta inim inim inleyen Nuşirevan, maiyetiyle beraber bir gün ava çıkmıştı. Yanında gayet zeki ve halkın bu durumuna içten içe üzülen insaflı veziri de vardı.

Avlandığı esnada bir ara veziriyile beraber diğer adamlarından ayrılarak bir suyun başına vardı ve orada bir müddet istirahatata çekildi. O sırada iki tane baykuş gelip yakınlarına bir yere konup ötmeye başladılar. Baykuşların bu nameleri Nuşirevan'ın dikkatini çekti. Vezirine seslendi;

- Şu kuşların dilinden anlasaydık da, ne söylediklerini bilseydik. Kim bilir neler konuşuyorlardır?

Bu vicdanlı ve zeki vezire, halkın kötü durumunu anlatabilmek için bir fırsat doğmuştu. Bunu usûlüyle anlatabilmek için Nuşirevan'a dedi ki:

- Sultanım ben baykuşların ne konuştuklarını bir nebze olsun anladım. Eğer bana ceza veremeyeceğinizden emin olursam, anladığım kadarını söyleyebilirim.

Nuşirevan merakla dedi ki:

- Peki anlat bakalım. Gazabımdan emin olabilirsiniz.

- Sultanım affınıza sığınarak arz ediyorum. Baykuşlardan biri, öbürünün kızını oğluna istiyor. Öbürü ise; "kızımı veririm fakat başlık parası olarak bir harabe isterim." diyor. Oğlan babası gayet rahat bir şekilde; "başımızda Nuşirevan gibi bir hükümdar varken, sana bir değil on tane bile harabe veririm." diye cevap veriyor. Sultanım baykuşların konuşmalarından benim anladığım bundan ibarettir...

Nuşirevan vezirine hiçbir şey demedi ama ne demek istediğini çok iyi anladı. Zira zeki vezir, memleketin ve halkın içinde bulunduğu durumu, ince bir üslupla çok güzel anlatmıştı.

Nuşirevan saraya dönünce bu durumu inceden inceye düşündü. Gerekli araştırmaları yaptırdı. Halkın çektiği sıkıntıların birçoğundan haberi bile yoktu. Gerçekten de veziri çok doğru söylüyordu. Kararını verip, o andan itibaren hal ve ahvalini değiştirdi. Bundan böyle halkını gözeten, onlara destek olan, son derece adil bir hükümdar oldu. Ve ölünceye dek yıllarca halkını adaletle yönetti.

Gün geldi, her fâni gibi o da ölüm döşegine yattı. Son derece hastaydı. Hekimler tabipler hastalığına çare bulamıyorlardı.

Çoluk-çocuğu, yakınları, sevenleri etrafına toplanmıştı. Nuşirevan onlara dedi ki:

- Evlatlarım! Benim hastalığıma ancak harabede yaşayan baykuş eti iyi gelir. Hemen bulup getirin. Çocukları sevinçle:

- Babacığım bundan kolay ne var, hemen getirelim, diyerek çıktılar.

Fakat ne kadar aradılsa bir tane bile baykuş bulamadılar ve elleri boş geri döndüler. Üzüntüyle dediler ki:

- Babacığım memleketin her tarafını dolaştık. Maalesef ne bir harabeye rastladık, ne de bir baykuş bulabildik.

Nuşirevan bu haberi duyunca, zannedilenin aksine çok sevindi ve dedi ki:

- Evlatlarım! İşte bu söyledikleriniz bana çok iyi geldi.

Zira evvelce harabeden geçilmeyen memleketinde, demek ki şimdi her yer mamur ve müreffeh bir hale gelmiş ve hiç harabe kalmamıştı. Zaten ölüm döşegindeyken onun duymak istediği de buydu.

Bir memleketin idarecisi müşrik bile olsa, şayet adil ise o memleket ayakta kalır. Fakat idareci müslüman da olsa şayet adil değilse, o memleket ayakta kalmaz.

DR. İHSAN ŞENOCAK

TÂRİHSELÇİLİK YA DA KATOLİSİZMİ OLMAYAN KUR'ÂN-I MÜBÎN'İN PROTESTANCA OKUNUŞU -2-

Not: Bu yazının ilk bölümü Mayıs ayında yayınlanmıştı.

Doğru Anlayamayanın Yanlış Hükümü

Tarihselcilerin, Kur'an'ı Kerim'in tarihselliğine delil gösterdikleri tarihi şahıs ya da olaylarla ilgili ayetler, gerçekte ya genel hükümler için verilen örnekler ya da değişmez sembollerdir. Söz konusu ayetlerde geçen semboller ya meseleyi Müslümanların zihninde müşahhaslaştırmak ya da hadiseye bağlı olarak -örneğin Tebbet Süresi- onlara moral vermek içindir. Bu çerçevede Firavun'la Ebu Leheb aynı gerçekliğe sahip küfrün sembol şahsiyetleridirler. Bu yüzden Kur'an'ın belli bir tarih içinde inmesi, bazı tarihi şahsiyetlerden bahsetmesi, evrenselliğini ihlal etmez. Çünkü O fitrat itibarıyla başkalaşmayan insana hitap etmektedir. İnsan; konuşmasıyla, gülmesiyle, düşünmesiyle her devirde aynıdır. Nitekim "Tebbet" suresinin adına indiği "Ebu Leheb", karakter olarak bütün zamanlarda yaşamaktadır.

Bu yüzden surede adı geçen şahsın "tarihi" olması, sureyi tarihselleştirmez. Çünkü Kur'an'ı Kerim, tarihi bir duruştan bahsederken aynı zamanda ondan evrensel hakikatler de çıkarmaktadır. Bu bağlamda 'Tebbet Suresi'nin evrensel hakikatlerine dair şunlar söylenebilir: "Ebu Leheb" karakteri, ahlaki bakımdan bozuk olacak, İslam'a ve insanlığa ihanet edecek, zulümle abad olacak, fakat kazandıkları dünya ve ahirette ona fayda vermeyecek, perişan bir halde cehenneme girecektir."

Tarihi şahıslardan bahseden ayetlerde, yaşayan ve yaşayacak olan bütün insanlara dair, öğütler, ibretler ve değişmez ilkeler vardır. Hadisenin bu boyutunu keşfedemeyen Modernist Müslümanların, "tarihi" hadiselerden bahseden ayet ya da sureleri, tarihselciliğe delil göstermeleri, Kur'an'a Fahreddin-i Razi'nin zaviyesi (evrenselliği

ifade eden ayetlerin izahına bakılabilir) yerine, Rudi Paret'in ya da Watt'ın perspektifiyle bakmalarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla yanlış, görülende değil, görendedir. Bu yüzden yanlışın izalesi için değişmesi gereken Kuran değil, modernistlerin duruşlarıdır.

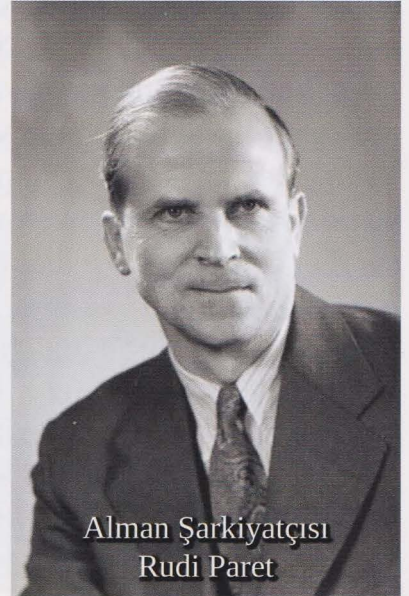
Kur'an'ın, ilk muhatapları olan Ashab-ı Kiram'ın bildikleri nesnelere hareketle genel hükümlere ulaşması -hurma ağacından bahsedip karayemiştenden bahsetmemesi ya da deveden bahsedip ayıdan söz etmemesi- de Onun tarihselliğine işaret etmez. Çünkü Kur'an'ın gayesi ne mutlak olarak hurmadan ne de deveden bahsetmektir. Asıl gaye, Cenâb-ı Hakk'ın (c.c.) yaratıcı oluşuna ve canlıların yaratılışlarındaki sıralara dikkat çekmektir. Hadiseye gaye çerçevesinden bakıldığında, hurma ya da devenin tarihsel değil evrensel gerçekliğe işaret ettikleri görülecektir.

Bazı ayetlerdeki, müşahhas hitaplardan hareketle Kur'an'ı Kerim'in tarihselliğine hükmedenlerin Arap Dilin mantığını idrak etmekten aciz oldukları aşıkardır. Nitekim tarihselcilerin anlayış usullerine delil gösterdikleri 'Ey Nebi' diye başlayan- özel durumlar müstesna- ayetler, Cenâb-ı Peygamber Efendimiz'e (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) olduğu gibi, Onun temsil ettiği ümmet kadrosuna dâhil herkese şamildirler. Madem O Resul'dür, risaletin gereği olarak Ona söylenenler, temsil ettiği kitle içinde geçerli olmalıdır. Nasıl ki bir kurumu temsil eden şahsa yöneltilen 'Ey falan' hitabı, aslında onun şahsında bütün kurum üyelerine şamildir. Devlet başkanının bütün reayasını temsil etmesi de bu çerçevede değerlendirilir. Aslında sadece 'Ey Nebi' diye başlayan ayetlerin değil, Kur'an'ı Kerim'in tamamının ilk muhatabı Allah Rasulu'dür (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem). Bu durumda, bütün ayetler Hz Peygamber'e (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) hitap ediyor, dolayısıyla onlarla diğer insanların amel etmeleri doğru değildir mi diyecekler?!

Gerçekten ne kadar çürük bir idrakle karşı karşıyayız. Allah Resul'ünün (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) vahiyle olan münasebeti bu çerçevede olmasaydı, risaletin diğer beşeri vasıflardan ne tür bir farkı olabilirdi? Gerçekten tarihselciler hadiseyi mi kavrayamıyorlar yoksa Efendimiz'in (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) onlar ve bütün insanlık adına vahye muhatap olmasını içlerine mi sindiremiyorlar? Bilemiyorum, açlık, susuzluk gibi fitri bir bilgiyi inkâr edenlere ne söylenebilir ki? Hadise çok açık. Öyle ki isbat değil inkâr delile muhtaç. Fakat birileri ezberlerini bozamıyor. Ulemayı Kur'an'ı bütüncül tefsir edememekle itham edenler²³, Kur'an'ı tefsir ederken sadece oryantalistlerin gördüklerini görüyorlar. Ne var ki, oryantalistlerin görülmesini kendilerinden talep ettikleri ayetleri Kur'an bütünlüğü içerisinde değerlendirebilseler (önceki sayfalarda dökümünü verdiğimiz) yine de ayetler onlara Kur'an'ın evrensel olduğunu anlatacaktır.

Kur'an'ın Yalnız Nüzül Dönemine Hitap Ettiği İddiası

Allah'ın (c.c.) Kur'an'ında yalnızca nüzul döneminde ve coğrafyasında yaşayan Araplara hitap ettiğini iddia eden İlhami Güler, söylediklerine delil olarak şu ayetleri gösterir: (6.En'am, 92; 36. Yasin, 6; 42. Şura,7) Bir paragraf aşağıda da, 'Ey insanlar..', 'Ey inanlar...' diye başlayan hitap ayetlerinden Kur'an'ın evrenselliğini anlayanları Arapça bilmemekle itham eder.²⁴

Alman Şarkiyatçısı
Rudi Paret

Tashih Bir

İlhami Güler'in Kur'an'ın yalnızca nüzul döneminde ve coğrafyasında yaşayan Araplara hitap ettiği iddiasına delil olarak gösterdiği; 'Bu da kentlerin anasını (Mekke'yi) ve çevresindekileri (şehirleri) uyarman için sana indirdiğimiz feyz kaynağı ve kendinden öncekileri doğrulayıcı bir kitaptır.'²⁵ ayeti hakkında onun sevdiğini tahmin ettiğim Reşid Rıza (Muhtemel sevgisi, Reşid Rıza'nın modernizmin ilk üç atlısından sonuncusu olması hâsabiyledir.) şunları söylemektedir: "Ayette geçen 'Ve men havleha'dan (Mekke'nin çevresindekiler) maksat İbn Abbas'tan da rivayet edildiği gibi bütün yeryüzü halkıdır. Nitekim Mekke yerine 'Ummu'l-Kura' (Şehirlerin anası) ifadesinin kullanılması da bu manayı desteklemektedir. Bugün net bir şekilde görmekteyiz ki, insanlar yeryüzünün ona yakın ve uzak her köşesinde içinde Beytullah olan 'Ummu'l-Kura'ya yönelerek namaz kılmaktadırlar. Bu da bütün yeryüzü halkının 'Havleha'ya (Mekke'nin çevresi) dahil olduklarının kanıtıdır."²⁶

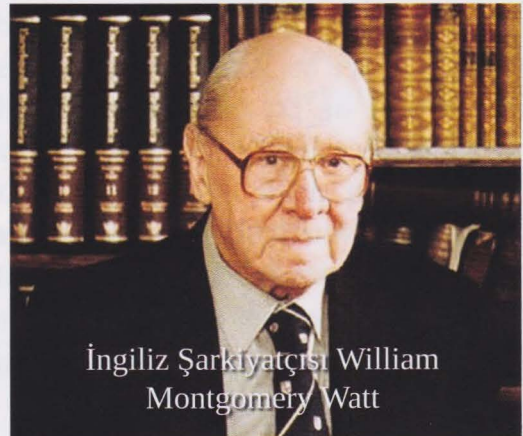
Modernistlerin bu ayet üzerinden ulaştıkları tarihselci yorum, Kur'an'ı okurken oryantalistlerin ve bilcümle Allah (c.c.) ve Resul (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) düşmanlarının gör dediklerini gördükleri ve tefekkürlerini bu çerçevede örgütlediklerinin şahitlerindedir. Nitekim Kur'an'ın Arap Yarımadasında yaşayanlarla sınırlı olduğunu ilk defa Yahudiler iddia etmişlerdir. Her ne kadar yukarıdaki nakiller böyle bir anlamaya imkan vermiyor olsa da muhal farz, bu iddiayı, yani ayetin Allah Resulü'nün (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) risaletinin Kur'an'ın indiği coğrafya ile sınırlı olduğu hezeyanın kabulü, Onun diğer bütün insanlara gönderildiği gerçeğini ortadan kaldırmaz.²⁷ Çünkü Onun risaletinin zaman ve mekan üstü oluşu diğer ayetlerle sabittir.

Nitekim bu surenin 19. ayetinde Cenâb-ı Hakk şöyle buyurmaktadır: 'İşte bu Kur'an bana, onunla sizi ve eriştiği herkesi uyarayım diye vahy olundu.'²⁸

Tashih İki

Yazarın, Allah'ın Kur'an'ında yalnızca nüzul döneminde ve coğrafyasında yaşayan Araplara hitap ettiği iddiasına delil getirdiği 'Babaları uyarılmamış, bu yüzden kendileri de gaflet içinde kalmış bir toplumu uyarman için (seni gönderdik)'²⁹ ayete ise iki türlü anlam vermek mümkündür. Birinci anlam ayette geçen 'Ma ünzire'de (uyarılmayan)ki 'ma' yı nafiye kabul ederek verilir ki, yukarıdaki meal buna göre verilmiştir. İkinci ise 'ma' ya olumlu anlam vermekle olur. Bu durumda ise 'ma', ya mastariyye ya da 'ellezine' anlamında ism-i mevsul kabul edilir. Buna göre manalar şöyle olur: 'Gaflet içinde kalmış atalarının uyarıldığı gibi... Gaflet içinde kalmış ataları uyarılan bu toplumu uyarman için...'³⁰

Fahreddin Râzî ayetin, biri babaların uyarıldığını diğeri ise uyarılmadığını söyleyen birbirine zıt iki tefsirinin nasıl anlaşılacağına dair oluşacak mukadder suale karşı şunları söylemektedir: 'Ma' yı olumsuz/nafiye kabul etmemiz durumunda mananın 'Babaları uyarılmayan...' şeklinde olması, önceki atalarının peygamberler tarafından uyarılmış, yakın dönem babalarının ise uyarılmamış olduğu gerçeğine engel olmaz.'³¹

İngiliz Şarkiyatçısı William Montgomery Watt

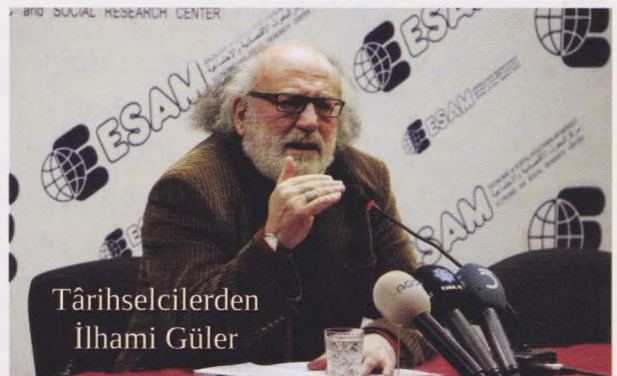
Kaldı ki, Arapların önceki babalarından bu tarafa uyarılmamış olduklarını söylemek tarihi gerçeklerle çelişmektedir. Zira Araplar, İbrahim Peygamber'in çocuklarıdır. Ayrıca Ben-i İsrail'in bütün Resulleri de onların amcaoğullarıdır. Hem nasıl olur da Allah Teâlâ Hz Adem'den Efendimizin risaletine kadar olan uzun zaman diliminde bir milleti din ve şeriattan yoksun bırakır.³² O halde Ma'nın nafiye olarak alındığı durumda anlam; 'önceki rasul'un yolundan saptıktan sonra uyarılmayanlar' şeklinde olur ki, bu durumda Yahudi ve Hıristiyanlarda bu anlama dahildirler. Zira yakın dönemdeki ataları sapıttıktan sonra onlar da uyarılmamışlardır. Bu da Allah Resulü'nün bütün insanlara gönderildiğinin delilidir.³³

'Ma'nın nafiye kabul edilmemesi durumunda 'Babaları uyarılmayanları uyarman için...' şeklinde oluşan anlamın sınırlandırma bildirdiğini ve bu sınırlandırmanın Efendimiz'in risaletinin Arap Yarımadası ve Araplarla sınırlı olduğunu, babaları peygamberler tarafından uyarılan Ehl-i Kitab'ı kapsamadığını gösterdiğini söylemek öncelikle Arapça bilmemeye, ikinci olarak da Kur'an'ı tanımadan konuşmaya delalet eder. Şöyle ki: Risaletin, babaları uyarılmayanlara tahsisi/sınırlandırması babaları uyarılanları kapsam dışı bırakmaz. Zira tahsis, özel anlamının dışındaki manaları geçersiz kılmayan bir sebebe sahipse, bu durumda sınırlandırdığı anlamın dışında kalan manaları geçersiz kılması gerekmez. Burada o sebep mevcuttur. Çünkü Mekkelilerin uyarılmaları, Ehl-i Kitab'ın uyarılmasından daha evladır. Zira Mekke müşriklerin uyarılması tevhit ve haşr hususunda iken Ehl-i Kitab'ınki risaleti inkâr sebebiyledir. Bundan dolayı müşriklerin burada zikredilmesi daha uygundur. Tahsis de başka açıdan değil, sadece bu noktadan dolayı gerçekleşmiştir.

Nitekim 'En yakın akrabalarını uyar'³⁴ ayetindeki tahsis de bu çerçevede değerlendirilmektedir. Kimse çıkıp da ayetten hareketle "Cenâb-ı Peygamber" (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) sadece akrabalarını uyararak emrolundu. Onlardan başkalarını uyarması doğru değildir' türünden bir tahsise gitmemiştir/gidemez de.³⁵

İlhami Güler, tarihselci anlayışın Şeyh-i Kebir-i Fazlurrahman'ın ısrarla üzerinde durduğu bütüncül tefsir perspektifini yakalayabilseydi, en azından ayeti yanlış yorumlayıp, Efendimiz'in risaletinin sadece Araplarla sınırlı olması gibi, yanlış bir yargıya varmamış olurdu. Nitekim 'Ey Ehl-i Kitab! Peygamberlerin arasının kesildiği bir dönemde bize ne bir müjdeci, ne de bir uyarıcı gelmedi demeyesiniz diye, size açıkça anlatan peygamberimiz gelmiştir. İşte böylece size müjdeci de uyarıcı da gelmiş.'³⁶ ayetinden hareketle Kur'an'ın Ehl-i Kitab'a da gönderildiğini, 'Biz seni ancak bütün insanlara bir müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik.'³⁷ ayetinden hareketle ise Kur'ani tebliğin zaman ve mekânla sınırlı olmadığını anlayacaktı.

İlhami Güler tefekkür etmek, hakikati anlamak, tarihselcilik iddialarına kanıt toplamak ya da okunan her bir harfe on hasene müjdeleyen hadis-i şerif gereği sevap kazanmak için Yasin Suresi'ni en son ne zaman okudu bilemiyorum. Fakat 'İnzar'³⁸ ayetinden hareketle Kur'an'daki İlâhi Hitabın Araplarla sınırlı olduğunu iddia etmesi yakında okumadığını göstermektedir.

Târihselcilerden
İlhami Güler

Ya da okumuş olsa bile ezberlerine aşırı sadakatten dolayı murad-ı ilahiyi görmemiş olmalıdır. Zira Yasin’i Şerif’in yetmişinci ayetinde Cenâb-ı Hakk Kur’an ya da Allah Resulü’nün gönderiliş gayesinin yaşayan herkesi uyarmak olduğunu izhar etmektedir. Söz konusu ayette geçen ‘men’ lafzı İsm-i mevsuldur. İsm-i mevsullerde umum ifade ederler. Buna göre umumîlik ifade eden ‘men’in sınırlı olduğunu bildiren bir muhassis/sınırlandıran olmadığı müddetçe ‘men’ umumiyet ifade eder ki bu durumda ilahi hitab; yaşayan herkesi kapsamına alır.³⁹

Yazarın, Kur’an’a dair konuşurken, modernistlerin ısrarla üzerinde durdukları bütüncül yorumlamaya riayet etmesi gerekmez miydi?

Diyelim yazar Kur’an’ın bütünü tek-rardan okumaya vakit bulamadı. En azından Yasin’i okuması gerekmez miydi? Tabi ki bunlar, onların Kur’an’ı anlayış ve ifade ediş sistemlerine göre yapılan önerilerdir. Sünnet ve cemaat anlayışına göre Kur’an’a dair konuşacak kişi kimdir, hangi özelliklere sahip olmalıdır? Bunu bu makale içerisinde, Kur’an’ı anlama usulü çerçevesinde izah edeceğiz.

Hakikat şu ki tek başına ‘İnzar’ ayeti bile İlâhi Hitabın evrensel olduğunu ifade etme noktasında yeterlidir. Fakat yazarın ezber yoğunluğu murad edilen manayı anlamasına engel olmuştur.

Tashih Üç

‘Ya Eyyuhe’n-Nas/ey insanlar...’ ifadesinden Kur’an’ın evrensel olduğunu anlayanları, Arapça bilmemekle itham eden yazarın keşke ne kadar Arapça bildiğini bilmiş olsaydım. En azından yanlış yargılarının Arapça bilmemesinden mi yoksa ezberlerine aşırı sadakatinden mi kaynaklandığını yakinen öğrenmiş olurum.

Böylece, her söylediğine şüphe ile bakma illetinden de kurtulurdum. Fakat onu tanımamak bu imkânı elimden alıyor.

İyi bir Arapça eğitiminden yoksun olduklarından Arapça kaleme alınan temel eserler yerine genellikle Batıların kendi dillerinde neşrettikleri yayınları okumayı tercih eden modernistlerin, gelenek üzerine mütalaalarını okurken sürekli içimde acaba bu görüşü nereden aldılar, şayet Arapça eserlerden aldılarsa okuduklarını doğru anlayabildiler mi türünden bir ukde olagelmıştır. İşte o ukde, her okur gibi benim de “kafa arşivimde” umumiyet ifade lafızları tadat etmemi gerekli kıldı. Baktım ki yine doğru anlayamamışlar. Halbuki doğru anlasalardı hitaptaki ‘Nas’ kelimesinin lafz-ı cins olduğuna, lafz-ı cinsin de onu sınırlandıran bir delil bulunmadıkça cinsin bütün efradına şamil olduğuna hükmedeceklerdi.⁴⁰ Dolayısıyla ‘Ya Eyyuhe’n-Nas...’ hitabının bütün bir beşeriyeti içine aldığı söyleyeceklerdi.

Kur’an Kıssaları Münasebetiyle

Kur’an’ı Kerim’in nüzul dönemi ve coğrafyasında yaşayan insanların kültür dünyasını esas aldığını ve onların bildikleri olaylara atıfta bulunduğunu iddia eden Mehmet Paçaçı bu bağlamda şunları söylemektedir: ‘Esatiru’l-evvelin olarak Kur’an’ı Kerim’de anlatılan kıssaların Hicaz merkezli çevre medeniyetlerden bahsettiği halbuki uzak bölgelerde yaşayan Maya Uygarlığından (mö 2600-ms 900) veya Oğuz Han Destanı’ndan tek söz ihtiva etmediği aşikardır.

Modernistlerin
Reşit Rıza

Bu da Kur'an'ın doğrudan nüzül dönemi insanlarına konuştuğunu açıklıkla ortaya koymaktadır.⁴¹

Esatıru'l-Evvelin

Kur'an'ın Kerim'deki kıssaları 'Esatıru'l-evvelin/öncekilerin masalları mazrufunda değerlendiren yazarın bu değerlendirmesiyle neyi kastettiğini anlayabilmek için öncelikle esatır'ın kullanımına bakmak gerekmektedir. 'Esatır' kelimesi 'satr' kökünden alınmış bir çoğul sigası/kipi (Münteha'l-cumu') ve ya kendi lafzından müfredi olmayan 'abadid' gibi bir çoğul ismidir. Bu noktada daha başka ifadelerde vardır. Her hâlükârda 'esatır' kelimesi; nizam-sız/saçma sözler, yalan ifadeler, masallar, hurafeler, faydasız hikayeler, kitaplardan alınıp aktarılan saçma sapan nakiller gibi anlamlara gelmektedir.⁴²Nitekim İran'da, Rüstem ve benzeri şahıslarla alakalı öğrendiği haberleri Mekke'de pazarlarken 'Ben size Muhammed'in anlattıklarından daha güzelini anlatıyorum diye propaganda yapan Nadr b. Haris, -insanlar ondan uzaklaşsın diye- Kur'an'a esatıru'l-evvelin/öncekilerin masalları/yalanları derdi.⁴³ Müşriklerin Kur'an'a bakışları ise, Nadr b. Haris'le aynıyet ifade etmekte idi. Bu yüzden Kur'an'ı Kerim'deki kıssaları 'Esatıru'l-evvelin'üst başlığında toplamak, Mekke müşriklerine ait bir ameliyedir. Çünkü onlar, Kur'an kıssalarını masallardan, uydurulmuş sözlerden ibaret görmekte idiler.

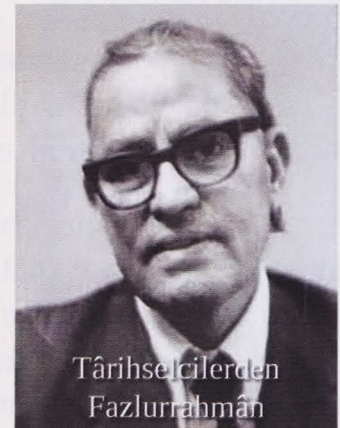
Yazarın, Zülkarneyn ve Ashab-ı Kehf kıssalarını 'esatıru'l-evvelin' olarak nitelmesi -en azından bu hususta- Mekkelilerle bakış açısının aynıyet ifade ettiğini göstermektedir. Artık bundan sonra Kur'an'ın, nüzul dönemi insanların kültürünü dikate alarak indiğini söylemek kolaylaşacaktır.

Çünkü yeryüzüne yani kültürün içine indirilen Kur'an için, ileriki adımlar da 'Öncekilerin masalları, onları yazdırmış, sabah akşam onlar kendisine okunuyor.'⁴⁴ demenin önünde hiç bir engel kalmayacaktır. Zaten yazara göre Kur'an'ı Kerim kıssalarının Maya Uygarlığı ya da Oğuz Destanı gibi Araplara meçhul olan tarih veya kıssalardan bahsetmemesi vahyin kültürü esas aldığı, yani bir anlamda vahyin yağmur gibi öncelikle yerden göğe ardından da gökten yere indiğini göstermektedir (Tasavvur Nasr Hamid Ebu Zeyd'e aittir.). Bu yüzden kıssalar bir anlamda hâsılı tahsildir.

Kur'an Niçin Oğuz Destanından Bahsetmez?

Yazarın kıssaların bilinirliği ile alakalı söyledikleri de gerçeğe aykırıdır. Çünkü Kur'an'ı Kerim'de anlatılan kıssaların hiç biri ne müşrik Araplar ne de Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) tarafından Kur'an'da olduğu şekli ile önceden bilinmekte idi. Bu yüzden Cenâb-ı Hakk, Efendimiz'e (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) hitaben şöyle buyurmaktadır: 'Sana bu Kur'an'ı vahy etmekle biz, sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz.

Gerçek şu ki, daha önce senin bundan hiç haberin yoktu.'⁴⁵ Yani yazarın zannettiği gibi bu kıssalar ne Arapların kültürüne göre şekillenen ne de onlara bildiklerini tekrar eden ayetlerden ibaretti. Onlar, Allah Resülü'nün (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) önceden hiçbir mecliste duymadığı hiçbir metinde okumadığı hakikatlerdi. Gaybın haberleriydi: 'İşte bu, sana vahyettiğimiz gayb haberlerindedir.'⁴⁶

Târihseçicilerden
Fazlurrahmân

Madem kıssalar gaybın haberleridir niçin sadece Mekke ve çevresindeki medeniyetlerden bahsediyor da Maya'dan ya da Oğuz'dan bahsetmiyor diye akla bir soru gelirse, Kur'an o soruyu cevaplama sadesinde şunları söylemektedir:

'Gerçekten de onların kıssalarında üstün akıllılar için bir ibret vardır. 'Bu Kur'an uydurulmuş herhangi bir söz değildir'⁴⁷ Buna göre kıssalarda Maya Uygarlığı'ndan ya da Oğuz Destanı'ndan bahsedilmesinin insanların uhrevi hayatlarına yönelik ne tür bir faydası olabilirdi?!

Kıssaların Hikmeti

Bütün bu zihinsel kargaşanın temelinde modernistlerin Kur'an'a rağmen oluşturdukları Kur'an tasavvurları yatmaktadır. Gerçekte onlar, Kur'an tasavvurlarının onun bütünlüğü çerçevesinde geliştirmiş olsalardı: Niçin Kur'an'ın Peygamberler ve onların düşmanlarını anlatan kıssaları ihtiva edip de, Maya'dan bahsetmediğinin hikmetlerini anlamış olacaktı.

Ancak Kur'an eksenli mütalaalarla anlaşılacak bu hikmetlerden bir kaçını şöyle sıralamak mümkündür:

1. Hak ile Batılın mücadelesini anlatan kıssalar, müminler için ibret vesikalarıdır. Onlar, Peygamber ve ümmetlerinin Allah yolunda ne tür sıkıntılara katlandıklarının canlı tanıklarıdır.

2. Kıssalar, Peygamberlerin Allah Teala'nın dinine davet usullerini, bu süreçteki sabır ve metanetlerini anlatmaktadırlar.

3. Kıssalarda, Allah'a iman ettiklerinden dolayı kendilerine kötülük yapılan fakat buna rağmen hak üzere yürüyüşte kararlılık gösteren müminler için örnek alınacak büyük ruhlu kahramanların hayatları vardır.

4. Kıssalarda, insanoğlunun eğilimleri, mizacı, mizacının çeşitleri ve bunların ferdi ve ictimai hayatı üzerindeki etkileri anlatılmaktadır.

5. Kıssalar, Firavun gibi zalimlerin sahip oldukları mal ve iktidar gücüyle yaptıkları zulümlerin mutlaka hesabının sorulacağından bahsetmektedir.

6. Kıssalar insan, hayvan, bitki, dünya ve yıldızlarla alakalı bugün modern bilimin henüz keşfettiği hakikatleri içermektedir.⁴⁸

İlahi Olanla İnsani Olanı Değerlendirme

Özelde yazarın, genelde ise tarihselcilerin kıssaların önceden bilinir olmalarını savunmaları oryantizmin öteden beri fırsatını beklediği bir ameliyenin de önünü açmıştır.

O da Kuran-ı Kerimin, kadim medeniyetlere dair anlattığı kıssaları, Tevrat ve İncil gibi muharref kitaplarla ya da tarihi nakillerle karşılaştırmak/test etmektir.

Muhammet Abduh'un⁴⁹ da ifade ettiği gibi; Kur'an'daki kıssaların, Yahudi ve Hıristiyanlarınyanındaki, kitaplarda anlatılan kıssalarla örtüştüğü dolayısıyla onlarla test edilebileceği iddiası, ilmi olmadığı gibi ahlaki de değildir.

Aynı şekilde, Kuran kıssalarının, tarihi yönünü, tarih kitaplarında anlatılan nakillerle, ispat ya da inkâr yoluna gitmek, "ilahi alanı", "insani alanla" anlama gayretidir.

Böyle bir ameliye de ya insanı Allah Teâlâ'dan daha âlim kabul etme ya da Kur'an'ı Kerim'in bildirdiği hakikatlerden şüphe duymaya işaret eder ki her iki yol da küfre çıkar.

Hız. Meryem Meselesi

İlahi olan Kur'an'ı beşeri olan metinlerle test etme anlayışı Müslüman tarihselcilerin bilinçaltında tarihe tasdik ettirilen ya da ettirilmeyi bekleyen bir Kur'an olduğunu göstermektedir. Bu yüzden müsteşriklerin her hangi bir iddiasından hareketle pekâlâ Kuran'ı Kitab-ı Mukaddes'le ya da tarihi bir metinle karşılaştırabiliyorlar. Mesele diyorlar ki: "Kuran Hıristiyanların Hz. Meryem'i⁵⁰ ilah edindiklerini söylüyor. Bu ifade Hıristiyanların inancına değil, Hz. Peygamber (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) zamanındaki Müslümanların ya da Arapların Hıristiyanlık hakkındaki malumatına dayanıyor. Ayrıca bu ayet Kur'an'ın "etkin tarihin" tesiri altında olduğunu gösteriyor."⁵¹

Gerçekte ise, -Hz. Meryem meselesindeki- ayet, Müslümanların yanlış bilgilerine değil yanlış olmayan Allah Azze ve Celale'ye dayanıyor. Ayrıca tarihi araştırmalar da oryantalistleri ve tarihselcileri değil Kur'an'ın hükmünü tasdik ediyor. Suat Yıldırım, "Kuranda Ulûhiyet"⁵² adlı eserinde Wellhausen ve Blachere gibi müsteşriklerden nakiller yaparak Kur'an'ın Hz. Meryem'e dair ifadesinin tarihi verilerle örtüştüğünü anlatmaktadır.

Kur'an Farklıdır

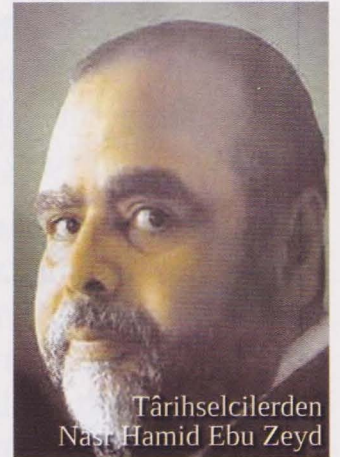
Kuran'ın inişi, toplanışı, çoğaltılışı, noktalanışı, kıraatleri, hıfz edilişi hâsılı bütün yönleri ve tarihi ortadadır. Fakat Kitab-ı Mukaddes metinlerinin yazıldığı ortam, ne zaman ve kim tarafından yazıldıkları, farklı dillere nasıl tercüme edildikleri, hataların, tenakuzların nasıl oluştuğu türünden sorulacak sorular yanıtız kalacaktır. Bu yüzden Kur'an'ı Kerim'le Kitab'ı Mukaddes metinleri farklı dünyalara aittirler. İncil ya da Tevrat'ı Kur'an'la aynı seviyede değerlendirmek en basitinden uçmadaki müşterekliklerinden dolayı kartala sinek, sineğe de kartal demek gibidir.

Voltaire

Tarihselciler varsın kartala sinek sineğe de kartal desinler fakat Batı cephesinden bir tanık; Voltaireonların ve bu günkü Kitab-ı Mukaddes'in aleyhine, Kur'an'ın ise lehine tanıklık ediyor, şunları söylüyor: 'Muhammet'in getirdiği din şüphesiz Hıristiyanlıktan daha iyiydi. Onun dininde asla bir Yahudi'yi (Hz. İsa) tanrı edinmiyorlar ve Yahudi bir kadını (Hz. Meryem) tanrının annesi saymıyorlardı. Yine geri kalan Yahudileri kin ve nefret odağı haline getirmiyorlardı. Onun dininde asla Hıristiyanların cinnet gibi küfrüne duçar olmuyorlardı. Bir tanrıyı üç ve üç tanrıyı bir tanrı tanıyarak inanmıyorlardı. Onun dininde asla kişi tanrısını dişleri arasında parçalamıyordu (İşa-i Rabbani'ye işaret ediyor)... Hz. Muhammet'in (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) dininin en büyük ve tek esas bir olan Tanrıya imandı.

Hız. Muhammed'in (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) dini makul, ciddi, temiz ve insanlığın dostu bir dindir. Makuldür. Çünkü hiçbir zaman şirk cinnetine tutulmadı ve tanrıya benzer ve misil yapmadı. Prensiplerini akıldan ve mantuktan yoksun ve çelişik sırlar üzerinde inşa etmedi. Ciddidir. Çünkü kumarı, içkiyi, oyun ve eğlence araçlarını haram bilmiş, bunların yerine günde beş vakit namazı koymuştur. Temizdir. Zira Asyalı yönetici ve hâkimlerin sınırsız ve hudutsuz kadınla evliliklerini dört kadına kadar evlenebilme ile sınırlandırmıştır. İnsanlığın dostudur.

Çünkü hemcinslerine zekât verme ve diğer şekillerle yardım etmeyi hac yolundan daha gerçekli saymıştır.

Târihselcilerden
Nasr Hamid Ebu Zeyd

Bütün bunlar İslam'ın gerçek (din) oluşunun göstergeleridir. Bütün bunlara bir de birbiriyle dayanışma faziletini ekleyiniz.

Allah'ım! Keşke, bütün Avrupa milletleri Müslüman Türklerin yolunu örnek alsaydılar.⁵³ Bu satırlar bir Hıristiyan filozofa aittir. Hadise, insaf ölçüsü dâhilinde değerlendirildiğinde doğru hükme varmak için, muhakkak Müslüman olmak gerekiyor. Nitekim Müslüman etiketi her zaman doğru hükme varmak için de yeterli olmuyor. Bir Hıristiyan, dininin tashih edilemeyecek derecede tahrif edildiğini söylerken tarihselci bir Müslüman ise tahrif edilen dinle Kur'an'ı test etmeden yana tavır alıyor.

Kur'an'daki kıssaları; Tevrat'a ve İncil'e doğrulatmak isteyenler yarın da cennete, cehenneme, haşre, neşre dair ayetleri modern bilime doğrulatmak isterlerse ortaya nasıl bir Kur'an tasavvuru çıkacaktır?

Kutsal olan bir kitabın akla muhtaç adedilmesi, Onun kutsallığını ihlal etmeyecek midir?! Kur'an'ı tarihin ya da bilimin şehadetine arz etmek, Onun haber verdiklerinden şüphe etmektir. Ayrıca "n"li değişme özelliğine sahip bilime ve bir kişinin rivayetine dayanan tarihe göre geçmiş ve gelecek zamanların Rabb'i olan Allah'ın Kuranını test etmek metafizik alanda nesnel bilim yapmaya imkân aramak gibi avare bir uğraşı olur. Bunları söylerken Kur'an'ın bilimle, tarihle anlaşılamayacağını söylemiyoruz. Onun anlaşılmasında, tarih ve bilimin "mutlak ölçü" kabul edilemeyeceğini söylüyoruz.

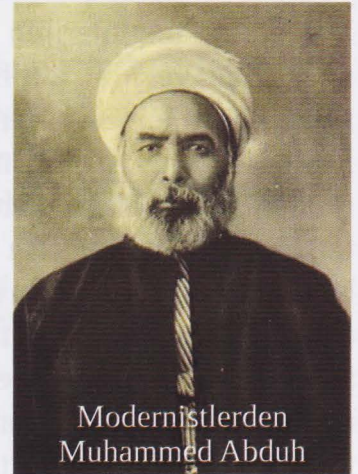
Müsteşrikler ve tarihselciler, bir taraftan Kitab-ı Mukaddes'in tahrif edildiğini, ondaki birçok tarihi olayın efsane olduğunu koro halinde ilan ederken, diğer taraftan ondaki efsaneleri delil kabul edip, Kur'an'ın karşısına çıkarmaktadırlar.

Oysaki böyle bir ameliye, kıssaları "iman alanından" çıkaracaktır. Çünkü İlahi olan Kuran, ancak ilahilik özelliği devam eden nakillerle karşılaştırılabilir.

Tarihselci Tasavvurun Ahkam Ayetleri Mütalası

Tarihselciler, Ahkâm Ayetlerini, modern dünya ile külli bir entegrasyona gidebilmenin önünde engel olarak görmektedirler. Bu yüzden, onların bütününden genel ilkeler çıkarılmak sureti ile anlaşılmasını kaçınılmaz bir doğru olarak kabul etmektedirler. Vahyi, Peygamberin zihni vasıtasıyla yedinci yüzyıl Arap Yarımadasının sosyo-kültürel şartlarına verilen tepkiden ibaret gören tarihselciliğin öncü ismi Fazlurrahman, iddialarına delil getirme sadedinde şunları söylemektedir. 'Kur'an'daki fiili yasama, o sırada mevcut olan toplumu, başvurulacak bir örnek olarak kısmen kabul etmek zorunda kalmıştır.

Bu açıkça demektir ki, Kur'an'daki fiili yasamanın bizzat Kur'an tarafından lafzi anlamda ezeli olduğu kastedilmiş olmaz.⁵⁴ Bu yüzden tarihi olma özelliği taşıyan 'Kur'an'ın emir ve yasaklarının maksatlarını (illetlerini) ortaya çıkaran ve onları genel ilke ve değerler şeklinde ifade eden, daha sonra bunları sistemleştiren ve nihayet onlardan hüküm çıkaran bir hukuk yöntemi ile çok daha geçerli sonuçlar elde edilebilir.⁵⁵ Bu yaklaşıma göre, Kur'an'ı Kerim'deki tekil hükümler bu günün cemiyetine tatbik edilemez, zira bunlar yedinci yüzyılın kültürel durumuna göre şekillenmişlerdir.

Modernistlerden
Muhammed Abduh

Dolayısıyla yapılması gereken tekil çözümlerden; adalet, yardımlaşma, gibi genel ilkelere varmak, sonra da bu genel ilkelere ana hedefler çıkarmak ve bunları tekil sorunlara tatbik etmektir.⁵⁶ Kur'an'da tekil hükümler kapsamında değerlendirilen; iki kadının bir erkek şahit yerine geçmesi, mirasta erkek kardeşlerin kız kardeşlerin iki katını alması, faizin haramlığı gibi hükümlerin bu gün uygulama alanlarının kalmadığı ileri sürülmektedir.⁵⁷ Nitekim Ahkâm Ayetlerinin mahallğine vurgu yapan bir tarihselci şunları söylemektedir: 'Günümüzün aydın, yüksek tahsilli hanımından, Kur'an'da var diye kendi cahil biraderinin yarısı şahid sayılmasını bekleyemezsiniz. Mesela, kızlara erkek kardeşlerinin yarısı kadar hisse tavsiye eden ayete, Müslüman toplumun doktor, mühendis, şirket patronu... olmuş kadını razı etmeniz mümkün değildir.'⁵⁸

Tarihselcilere göre İslam geleneği içerisinde Kur'an'ın var oluş gayesine muvafık anlaşılmasının bir yansıması olan her ayetin kendi başına delil kabul edilmesinin arka planında fukahanın Kur'an'ı bir hukuk kitabı olarak görmeleri yatmaktadır. Oysaki Onun hukuka kaynaklık etmesindeki asıl gaye, adaletin temini gibi külli bir taleptir.⁵⁹

Dipnotlar

23. Bkz. Fazlurrahman, İslam ve Çağdaşlık, (çev: Alparslan Açıkgenç, M. Hayri Kırbaoğlu), Ankara, 1990, s.91-95.
24. İlhami Güler, Soruşturma, İslamiyat Dergisi, Ankara, Ocak-Mart 2004, VII, sy. 1, s. 136.
25. Kur'an, En'am(6): 92.
26. Reşid Rıza, a.g.e., VII, 515; Ayrıca bkz. Razi, a.g.e., XIII, 67; Ebu Hayan, a.g.e., IV, 183; Kurtubi, a.g.e., VII, 27.
27. Bkz. Razi, a.g.e., XIII, 67; Ebu Hayan, a.g.e., IV, 183; Reşid Rıza, a.g.e., VII, 515.
28. Kur'an, En'am(6): 19.
29. Kur'an, Yasin(36): 6.
30. Razi, a.g.e., XXVI, 38; Şeyhzade, a.g.e., VII, 54.

- 31, 33. Razi, a.g.e., XXVI, 38.
- 32, 35. Razi, a.g.e., XXV, 146.
34. Kur'an, Şuara(26): 214.
36. Kur'an, Maide(5): 19.
37. Kur'an, Sebe'(34): 28.
38. Kur'an, Yasin(42): 6.
39. Umum lafızlarla ilgili mutalar için bkz. Vehbe Zuhayli, Usulu'l-Fıkhi'l-İslami, Daru'l-Fikr, Beyrut, 1998, I, 248.
40. Zuhayli, a.g.e., I, 245.
41. Mehmet Paçaçı, Soruşturma, İslamiyat Dergisi, Ankara, Ocak-Mart 2004, VII, sy. 1, s. 132.
42. Ebu'l-Fadl Cemaluddin Muhammed İbn Manzur, Lisani'l-Arab, Daru'l-Fikr, Beyrut, 1990, IV, 363; Mecdu'd-Din Muhammed b. Yakup b. Muhammed Firuzabadi, el-Kamus, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1999, II, 111; Esatir kelimesinin istilahi anlamları için bkz. Razi, a.g.e., XII, 155; Ebu Hayan, a.g.e., IV, 103; Ahmed Savi, Haşiyetu's-Savi, Daru'l-Fikr, Beyrut, 1993, II, 12; Reşid Rıza, a.g.e., VII, 286.
43. İbn Kesir, a.g.e., I, 573.
44. Kur'an, Furkan(25):5.
45. Kur'an, Yusuf(12): 3.
46. Kur'an, Yusuf(12): 112.
47. Kur'an, Yusuf(12): 111.
48. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Abdülkerim Zeydan, el-Mustefad min Kısısı'l-Kur'an, Risale, Beyrut, 1998, I, 6,8.
49. Seyyid Muhammed Geylani, ,el-Müslimün ve'l-Muasırün, Mısır, ty, s.27.
50. Kur'an, Maide(5):116.
51. Roger Garoudy, İslam ve İnsanlığın Geleceği, (çev. Cemal Aydın), Pınar Yayınları, İstanbul, 1990, s.65; Watt, Hz.Muhammed'in Mekke'si, Ankara, ty., s.25-26.
52. Suat Yıldırım, Kur'an'da Ulûhiyet, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 1987, s.350vd.
53. M Rıza Hâkimi, İslam Bilim Tarihi, İnsan Yayınları, (çev. Hüseyin Arsalan), İstanbul, 1999, s. 112.
54. Fazlurrahman, İslam, (çev. Mehmet Dağ-Mehmet Aydın), İstanbul, 1992, s.54.
55. Fazlurrahman, Allah'ın Elçisi ve Mesajı, (çev. Adil Çiftçi), Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 1997, s. 143.
56. Adil Çiftçi, Fazlurrahman İle İslam'ı Yeniden Düşünmek, Kitabiyat, Ankara, 2001, s.260.
57. Fazlurrahman, Ana Konularıyla Kur'an, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2000, s.118.
58. Mehmed Said Hatipoğlu, Kur'an'ı Kerim'de Mahalli Hükümler Meselesi, İslamiyat Dergisi, VII, sy. 1, s. 12.
59. Fazlurrahman, İslam ve Çağdaşlık, Fecr Yayınları, Ankara, 1996, s.121.

Dâvet

*Burası yuvadır, dışarda kalma!
Kapıdan içeri girenlerden ol!
Yabani zehirli otları yolma!
Bağdaki gülleri, derenlerden ol!*

*Tavırlar yapmacık, bakışın yalan,
İğreti rozetler takışın yalan,
Gönlünü aşk ile yakışın yalan,
Uyan artık hakkı görenlerden ol!*

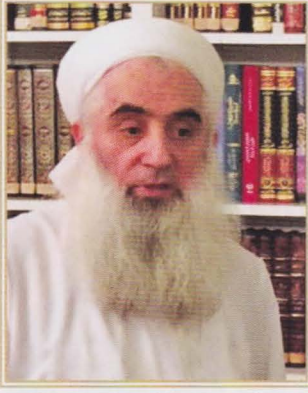
*Sözümüzü dinle, bul bir teselli!
Hırsı bırak, olma uzun emelli!
Bizim köye yerleş artık temelli!
Atını bu yola, sürenlerden ol!*

*Ehl-i sünnet yolu, yolların hası,
Azimle gayret et, bozma ihlâsı!
Silmelisin kalbinden kir ile pası,
Hizmette göğsünü gerenlerden ol!*

*Çok zaman geçti davet edeli,
Bu nimetin yoktur asla bedeli,
Aşkla çalışırken, dense de deli,
Yolumuza gönül verenlerden ol!*

*Bu bir ince davet, herkese açık,
Bu yoldan anlamaz aklından kaçık,
Nefsini ezerek yükseklere çık!
Sonunda zirveye erenlerden ol!*

Kadir Çetin

HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU

YÜKSELDİK SANIYORLAR, ALÇALDIKÇA TABANA...

BÜNYAMİN ERUL'UN BİR YAZISI HAKKINDA -1-

Besmele, hamd ve salat-u selamdan sonra...

Müslüman olduğunu iddia eden ve bunu temsil davasında olanlardan, dünya mevki ve makamlarından bir yerlere tırmanma aşk ve sevdasıyla (şer'î manasıyla) siyasi sahibi ve hamisi bulunmayan İslam'a vuran vurana... Hakaret, hatta hıyanet eden edene... Onu satan satana... Merhum şairin, sehl-i mümteni' seviyesinde veciz ve belîğ, aynı zamanda da hayli vurucu ve indirici olan ifadesiyle *yükseldik sanıyorlar, alçaldıkça tabana...*

Öte yanda **Diyanet İşleri Reisi Sayın Ali Erbaş Beyefendi** de günümüzdeki medreselerle alakalı olarak bir şeyler söylemiş... Medreselere atış yapanlar kervanına o da katılmış... Hulasa olarak medreselerde okuyanların Kuran okumayı ve Arapçayı bilmediklerini ileri sürmüş... İtiraf etmek lazımdır ki, bulundurulduğu mevki itibarıyla yaptığı bu iş pek tabiidir...

Tevhid-i Tedrisat kanunu ile lağvedilen medreseleri sevmesini ve övmesini ondan beklemek elbette ki akılsızlık ve fikirsizlik olur... Onun vazifesi bu kanunun da takipçisi olmak...

Bu hususta söylenecek çok şey varsa da karalananlar bağlanmış; ne yapalım?. Birileri ise ne olsa diyebiliyorlar ve diyorlar... Ancak kendilerinden kısa ve kestirme olarak bir talebimiz vardır: İlk mektep okumadığına hamd yahut şükrettiği için cahilliğiyle öğreniyor dediği kimseyle yahut onun göstereceği biriyle bu hususta ekranlar karşısında karşılıklı konuşsun da neyin ne olduğu anlaşılсын; biz de rahatlayalım... Delikanlıca davranılсын... Öyle rakipsiz minderin başpehlivanlığıyla kifâyet edilmesin... Tek taraflı atış yapılmasın... 'Değmez' gibi cidden yavan ve kaçamak bir bahanenin arkasına sığınılmasın, mertlik ihlal edilmesin...

Biz burada, Bünyamin Erul isimli bir profesör vatandaşımızın Sayın Erbaş Bey'in bu anlayışını da içinde bulunduran ve işleyen bir yazısını ele alacağız. Söyledikleri üzerinde -aslında bizce hiç değmese bile- biraz (yazısındaki felsefeyi taşıyanlar için değil de daha çok başkaları faydasına) imal-i fikirde bulunacağız:

Diyor ki: *Türkiye, kendine özgü yapısı, tarihi geçmiş, köklü gelenekleri, gerçekçi vizyonu, cumhuriyet ve demokrasi tecrübesi, hiç sömürge görmemiş olması vb. birçok yönüyle diğer Müslüman ülkelerden hayli farklılık arz eder. Bu, Arap âlemi, Asya, Afrika ve Türkî Cumhuriyetlerin hepsinden onu ayıran bir özelliktir. İmam Hatip Liseleri, İlâhiyat Fakülteleri ve Diyânet İşleri Başkanlığı gibi kurumlar, onların müfredatı ve hizmet politikaları açısından da durum böyledir.*

Diyoruz ki: Bu sözlerde, itiraflar, muğlaklıklar ve çarpıtmalar mebzul miktarda mevcut ve iç içe... Öyle ki:

Bir: Tamam, Türkiye'nin, **kendine özgü yapısı, tarihi geçmiş, köklü gelenekleri var** da bu Türkiye hangi Türkiye'dir ve bunlar nelerdir? Bu kalıp ifadelerin içi neyle doldurulacaktır, gelecek sözlerle mi? **Tarihi geçmiş** denilirken kastedilen yakın tarih mi, eski tarih mi? Yoksa herkes tarafından bilinen inkılaplar uğruna -ifade edildiğine göre- binlerle hatta on binlerle Müslüman ve İslam âliminin asılıp kesilme geleneği mi?

İki: Sonra sözü edilen **gerçekçi vizyonu** nedir? Aslı Fransızca olan bu ecnebi **vizyon** kelimesi ileriye dair görülen ve gösterilen bir manzara veya harita mı? Belki de bilinmeden sarf edilen bu terkiple ne kast edildi?

Sözler ve yazılar sırf iman edilmek için değilse anlaşılacak maksadıyla da söylenmedi veya yazılmadıysalar ne işe yararlar? Yoksa dünyaya, bir nevi beşeri dinler olan laiklik ve demokrasi ölçülerine göre çerçevesi yeniden tayin edilip çizilen yepyeni bir İslam ihracı mı? Keza bahse mevzu edilen **cumhuriyet ve demokrasi tecrübesi** ile anlatılmak istenen nedir? Kuran'ın **'Yeryüzündekilerin çoğuna uyacak olursan seni Allah'ın yolundan saptırır; sadece zannın peşine takılmaktadırlar, onlar sadece yalan söylüyorlar'**¹ ayetinin tedavülden kalktığı mı? Makam, medih makamı olduğuna göre maksat da haliyle övmek olmalı...

Üç: Sözü edilen **hiç sömürge görmemiş olması** ile murat edilen de nedir? Yoksa sömürgecilerin, **ver kurtul** zihniyet ve politikaları mukabilinde fiili sömürgeciliği artık lüzumsuz bulduğu için işi maşayla idare ederek ruh, beyin ve gönül sömürüsü ile iktifa edilmek suretiyle ümmetin evladının iliklerine kadar istila altında tutulması sömürgecilikten kabul mu edilmiyor? Bir memleketin zahirde istiklali varmış gibi gösterilmesine rağmen nice zamanlar adeta sömürge valilerine idare ettirilmesi acaba bağımsızlık olarak mı görülüp gösterilmeye çalışılıyor?

Bir de **birçok yönüyle diğer Müslüman ülkelerden hayli farklılık arz eder** sözünü ile ne kastedilmektedir? Müteveffa Rıza Pehlevi'nin de beceremediğini itiraf edip hayıflandığı gibi **Tevhidi tedrisat kanunu, medreselerin lağvı, harf ve kıyafet inkılaplarının** gerçekleşmesi mi? Kısacası, **Allah'ın boyası**² yerine **başka malum birilerinin boyasının** getirilmesi mi, ne? Doğrusu, bir hayli muğlak yani üstü örtülü konuşulduğu gibi bu ifadelerde kuvvetle muhtemel Müminlere Rahmânî olmayan tuzaklar da kurulmuş!..

Dört: Bünyamin Beyin bu yazısında Türkiye ve Diyanet övülmüş ve üstün mezziyetleri etraflıca sayılmıştır. Ancak, -bir ihtimal zımnen söylenmiş olsa ve ifade edilse bile- *Allah'ı ve peygamberini hiçbir şekilde dünya ve bilhassa siyasi ve içtimai işlerine karıştırmayan, karıştırmak isteyenleri de en ağır bir şekilde cezalandırma ile tehdit eden ve cezalandıran* ve tenkit etmeye kimselerin gücünün ve hürriyetinin bulunmadığı laik ve Kemalist bir siyasi, hukuki ve içtimai dünya görüşünü kabul etmelerinden ve o istikamette bir tatbikat içinde olmalarından açıkça bahsedilmemiştir... Doğrusunu söylemek icap ederse, bu ihmal -medih makamında- büyük bir kusur ve noksanlıktır. Mahiyeti malum olan böyle çok mühim bir mezziyet, şanına yakışır bir açıklıkla ifade edilmeliydi; yapılmadı. Sebebini tam olarak anlayabilmiş değiliz...

Beş: Tamam, "cumhuriyet ve demokrasi tecrübesi" bulunduğunu Allah'ın iradesi yerine insanların irade taleplerini, Rabbimizin ve Elçisinin mutlak doğruları yerine beşerin ve çoğunluğun yahut azınlığın izafi düşüncelerini yerleştirdiğini anladık... Lakin "hiç sömürge görmemiş olması" iddiası -ne yalan söyleyelim- aklımıza hiç mi hiç yatmadı. İliklerine kadar yabancı zihniyetin ve ithal malı İslam'ın istilası altındaki bir coğrafya ahalisinde başka nasıl bir sömürge bulunabileceği düşünülüyordu?. Talim ve terbiyesi (Eğitim ve öğretimi), yazısı, hukuku, kanunu, kılığı, kıyafeti, hâsılı ruhu yanında manzara ve boyası neredeyse tamamen ithal olan bir memlekette sömürgecilik yok ise, söyler misiniz sömürge nerede vardır? Yunanlılar, Yahudiler, Fransızlar, İngilizler ve başkaları işlerini faraza -Allah korusun- maşalarla değil de bizzat kendi

elleriyle yürütselerdi bundan daha farklı bir manzara mı hâsıl olacaktı? Hiç sanmam. Görünen o ki, vatandaşımız ya sömürgeyi ve sömürgeciliği bilmiyor veya en baba sömürge ve sömürgecilerden yana olduğunu beyan ediyor.

Altı: Vatandaşımız, *İmam Hatip Liseleri, İlâhiyat Fakülteleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kurumlar, onların müfredatı ve hizmet politikaları açısından da durum böyledir* derken de itiraf etmeliyiz ki, hem doğru söylüyor, hem de doğruyu söylüyor.

Cumhuriyetçi, laik, demokratik ve Kemalist zihniyetin çerçevesini çizdiği bir İslam'ın mümessili olduğu söylenen bu müesseseler, şu zihniyet sahiplerine göre elbette her türlü takdirin üstündedirler. Kendilerine malum birileri tarafından yüklendiği anlaşılan ve artık asıl vazife ve hedefleri olarak gördükleri bu temsili hakikaten çok mükemmel yapıyorlar. On numara bir hizmeti görüyorlar... Bu, sırf bir tespit olarak hakikaten doğru. Ancak İslam'ın sahibi ve Müslümanların *hâkimler hâkimi* olduğuna inanmayı imanları için olmazsa olmaz gören Allah sübhanehu ve teala ile işleri ne olur? İşte orası apayrı bir husustur ki bu noktada mevcut şartlar dairesinde kâfi açıklıkta konuşma hürriyetimizin olmadığı farkındayız. Vatandaşımız, şu tahrik damlayan ifadeleriyle belki de hedefe koyduğu kimseleri, sistemin mayınlarına bastırmaya çalışıyor... Ne diyebiliriz, yapar yapar... Vazife hor olmaz diye bir söz vardır ya...

Yedi: Sonra, dünya vahşi müstevlilerin ve kan emici vampirlerinin, kısa müddetli tehlikeleri ve maliyeti çok ve yüksek olan fiziki sömürgelerini daha köklü ve kalıcı sinsi sömürgelere terk etmeleri muvaffakiyetlerini çok daha artırmışa benziyor...

Hem, kazanılan tecrübeler de bunun böyle olmasının ne kadar çok kâr getirici olduğunu ayan beyan göstermektedir...

Diyor ki: *Diyanet İşleri Başkanlığı benzeri bir kurum ve işleyiş neredeyse sadece bize özgüdür. Hemen birçok ülkeden gelen heyetler, Diyânet İşleri Başkanlığı'na tanıdıktan sonra şaşkınlıklarını ve hayranlıklarını hep ifade etmişlerdir.*

Diyoruz ki: Bu laflarla bazı itiraflarda bulunulmuş... Öyle ki:

Bir: Bay vatandaşımızın “*Diyânet İşleri Başkanlığı benzeri bir kurum ve işleyiş neredeyse sadece bize özgüdür*” şeklindeki beyanı da halkı Müslüman olan memleketlere kıyasla el-hak doğrudur. Çünkü modern ve ecnebi maya hiçbir yerde Türkiye'deki kadar tutmamıştır. Siyasi ve ideolojik şartlar icabı İslam ile İslam zıtlığını ve düşmanlığını karma olarak bir arada bulundurma sevda ve düşüncesinde olanların sözü edilen hayranlıkları pek tabiidir. Ancak tamamı yahut kahır ekseriyeti Müslüman olmayan memleketlerde ise iş daha değişiktir. Çocukluğumuzda yahut gençliğimizde Rusya gibi memleketlerde **Leninist ve sosyalist müftülerin** sosyalizmi ve ilahlarını övdüğünü duyar, gazetelerde okur hemen herkes buna hayretler ederdi. Ancak günümüz Türkiye'sinde bu infial neredeyse dibe vurdu, hatta benzer başka tavırları görmek artık tabiileştiyse, sebebi açık değil midir?

İki: Ancak, **Hemen birçok ülkeden gelen heyetler, Diyânet İşleri Başkanlığı'na tanıdıktan sonra şaşkınlıklarını ve hayranlıklarını hep ifade etmişlerdir** sözünün ise gerçekte doğru bir haber olup olmadığını bilmiyoruz. Bu sözümüz yazarı illa da yalancılıkla itham ettiğimiz manasında anlaşılmalı... Doğru olmama her zaman yalan olma manasına gelmez...

Biliriz ki, yanlış da doğru değildir... Ancak sözünü ettiği heyetlerin her hangi bir hayret izhar edip etmedikleri bizce malum değilse bile, iki inanç ve anlayış sahibi açısından pek tabii ve gayetle mümkündür. **İslam'ı ona taban tabana zıt olan itikat ve zihniyetlerle nasıl böyle sentez edebildiler?** diye hayrete düşmüş olmaları mümkün ve gayet tabiidir. Birisi dehşete kapılıp, **bu, İslam olmayan bir başka İslam, şaşmamak ve hayret etmemek elde değil, pes doğrusu** diğeri de beğenip **hayran olmak mümkün değil; biz de bu kafadayız ama bu kadarını değil yapmak, tasavvur bile edemezdik** diyebilecek olanlar. Hasılı bu iki sınıf şaşkınlıkta ortak, hayranlık sebebinde ise birbirinden farklı...

Üç: Bu vatandaşımız, belli ki arzu ve tercihi beğenme, hayret ve hayranlığı hissiyatından yana... Eh ne diyelim!. Hürriyet var diyorlar... İnsanlar iki koldan gidiyorlar... Birincisi kendilerinden ve insanlardan hür, Allah'a tam esir, diğeri de Allah'tan hür, kendilerine ve insanlara esir... Müslümanlarla muarızları arasında bir kavgadır gidiyor işte... Şimdilerde bir hak ilahın tasmaını boyunlarından çıkartıp ondan hür olmaya, öte yanda da sayısız sahte ilaha kul köle olmaya çalışan Müslümanlar atakta... Mevcut zemin ve şartların kendilerine tanıdığı imkânlarla hürriyetin tadını çıkarıyorlar!. **“Birçok Rab mı daha hayırlıdır, yoksa bir ve kahhar olan Allah mı?”**³ mealindeki ayete inanan Müminler ise tek olan Allah'a esareti, sayısız sahte ilaha kul köle olmaya tercih etmektedirler... Sahte ilahlara tapınmayı kesinlikle düşüklük ve ebedi hüsrana görüp reddetmektedirler.

Diyor ki: *Ülkemizdeki bu dinî ve ilmî yapılar, bir taraftan homojen bir din anlayışı sağlarken, diğer taraftan asrın idrâkini dikkate alabilme gibi bir vizyonu gerçekleştirmişlerdir.*

Yine bu resmî imkânlar, radikâlliği, şiddeti, terörü, tefrikâyı, tekfirciliği önleyen; nefret dilinden ve ötekileştirici söylemden uzak, dengeli, ilmî ölçüleri öne çıkartan kuşatıcı bir din söylemini sağlamıştır. “Ahd-i zihnî” yahut “zamanın ruhu” denilen gerçeği başarıyı yakalayarak ülkemizin bir asra yakın dinî ve ilmî ihtiyacını karşılamışlardır.

Diyoruz ki: Bu laflarla bulanık suda avlanmak istenilmiş... Öyle ki:

Bir: Evet, sözü geçen müesseseler, Türkiye’de tek tip bir din anlayışı sağlamakta, bu da doğru. Ancak bu din, Allah’ın gönderip peygamberinin getirdiği din değil, laik ve demokrat anlayışın çerçevesini çizdiği ve muhtevasını kendine göre sınırlandırıp tayin ettiği ve genleriyle oynadığı bir din... Öyleyse, söyler misiniz, bu suni dinin gerçek İslam ile ne alakası olabilir yahut kalabilir?

İki: Tamam da bu *asrın idrakini dikkate almak* nasıl olacak? Kabul, dinin -tahrif edilerek değil de- aslına ve faslına yani tek bir harfine bile dokunmadan asrın anlayabileceği bir dille yeniden anlatılması gerekir; bu da doğru. Allah’ın ve Resülünün *bazı İslami hükümlerin belli bir müddet için olduğunu o müddet geçtikten sonra başka hükümlerin geldiğini açıklamaları* demek olan *neshi* kabul etmemelerine rağmen bu yetkiyi kendileri için münasip görüp tarihsellik formülüyle kullara verenlerin ve Allah’ın hükümlerini geçersiz kılanların dedikleri gibi mi olacak?

Üç: Sözü edilen bu cumhuriyetin, demokrasinin ve laikliğin sunduğu *resmî imkânlar* hakikaten *radikâlliği, şiddeti, terörü, tefrikâyı, tekfirciliği önleyen; nefret dilinden ve ötekileştirici söylemden uzak, dengeli, ilmî ölçüleri öne çıkartan kuşatıcı bir din söylemini sağlamış* mıdır? Yoksa *vahye ters düşecek her*

bir beşeri düşünceye karşıyım inancında olan iman sahiplerinin de dediği gibi işi su-i istimale vardırıarak farklı bir laikçi ve demokrat *radikâlliği, şiddeti, terörü, tefrikâyı, tekfirciliği* mi getirmiştir? Yepyeni bir *nefret diline ve ötekileştirme* çizgisine taşıyarak *dengeli, ilmî ölçüleri öne çıkartan kuşatıcı bir din* anlayışını tamamen tahrip mi etmiştir?. Açık değil mi? Gören Allah için söylesin...

Dört: Bu sayın vatandaşımız ‘*Ahd-i zihnî*’ yahut ‘*zamanın ruhu*’ denilen *gerçeği başarıyı yakalayarak ülkemizin bir asra yakın dinî ve ilmî ihtiyacını karşılamışlardır* derken de *ilme* ne kadar uzak kaldığını, *bilime* ise ne kadar yakın durduğunu ele veriyor. Öyle ki: Basit bir nahiv meselesi olan *ahd-i zihnî* tabirinin ne demek olduğunu bile bilmediğini nahiv okuyan yeni talebe çocukları bile güldürecek bir yakıştırma yaparak ortaya koyuyor. Büyük bir ustalıkla (!) *yahut ‘zamanın ruhu’* ifadeleriyle tefsir ediyor. Zaman manasındaki *ahd* ile mahlum olmak manasına gelen *ahdi* birbirine karıştırmış; haltetmiş.

Beş: Biz, şimdi ‘*Ahd-i zihnî*’ şeklinde tabir edilen nahiv meselesini bir yana koyarak onunla uzaktan yakından alakası bulunmayan şu *zamanın ruhu gerçeği* denilen aslında sosyolojik yahut daha doğru bir ifadeyle sosyopsikolojik denilebilecek meselenin ne demek olduğunu soralım. Sahi ilim adamı olamayan sayın bilim adamı!. Bu *zamanın ruhu gerçeği* sözünle neyi kastettin?. İslam’ın, Allah’tan geldiği gibi, zerresini bile feda etmeden zamanımızın insanlarına anlayabilecekleri bir dille anlatılmasını mı, yoksa bazı yanlarını budayarak, kimi taraflarını değiştirerek, bir kısmını tamamen iptal edip boş bırakarak yahut başka şeylerle doldurarak veya ekstra şeyler ilave ederek laik, demokratik ve Kemalist şablonlara

oturtulan yepyeni bir din icat edilmesini mi?. Biz bu suallerin cevaplarını çok iyi biliyoruz ama lütfen açık konuş, başkaları da anlasın; neyi kastettin?...

Diyor ki: *Kim ne derse desin, ne kadar aleyhte propaganda yapılırsa yapılsın, bu ülkenin ekseriyeti, az ya da çok, dini temel bilgilerini bu kurumlardan yetişenlerden almaktadır. Hutbe, vaaz ve cami hizmetleriyle Diyanet İşleri Başkanlığı, gerek din kültürü ve ahlâk bilgisi öğretmenleriyle gerekse akademik ve ilmî eserleriyle İlâhiyatlar en az 70 milyonu beslemektedir.*

Diyoruz ki: İşte sözün burası doğru... Ancak, şehit kanlarıyla kazanıldığı söylenen ve bizim de öyle inandığımız bu vatan topraklarının ecnebilere satılmasına varıncaya kadar, her şey özelleştirilirken, laik sistem tarafından sivil toplum kuruluşlarının sadece İslam'ın öğrenilip öğretilmesi ve yaşanılması noktasında tekelleştirme icbarına maruz bırakılması ibretlik bir husustur. Şeker fabrikalarına varıncaya kadar her şeyin satılıp özelleştirilmesine rağmen sadece İslam dininin cebren yahut satın alma yoluyla devlet tekeli altına alınması ciddi düşündürücü bir husustur... Belli ki şu tekelci mücbirlerin inancı, bu noktada hak olmayan dinlere veya kültürlere uymakta. Değilse, güçleri onlara geçmemekte veya yetmemekte, sadece ve sadece meşru manada siyasi sahipsiz ve hamisiz olan veya bırakılan İslam'a ve Müslümanlara geçmektedir. Böyle bir muamele aslında bunu yapanların ve yapılmasına olanca güçleriyle karşı çıkmaları ve direnmeleri gerektiği halde hiçbir ses çıkarmayan ve asla bir şey yapmayanların samimiyetlerinin bir nevi turnusol kâğıdıdır.

Diyor ki: *Bu bağlamda geleneksel medreselerimiz, şartlar gereği zar zor varlık-*

larını sürdürürken, onların milletimize katkısı hem mahallî hem de Arapça ve sadece klasik bazı ilimlerin kapalı devre tahsili ile sınırlı kalmıştır.

Diyoruz ki: Eyvallah... Bu da bir nispette doğrudur. Ancak mahiyeti malum sistem, sistem sahipleri ve bu iş için para ve diğer çok değişik dünyalıklar karşılığında çalıştırdıkları yardımcılarının sayesinde... Erul ve yoldaşları, artık sevinebilirsiniz... Ne kadar iftihar etseniz, yine de sizin için azdır, dense yeridir...

Diyor ki: *Açıkça söylemeliyim ki, asırların geleneği olan medreselere saygım olmakla birlikte hiçbiri İlâhiyatların alternatifi değildir.*

Diyoruz ki: Vatandaşımızın medreselere saygısı var mı, varsa ne kadar var onu bilemem ama inanım **medreselerin İlâhiyatların alternatifi olmadığı** iddiası dahi el-hak doğrudur... Lakin böyle bir saçma sapan **alternatif olma** iddiası hakikaten birilerince ileri sürülmüş müdür? Şüpheliyim... Şayet sürüldüyse kimler tarafından, neden ileri sürülmüştür? İşte bunları bilemiyorum... Şu kadar var ki, bu, gerçekten süzme ve katıksız bir yanlış... Lakin şurası da unutulmamalıdır ki, ilahiyatlar da asla medreselerin alternatifi olamazlar. Zira İlâhiyatlar, malum laik sistemin sadece İslam dinine münhasır olan din projelerinin inşa ve tatbikçisi ideolojik tornalar, medreseler ise, siyasetin oyuncağı olmayan ilim yuvaları... Mahiyetleri taban tabana zıt apayrı müesseseler... Mukayese bence çok ama çok abes ve saçma...

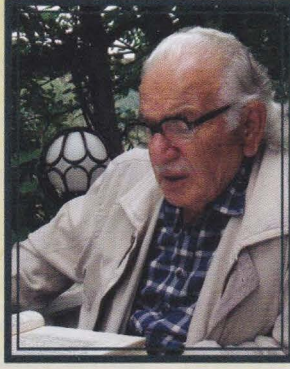
- Devam edecek inşâallâh -

Dipnotlar

1 En'am:11

2 Bakara:138

3 Yusuf:30

Süleyman KUKU

İMÂM-I RABBÂNÎ HAZRETLERİ'NİN OĞLU, SİLSİLE-İ MEŞÂYİHİMİZİN 25.HALKASINDAKİ el-URVETÜ'L- VÜSKÂ MUHAMMED MA'SÛM es-SERHENDÎ HAZRETLERİ'NİN MEKÂTİB-İ ŞERÎFESİNDEN MÜNTEHABÂT (KIYMETLİ MEKTUPLARINDAN SEÇMELER)

1.CİLDİN 88. MEKTÛBU

Mevlânâ Muhammed Hanîf'e. akrebiyyete âid ma'rifetlerden âfâk ve enfüsün ötesindeki seyrin tafsîlinden, fenânın inceliklerinden ve kendi yollarındaki acz ve hayret galebesinin sırrından bahseder:

Allahu teâlâyâ hamd, seçtiği kullarına selâm olsun. Mes'ûd kardeşim Mevlânâ Muhammed Hanîf; bu zaif kuldan bir istekte bulundunuz ve bir mes'eleyi soruyorsunuz. Elimden geldiği kadar cevablandırmağa çalışayım, birkaç satır yazmağa başlayayım. Can kulağı ile dinleyiniz.

“Biz insana şah damarından daha yakınız” [Kaf-16] buyuruldu.

Vâcib-ül-vücûd olan Allahu teâlânın zâtı ve zâtî kemâlleri, kula kuldan daha yakındır. O hâlde bu mertebelerle alâkalı seyrin de âfâkî ve enfüsî seyrin ötesinde, cezbe ve sülûkün dışında olur. Çünkü sülûk âfâkta, cezbe enfüsteki seyirlerdir. Âfâkta seyre uzaklık içinde uzaklık demişlerdir. Enfüsteki seyre yakınlık içinde yakınlık demişlerse de, bu kurb [yakınlık] zıllîdir. Bu kurb ve itihaddan geçip, akrebiyyet mertebesine var-

malıdır. Fenâ-i kalbiden ibâret olan husûlî ilmin zevâli, âfâkî seyrin bitirmeden mümkün değildir ve seyr-i enfüsîye başlamadan ele geçmez. Bunun gibi zât ve sıfata bağlı olan şahsî huzur ilmin zevâli, ki hakîkatta nefsin fenâsıdır, seyr-i enfüsînin nihâyetine varmak ve akrebiyyet mertebelerine varmağa bağlıdır. Seyr-i enfüsî de ârifin ilm-i huzûrîsi yerindedir. Çünkü enfüs bu makâmda hakkaniyet ünvânı ile ortadadır ve onun bağından tamamen kurtulmamıştır ki, hakîkî matlûba kavuşmak ele geçsin. Zirâ matlûb yukarıdaki âyet-i kerîme mucibince enfüsün ötesindedir ve enfüste görünen, dalâlet eden âyet ve işâretlerdendir. Nitekim Kur'ân-ı kerimde Fussilet sûresi 53. âyetinde:

“İnsanlara âfâk ve enfüste âyetlerimizi göstereceğiz ki, onun [Kur'ânın] gerçek olduğu, onlara iyice belli olsun” bunu göstermektedir.

Huzûrî ilim, âlimin [bilenin] aynı olunca, elbette onun zevâliyle ârifin enfüsü de zevâl bulacak ve ondan hiç eser kalmayacaktır. Huzûrî ilmin zevâli demek ârifin kendi zâtına âid ilim [kendini bilme hâli] ondan sökülüp, vâcib teâlâyâ bağlanır ve orada hâzır

Hak sübhânehü olur, onun zâtı değil demektir. Açıklaması şöyledir: Mümkinde görülen her bir kemal, Allahu teâlânın vücüb mertebesinden müstefad ve müsteardır [almış ve emânettir]. Ya'nî vücûd, hayât, ilim, kudret ve benzerlerinden. Mümkün [insan] bu kemâlleri kendinden bilmiş, emânete hiyânet etmiştir.

Mücerred fadl ve kerem-i ilâhî ile ârife bu emânetleri görmek bahşedilince, ikinci defa:

“Allahu teâlâ size emânetleri ehline vermenizi emr ediyor” âyet-i kerîmesi ile, emânetleri sağlam ve doğru olarak ehline ısmarlar; onun huzur ilmi, zâtın huzurundan bir şua, parıltı olduğundan, istenen bu huzur, o zâtî huzura eklenecektir. Kendi asıllarına eklenen, bitişen diğer kemâlâtlar gibi. Ârif bu zamanda kendini bomboş bulacak ve sırf ademe karışmış görecektir. Kendinde ne bir zikir hissedecek, ne de bir teveccüh ve bulgu, ne de huzur bulacak.

Asla ilhak olduktan sonra, bulmak varsa, kendinden kendinedir. Huzur varsa yine kendinden kendinedir. Çünkü hâdis [mahlûk] kadime yaklaşıncaya, eseri kalmaz. Fenâ-i nefis olan bu makâmda ben kelimesini kullanmak âriften tamamen yok olur. artık ârif kendine ben deyemez. Zirâ nefsin fenâsından sonra – ki ben kelimesi oraya âid idi – bene yer kalmaz ki, ben desin. Bu demek değildir ki, hak için kullanılır ve kendini hak görür. Zirâ benlik, kendi olmaklık arada kalmamıştır ve eneniyet [benlik] sökülüp çıkarılmıştır.

Hazreti İshânın (kuddise sirruh) Birinci Cild Mektûbâtta bazı mektûblarda benin kalmayışı sekirdendir, sahvda bunun gibi sözler söz konu değildir buyurmaları, seyr-i enfüsî içindir. Hattâ sülûkün kendisine tam ilâve edilmediği cezbe fenâsındadır. Zirâ bu makâmda ene=ben kelimesinin çıkış yeri henüz yerindedir. Lâkin sekrin menşei olan galebe-i muhabbeti bakımından örtülmüştür, yok olmamıştır. Zevâline hükmetmek tamamen sekirden kaynaklanmaktadır.

Kendine gelirse, eski yerini bulur ve zevâline hükmetmez. Çünkü onun seyrinin tamamı velâyet-i sugrânın tamamlanmasındadır. O hâlde seyr-i enfüsîye bağlı olan velâyet-i sugrâ kemâlâtında, ben kelimesinin örtülmesi de, kemâl dereceye inmekle oluyor ve bu mektûbda açıklamasından bahsedilen kemâl, velâyet-i kübrâ kemâlâtından olup âfâk ve enfüsün ötesine âiddir. Nefsin fenâsının hakîkati orada tahakkuk eder [ele geçer] ve burada ben kelimesi kökünden kazınmıştır; bir daha geri dönmez. Fenâ, bekâ sahv ve sekir onun için aynıdır. Zâil geri dönmez.

Nefsin fenâsının hakîkati orada ele geçer demiştik. Çünkü nefsin fenâsı, biraz da olsa, velâyet-i sugrâda da hâsıl olmuş idi. Lâkin kemâli bu mertebededir. Nitekim ikinci cilddeki bir mektûbda bunu açık ve uzun olarak bildiriyorlar.

Zavallı âşık kendini ben kelimesini söylemeğe lâayık ve müstehak bulamayınca ve benliği şirk görünce, eneniyetten [benlikten] temizlenip uzaklaşır. Olur ki, ma'suk ihsân ve fadl buyurup:

“İyiliğin karşılığı iyilikten başkası değildir” âyeti mucibince, o yok olmuşa, kendi benliği husûsi makâmında yer verir ve sâdik âşık her şeyden yüzünü çevirip, benliksiz olarak maksadlar Kâbesinin husûsi haremine itikâfa kapanır, yoksa âşık âşıktır, ma'suk olmaz.

Beyt:

***Eğri hayâle yer yok burada bilinsin ki,
Hakta yok olan kişi, o Hak olmamıştır ki.***

Bu makâmda dertli âşıktan bir eser yoktur. Ma'suk vardır ve kendi kendine tecellî etmektedir ve âşığı ortadan kaldırmıştır.

Suâl: İlmî huzûrî âlimin aynı olunca ve o ilim kemâlden sonra vâcib olan ilm-i huzûrîsinin aslına mülhak olur ve zâten her kemâl aslına lâhık olur, başka bir asılla ortaya çıkmaz. Bundan lâzım gelir ki, her bir şahsın hakîkati ve mebbe-i teayyünü ilimdir.

Hâlbuki diğer sıfatlar da, halkın mebde-i teayyünleri olmaktadır. Nitekim bizim hazreti İşânımızın (*kuddise sirruh*) beyânına göre Tekvîn, hazreti Âdemin, Kelâm hazreti Mûsânın, Kudret hazreti İsnânın (*aleyhimüssalavâtü vetteslîmât*) mebde-i teayyünleridir. Birçokları bu büyüklerin velâyetlerine dâhil olup, onların mebde-i teayyünleri de, bu sıfatların cüzleridir, cüzlerinin cüzleridir.

Cevab: Bu büyük taifenin belirttiği gibi hakikat-i Muhammedî (*alâ masdarihessalâtü vetteslîmât vet-tehiyye*) icmâl-i hazreti ilimdir ve sâir halkın hakikatleri, bu icâlin tafsîlidir.

O hâlde bu ma'nâya bakıp deyebiliriz ki, bütün mahlûkatın hakikatleri ilimdir. Çünkü bütün halâik O Hazretin zuhûru ve tafsîlidir. Aleyhi ve alâ âlihissalâtü vet-teslîmât. Demek istiyoruz ki, o icmâlî hakikatın tafsîl mertebesinde sayısız cüzleri vardır. İlmin mufassal kemâli ölçüsünde. O hâlde her bir kimsenin hakikati, Resûlullah hâric, ilimden bir hissedir. Meselâ Âdem aleyhisselâmın mebde-i teayyünü, tekvîn sıfatı ile bağlılığı olan esas ilim sıfatından bir hissedir. İcmâlde mündemiç hâli böyledir, ama husûle gelmesi de öyledir. Diğer hakikatleri de buna benzetebilirsiniz. Lâkin hisseler ve o kemâllerle alâkalı hakikatlar arasındaki ayrılık sebebiyle, her şahsın hakikati, o şahısla alâkalı husûsi bir kemâl ile isimlendirilmiş ve onun alâmet-i fârikası olmuştur. O hâlde ilim eşref sıfattır ve bereketleri bütün mevcûdâtı içine almaktadır.

Diğer bir cevab: Bir şeyin başka bir şeyle birleşmesi, birincisinin ikincisinin hakikatine bürünmesi, o olması demek değildir. Nitekim hassenin [özelliğın] mâhiyeti ile itihad nisbeti [birleşme hâli] vardır. Bununla beraber avarızdendir [sıfatlardandır].

Eğer denirse ki, zâtın ilmi ile insanın hakikatının bir olmadığını takdîr edelim. Buna göre, bütün mevcûdâta, hakikat-i Muhammedînin tafsîli demek nasıl doğru olur: Zirâ hakikat-i Muhammedî ilimdir. Cevabında deriz ki, şart değildir.

Zâtî icmâl tafsîl oluyor. Zirâ hayvan kelimesinin altında bütün canlılar vardır denebilir, her ne kadar orada bir hayvanın zâtı, kendisi yok ise de. Misâl olsun diye söyledik. Deriz ki, hakikat-i Muhammedîye bütün hakikatlerin icmâli ve küllü demek, ilmin bütün hakikatleri şâmil câmi' olmasındandır. Bununla birlikte deyebiliriz ki, hakikat-i Muhammedî icmâl yönünden ilme bağlı bütün zâtî kemâllerden ibârettir. Yoksa ilmin sırf kendisi olarak değil. Lâkin o mertebede ilmin o kemâllerden ayrılması söz konusu değildir ve o makâmda huzûr ve inkişaftan başka bir şey açık ve belirgin değildir, bunun için o mertebeye **Vahdet** diyorlar ve kabiliyet-i mahz ismini veriyorlar.

Aynı şekilde hakikat âlimlerinin çoğuna göre ilim ma'lûmla birdir, birleşmiştir. Bunun için o hakikata ilim dediler. Bu yüzden tafsîl mertebesinde aynı kemâller, sâir şahısların hakaikinın ayırıcı alâmetleri olmuşlardır. Böyle olunca icmâl tafsîlle karşı karşıya gelmiş olur ve gayrisiyle öyle olmaz. Bu sözümüzü kuvvetlendiren bir delil de, hazreti İşânımızın (*kuddise sirruh*) buyurduğu, hakikat-i Muhammedî teayyun-i vücûdünün icmâli yahud teayyun-i hubbînin icmâlidir ki, teayyun-i ilmi ondan birkaç mertebe aşığıdır. Nitekim bunun hakikatini bir başka yerde açıklıyorlar.

Eğer dersiniz ki, bazı büyükler demişlerdir ki, ilim insanın hakikatidir. Nitekim Mevlânâ buyurmuştur: Mısra:

Ey birâder, işte sen, bu düşüncedesin...

Hazreti İşândan da bazı zamanlar buna benzer şeyler duymuştuk. Mümkündür ki, bu büyükler izin ve mübalağa yollu, buyurmuş olalar. Ya'nî sende esas, bu düşünce ve fikirdir. Gerektir ki, onu hakikî matlûbdan başkasına harcamayasın. Belki tamamen O Cenâbi mukaddese sarf edesin. Burada hakikat hazreti İşânımızın ifâde buyurdıklarıdır. Bunu anlattıkları yerde buyuruyorlar: Bu beyândan anlaşılıyor ki, huzûrî ilimde de nefsin huzuru bulunmakla beraber ma'lûmun sûreti de bulunmaktadır.

Zirâ nefsi-hâzır, özel bir bilgi değildir. İtibarîlik ona uzanmıştır ki, nefsten [içten] sûrete soktu. Herkesin anlayışı bu inceliğe erişmez ve zât-ı bahta kavuşmadıkça bu inceliğe kavuşmanın nasıl olacağını anlayamaz.

Hayırlı fasıl: Ey birâder! Bu fakirden suâl ettiğimizin cevabına gelelim. Sormuştunuz ki, sebep nedir ki, hazreti İshânımızın tarikâtında cehil ve hayret nisbeti galibdir ve daha az anlaşılıyor. Biraz önceki izâhattan anlaşıl-mış oldu. Zirâ ki, O Hazretin nisbeti âfâk ve enfüsün ötesindedir ve akrebiyyete bağlıdır. Yukarıda geçti ki, akrebiyyet muâmelesi, ilm-i huzûrî ile alâkalıdır, ilm-i husûlî ile de-ğil. Ma'lûmdur ki, bulmak ve lezzet almak ilm-i husûlîdedir, ilm-i huzûrîde değildir. Hiçbir kimseden bir kimsenin kendi idrâkin-den ve huzurundan lezzet aldığını duydunuz mu? İlm-i huzûrîde eğer bulma ve lezzet alma var ise, bu bilinen bulma ve lezzet alma değildir. Nasıl olduğu bilinmeyen bir bulma ve lezzettir. Bunun için bir kimse kendi ahvâlini öğrenmek ister ve kendi zâtî ve sıfatlarına âid kemâlleri bilmek isterse, kendi zât ve sıfatlarını göz önüne getirmesi lâzım gelir. Bu olmadan zâtını [kendini] ve sıfatlarını anlayamaz ve kendini kendinden kaybetmiş bi-lir. Çok zamandan beri uzaktan bakmağı âdet eylemiştir. Huzûr-i zâtîyi ilim zan eylemez. Onun bu anlayışı ondan yarılmadıkça devâm eder. Ayrılma işi tasavvur da olsa dahi fehm [idrâk] etmek mümkün değildir.

Suâl: Derlerse ki, akrebiyyet muâmelesin-de müzâyele ve mubâyene [ayrışma] bulun-maktadır. Çünkü yakınlık denince ikilik ver demektir. Müzâyeletin [ayrışmanın] bulun-madığı ittihadıdır ve ikilikten beridir. O hâl-de seyr-i enfüsünün ilm-i huzûrîye mahsûs ve maksûr olması lâzımdır ki, ittihad ve iki-liğin kalkması o makâmda ele geçsin. Akre-biyyet muâmelesinde de-ğil. Çünkü o âfâk ve enfüsün ötesindedir ve müzâyeletsiz tasav-vur olunamaz.

Cevabında deriz ki, enfüs aynasında görü-nen matlûbun zillerinden bir zıl, Ona delâlet eden âyetlerden bir âyet olunca, şübhesiz

onun şuhudu ve huzuru, matlûbun huzur ve meşhudu olmaz. Her ne kadar enfüsî sey-rî sâhibi onu matlûbun gayrisi bilmese de, hakîşkatta gayridir. O hâlde matlûbun aslı-na nisbetle ilm-i husûlî olur. Çünkü huzur, asıl huzurun zıllı de-ğildir. Belki enfüs ayna-sında görünene de ilm-i husûlî bulunmak-tadır. Çünkü aynanın ondaki sûretle nisbeti husûlîdir, huzûrî de-ğildir, her ne kadar şuhud [görme] vaktinde aynanın kendisi fark edilmiyor ise de ve görünen de yok ise de. Lâkin aslında ayna eski hâlidir, onu fark etmemek sadece bakıştıdır. O hâlde görün-meyişi kalkmış olması sadece şuhûddadır [nazardadır, görüştedir]. Çünkü hakîkatin de-ğişmesi muhâldir, mukayyedin mutlak olması kuru hayâldir. Akrebiyyet muâmele-sinde, müzâleyet [ayrışma] hükmü ve uzaklık ile hükm eylemek vehim ahkâmındandır ve vehmidir. Orada, ya'nî aynada uzaklık ve yakınlık olmasa da, var gibidir. Kur-bun efradından olan ittihadde müzâleyet olmaz. Bundan daha ince olan akrebiyyette ise uzaklık, ayrılık, müzâleyet hiç bulunmaz. İkilik olsa da, uzaklık ve müzâleyet yok-tur. Bu muâmele aklın kavramasının dışın-dadır. Akıl bağına tutulmuş olanın bu sırrı anlaması çok zordur. Nübüvvet kandilinden alınmış sahîh keşif ve firâset nûru lâzımdır ki, bu bahsettiklerimize îman etsin ve ondan bir yudum içilsin. "Sultanın ihsân yüklerini kendi arabaları taşır" demişlerdir.

Toparlarsak deriz ki, matlûb olan, istenen bu büyük ni'metin ele geçmesidir. Bu ele geçenlere ilim ne kadar yetişirse, bu da ay-rıca ihsân ve lütûf olur. Dünyevî ve fennî ilimlerin bazılarında da bu anlayış ve zevk vardır. Burada mektûbu bitirelim. Elhamdü lillahi evvelen ve âhıran vessalâtü ves-selâ-mü alâ resûlihi dâimen ve sermeden ve alâ âlihîl-kirâm ve sahibihîl-izâm ilâ yevm-il-kıyâm.

(Süleyman Kuku -A.Fârûk Meyân-, Mektûbât-ı Ma'sû-miyye, 1/238-243)

Kitaba www.damra.org adresinden ulaşabilirsiniz.

FATİH KALENDER

FIKHÎ SUÂLLERE CEVAPLAR

1. Soru: Bir kardeşimiz zamanında ticaretle uğraşmış, piyasada nisap miktarı maldan epeyce fazla alacağı bulunmakta. Fakat alacaklarını tahsil edemediğinden geçim sıkıntısı çekiyor. Onun bu durumunu bildiğimizden kendisine zekât vermek istedik. Bazı kardeşlerimiz yüklü alacağı olduğundan zekât alamayacağını söylüyor, ne yapmalıyız?

Cevap: Alacağı nisap miktarından fazla olan kişi, kademeli olarak alacakları tahsil ediyorsa zekât alması söz konusu olamaz. Ancak soruda olduğu gibi alacaklarını tahsil edemediğinden geçim sıkıntısına düşmüşse durum farklıdır.

Allah Teâlâ hazretleri zekât verilecek kişileri **“Tevbe”** suresinde şu şekilde beyan etmektedir:

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ
وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي
الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ
السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

“Sadakalar (zekâtlar), Allah’tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan memurlar, kalpleri İslâm’a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.”¹

Zekâtın kimlere verileceğini anlatan bu ayet-i kerimede yolda kalan kişinin zekât verileceklerden olduğu beyan edilmiştir. Yolda kalan kişinin, memleketinde zekât verecek miktarı malı bulursa da yani zengin olsa da zekât almasının caiz olduğu fıkıh kitaplarımızda mezkûrdur. Hatta memleketine vardığında almış olduğu zekâttan bir miktar artacak olsa onu fakirlere vermesi de gerekmez. Elbette kendisini memleketine ulaştıracak olan miktardan fazlasını alması uygun değildir. Ancak almış olması durumunda hüküm budur.

Sorunuzdaki kişinin durumu da böyledir. Alacağı var ama muhtaç durumda. İhtiyaç sahibi olduğundan zekât alabilir. Onun da ihtiyacından fazla zekât almaya yeltenmesinin ahlaki olmayacağı aşikârdır.

2. Soru: Nisap miktarı mala sahip olan zengin bir kimse alacaklarının zekâtını da vermek zorunda mıdır?

Cevap: Esasen alacağın mülkiyeti alacaklıya aittir. Ancak fiilen tasarruf imkânı olmadığı için, alacakta mülkiyet tam olarak gerçekleşmemekte dolayısıyla da eksik mülkiyet söz konusu olmaktadır.

Tahsil edilme ümidinin olup olmamasına binaen alacağa ait farklı hükümlerden söz edilmiştir. Biaenaleyh tahsil edilip edilmeme ihtimalini dikkate alarak alacağı iki şekilde ele alabiliriz:

Tahsili umulmayan/batak alacak: Bu tür alacaklar Hanefî Mezhebine göre mal-i dımar başlığı altında ele alınır. Hükümü de mal-i dımandan farksızdır. Yani zekât vermekle yükümlü kişinin, borcunu inkâr eden, oyalayan ya da iflasına hükmedilmiş ödeme gücü olmayan kişide olan alacağına zekât vermesi gerekli değildir. Zira bu tür alacaklardan faydalanma imkânı olmadığı için yok hükmündedirler.

Tahsili mümkün olan alacak: Borcunu kabul eden ve ödeme imkânı bulunan kişide olan veya borcunu inkâr eden fakat alacaklının elinde parayı tahsil edebileceği senet, çek ve sair vesika bulunan alacaklardır. Bu emsal durumlarda alacağın zekâtı alacaklıya ait olmakla birlikte, yıllar sonra tahsil edildiğinde ne kadar zekât verileceği yahut ne kadarını alınca zekât vermesinin gerekli olacağı âlimler arasında ihtilafa konu olmuştur.

Esasen henüz teslim alınmamış alacakta tasarruf nakıstır. Fakat mülkiyet tamdır. Zekâtın vacip oluşu temelde ta-

sarruf ve zilyede değil, bilakis mülkiyete bağlıdır. Ancak kişi, alacağını eline geçirmedikçe zekâtın edasıyla muhatap tutulmaz. Zira alacağında tasarrufta bulunamadıkça malına henüz ulaşma imkânı yoktur. Fakat bu durum, üzerine zekâtın vacip olmasına mani değildir. Tıpkı ibn-i sebil/yolda kalmış zengin kişi gibi; malından zekât vermesi vaciptir. Fakat malına kavuşmadıkça zekâtını eda etmekle sorumlu tutulmaz. Hatta yolda kalmış olduğu esnada zekât almasının cevazı ayet-i kerime ile sabittir.

Alacağın, alacaklı nezdinde zenginlik kaynağı oluşturması, söz konusu alacağın hâlihazırda tahsil edilip edilmemesine bağlıdır. Zira bir malın, zekâtı gerektirecek zenginliğe dayanak olmasında temel kıstas, o maldan faydalanma imkânının bulunmasıdır. Mal sahibinin faydalanma imkânının olmadığı bir maldan dolayı zengin sayılmayacağı aşikâr olduğu gibi, zekâtın zengine terettüp eden bir mükellefiyet olduğu da izahtan varestedir. Bundan dolayı Hanefîler borcunu kabul eden zengin bir kişide olan alacağı, her an elde etme imkânı olan alacak olarak kabul etmişlerdir. İnkâr edilen alacakta ise alacaklının alacağını ispat etmek için delilinin olup olmadığını dikkate almışlardır.²

Alacakların zekâtı konusunda Hanefî müçtehitler farklı bir tasnif yapmaktadırlar. Alacaklar, İmam Ebu Hanife (*Rahimehullâh*)'ın kavli üzerine üçlü taksimata tabi tutulmuştur.

1- Kuvvetli Alacak (Deyn-i Kavî): Borç olarak verilen nakit paralar ve helal yoldan ticaret mallarının bedeli olarak oluşan alacaklar bu kapsamdadır.

İmam Ebu Hanife (*Rahimehullâh*)a göre böyle bir alacaktan başka, kişiyi zengin kılabacak malı olmazsa yani alacağından başka malı olmaz da ancak alacağı varsa bu tür alacakla kişi zengin sayılır. Ancak bu tür alacaklardan kırk dirhem (yani nisabın 1/5'i) tahsil edilmedikçe zekât verilmesi gerekmez.

Söz konusu miktar tahsil edilince kırkta biri zekât olarak verilir ve her kırk dirhem tahsil edilmesi halinde aynı şekilde bir dirhem zekât verilir. Dolayısıyla İmam Ebu Hanife (*Rahimehullâh*)a göre, bu tür alacaklarda nisap miktarının beşte biri kadar tahsil edilmedikçe zekât verilmez. Günümüzde bu miktar 17-20 gram altına tekabül etmektedir. Bu miktar bir meblağ tahsil edilince de bu miktara tekabül eden oranda zekât verilmesi gerekir.

İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed (*Rahimehumellâh*)a göre ise nisabın 1/5'ini teslim alması şart değildir. Bunun için az da olsa ne kadar teslim alırsa kırkta birini zekât olarak verir.³

2- Orta Dereceli Alacak (Deyn-i Vasat): Ticarî nitelik taşımayan malların bedelleri olarak sabit olan alacaklar bu gruba girer. Bu tür alacakların zekâta konu olup olmayacağına dair farklı rivayetler vardır. Yani bu tür alacaktan başka malı bulunmayan kişi, nisaba ulaşan bu alacağı sebebiyle zengin sayılır mı? Ve bu alacağının üzerinden bir yıl geçse alacağını almamış olsa zekâtını vermesi gerekir mi?

Bu hususta İmam Ebu Hanife (*Rahimehullâh*)dan yapılmış iki farklı rivayet söz konusudur. İmam el-Kerhî'nin benimseydiği rivayete göre bu tür alacaklar teslim

alınmadıkça nisab sayılmazlar. Yani bu tür alacağın sahibinin bu alacaktan başka onu zengin kılabacak malı yoksa zengin sayılmaz. Artık alacağını kısım kısım alıp harcayacak olursa eline toplu olarak nisap miktarı geçmemiş olacağından zengin sayılmayacak ve zekât vermesi vacip olmayacaktır.

“*Zâhiru'r-Rivâye*”ye⁴ göre alacağı kabzetmeden önce zekât zimmete taalluk edecektir. Dolayısıyla bu tür alacağından başka hiçbir malı olmasa da alacağı sebebiyle onu kabzetmemiş de olsa zengin sayılacaktır. Fakat edasıyla mükellef değildir. Edası için nisap miktarınca tahsil etmiş olması gerekmektedir. Nisap miktarı tahsil edilince zekâtını verir. Bu alacağını kısım kısım alacak olsa ve bir kısmını harcayacak olsa da nisap miktarına ulaşıncaya zekâtını verir.⁵

Acaba geçmiş yılların tamamı için zekât ödenmesi gerekir mi? “*Zâhiru'r-Rivâye*”den anlaşılan geçmiş yılların tamamına zekât vereceğidir. Nitekim Hasan b. Ziyad bunu İmam Ebu Hanife (*Allah onlara rahmet etsin*)'den nakletmiştir.

3- Zayıf Alacak (Deyn-i Zaîf): Miras gibi iradesinin dışında oluşan veya vasiyet gibi kabul etmesi neticesinde iradesiyle oluşan, mehir, diyet, sulh bedeli ve hulû bedeli gibi mal karşılığı olmayan alacaklar bu kapsamdadır. Bu tür alacaklar, tahsil edilip tahsilinden sonra üzerinden bir yıl geçmedikçe zekâta konu olmazlar. Bir diğer ifadeyle bu tür alacaklar, yeni elde edilen mal gibidirler.⁶ Miras kalan alacağı bu şekilde yani zayıf alacak olarak Hişam, nevadirinde İmam Ebu Hanife (*Rahimehullâh*)dan nakletmiştir.⁷ Fakat sahih olan miras kalan alacağın ikinci şıktan sayılacağıdır.

İmâm Ebû Yusuf ve İmâm Muhammed (Rahimehumellâh) ise, alacaklar arasında ayırım yapmadan hepsinin eşit olduğu kanaatinde olup kişinin zimmetine alacakları sebebiyle zekât vacip olduğu görüşündedirler. Fakat ele geçirilmedikçe zekâtlarının eda edilmesinin gerekli olmadığını, ele geçirilen miktar ne kadar olursa olsun, o miktara tekabül eden zekâtın verilmesi gerektiğini söylemişlerdir.⁸

İmam el-Kerhî der ki: Alacağın zekâtı ile ilgili olarak ortaya konan tüm bu malumat, alacağının dışında başka malvarlığı olmayan kişilere mahsustur. Yani nisap miktarı alacağı olduğu ilk zamanda veya elindeki mal, nisap miktarından az olduğu halde, alacağın olduğu ilk zamanda şer'an zengin olan kişi hakkındadır. Alacağının haricinde nisap miktarı malı olan kişi, alacağından tahsil ettiği her bir miktarı, sene ortasında elde edilen bir kazanç gibi mevcut malına katar ve hepsinin beraberce zekâtını verir.⁹

3. Soru: Borç verdiğim kişi zamanı geldiği halde borcunu ödeyemiyor. Borcu dolara çevirmek istiyoruz, bunun da caiz olmadığını biliyoruz. Çare olarak şöyle bir uygulama yapmak istiyoruz: Borçluma yeniden dolar borç versem, o da bozdurup önceki borcunu bana ödese ve artık dolar borçlu olsa caiz olur mu?

Cevap: Borç, Allah Teâlâ'nın rızasını kazanmak için verilir. Borç verenin, verdiği borçtan kendisine herhangi bir menfaat sağlaması söz konusu olmamalıdır. Sorunuzda borçlunun, vadesi geldiği halde borcu ödeyemediğinden, sizin de alacağınızı tahsil etmek istediğinizden bahsediyorsunuz.

Öncelikle borçlu, gerçekten borcunu ödeyemiyorsa ona süre tanımanız, İslam'ın tavsiyesidir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ
وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ

“Eğer (borçlu) darlık içinde ise, eli genişleyinceye kadar ona mühlet vermek (gerekir). Eğer (gerçekleri) anlarsanız bunu bağışlamanız sizin için daha hayırlıdır.”¹⁰

Süre tanımayacak olmanız durumunda borcu ödemesi gerekir. Ödeyememesi halinde kendiniz de zarar etmek istemediğinizden ona sözgelimi; dolar borç verip onunla borcunu ödemesini sağlayacak olursanız bunda bir sıkıntı olmaz. Bu yeni bir borç vermeyle borçlunun, eski borcunu kapatmasıdır. Yapmış olduğunuz bu işlem, verdiğiniz ikinci borç ile menfaat elde etmeniz olarak değil, zararınızı telafi etmek olarak değerlendirilir.

Bunun daha iyi anlaşılabilmesi için aksine bir misal verelim: Kuyumcudan kredi kartıyla altın satın almak caiz değildir. Çünkü altının parayla değiştirilmesi sarf akdi olduğundan vade caiz olmaz. Her iki taraf bunu bildiğinden altın alacak kişi kuyumcudan borç para alsın sonra da bu parayla altın satın alsın caiz olur mu? Burada kuyumcunun borç vermesi, kendisinden altın satın alınmasına yönelik olduğundan yani kâr elde etmesini sağladığından caiz olmaz. Çünkü sıhhati konusunda tartışma olsa da fakihler; **“Menfaat sağlayan her borç verme faizdir”** hadis-i şerifini kabul etmişlerdir.

Kuyumcu misalinde kuyumcunun verdiği borçtan altın satarak kâr sağlaması söz konusudur. Bu sebeple yaptığı bu işlem doğru değildir.

4. Soru: Cemaatle namaz kılariken imamdan önce rükûa gidenin namazı bozulur mu, derhal geri dönse namazını kurtarabilir mi?

Cevap: İmamla cemaat arasında uyum olması asıldır. Namaz fiillerinde cemaatin imamdan önce hareket etmesi doğru değildir. Hatta bir kimse imamdan önce rükûa gider, imam henüz rükû yapmadan rükûdan kalkacak olursa o kişinin namazı bozulur. Ancak imam rükûda iken bu kişi tekrar rükûa gider ve imamla birlikte biran da olsa rukuda beraber bulunursa namazı bozulmaz.

Yahut kendisi imamdan önce rükûa gittiğinde rükûda iken imam da rükûa varıp orada biran birlikte bulunacak olsalar yine namazı bozulmuş olmaz.¹¹

Nitekim bazı kardeşlerimiz imamın kıraat ettiği ayetteki “Allah” lafzını imam rükûa giderken getirdiği “Allahu Ekber” lafzının evvelindeki “Allah” lafzı zannederek hemen rükûa gidiyor.

Bu durumda imamın kıraati devam ederse derhal kıyama kalkması gerekir. Kıyama kalkmayıp rükûda imamın rükû etmesini bekler ve rükûda birlikte bulunurlarsa namazı sahih olur.

Ancak her hâlükârda namazdaki intikallerde imamın intikalini beklemeden hareket etmemek namazı cemaatle kılmanın en doğru şeklidir.

5. Soru: Kira gelirlerimin zekâtını nasıl hesaplamalıyım?

Cevap: Kira gelirleri olan kişi, her yıl zekât veren biriye onun zekât hesaplaması ilk nisap miktarı malın üzerinden bir sene geçtiği tarihtir. Bu kişi o tarihte elinde bulunan para ve sair zekâta tabi malların zekâtını hesap eder ve ödemesini yapar. Yapacak olduğu bu hesaplamada o gün itibarıyla kira gelirlerinden elinde bulunuyorsa onları da hesaba katar ve zekâtını verir. Hesap gününden bir gün önce eline geçen kira geliri de hesaba katılır. Bir gün sonra elde ettiği kira gelirinin zekâtı, elinde kalacak olursa sonraki senenin hesabına katılır. Harcamışsa hesaba katılmaz.

Görüldüğü üzere kira gelirlerinin zekâtı şöyle hesap edilmez: Kiradaki bir evimden aylık şu kadar kira alıyorum. Bu evin yıllık kirası şu kadar eder. Öyleyse bu evin kirasından yılda şu kadar zekât vermem gerekir. Böyle bir hesap doğru değildir.

Kira geliri sene ortasında elde edilen bir kazanç gibi mevcut mala katılır.

Dipnotlar

- 1 Tevbe 60
- 2 Bedâiyu's-Sanâyi fî Tertibi's-Şerâi', el-Muhîtu'l-Burhânî
- 3 El-Muhîtu'l-Burhânî, 3/244
- 4 A.g.e
- 5 Burhanuddîn Ebu'l-Me'alî ibn Mâze, el-Muhîtu'l-Burhânî, 3/244
- 6 Bedâiyu's-Sanâyi fî Tertibi's-Şerâi'
- 7 El-Muhîtu'l-Burhânî, 3/247
- 8 A.g.e, 2/79-81
- 9 Bedâiyu's-Sanâyi 2/390-394
- 10 Bakara/280
- 11 Ö.N.B Büyük İslam İlmihali

LALEGÜL DERGİSİ

ABONELİK HEDİYELERİ

HEDİYESİZ
1 YILLIK ABONELİK

150 TL

YUTRDIŞI ABONELİKLER:
HEDİYELİ ABONELİK
İSTEYENLER İÇİN ABONE
ÜCRETİ YANINDA
KARGO ÜCRETİ VARDIR

2. KAMPANYA

1 YILLIK ABONE OLAN HERKESE
DELÂİLÜ'L HAYRÂT SETİ

200 TL

HEDİYE

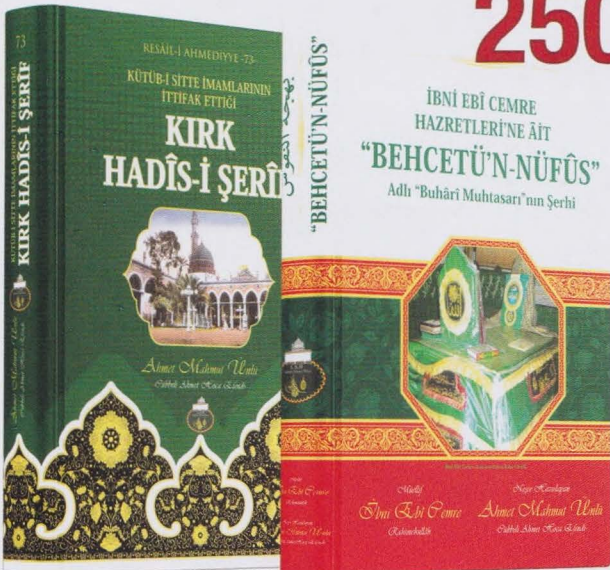
2. KAMPANYA

1 YILLIK ABONE OLAN HERKESE
1 adet DELÂİLÜ'L HAYRÂT SETİ

1 adet "BEHCETÜ'N-NÜFÛS"
1 adet KIRK HADİS-İ ŞERİF

250 TL

HEDİYE

0212 912 10 06

www.herseybusepette.com

Hikmetli Söyler

“Hak ağır ve acı, bâtil ise hafif ve tatlı gelir. Nice şehvetler ve arzular vardır ki, tatmin edildiklerinde uzun süreli üzüntülere yol açar.”

Abdullah İbn Mes'ud (Radiyallahu anh)

“Cebrail (Aleyhisselam) ile gelen âyetlere inanmayanlar, Azrail (Aleyhisselam) ile gelen ölüme teslim olacaklar.”

Abdülkâdir Geylânî (Kuddise sirruhu)

“Vaazsız olmaz! Bir araziden su kesilse orada bir şey bitmez. Kalp de öyledir. Vaaz dinlemedi mi katılaştır, kararır, ölür.”

Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirruhu)

“Kamil odur ki, koya dünyada eser; eseri olmayanın yerinde yeller eser.”

Muhammed Hâdimî (Kuddise sirruhu)

“İnsanlar arasında fark vardır. Bir demirden hem nal, hem de kılıç yapılır.”

Nizâmî

“Madem ki keskin ve yırtıcı tırnağın yok, öyleyse kötülerle cenkleşme”

Şeyh Sâdi

“Devletleri yıkan tüm hataların altında, nice gurûrun gafleti yatar.”

Yavuz Sultan Selim

Vücutları ile Gören Balıklar

Prof. Dr. Volkan TUZCU

Cornell Üniversitesi
Sidra Çocuk Hastanesi

Lipsoz balığı rengini değiştirebilen bir balık türüdür. Daha çok Atlantik okyanusunun batı kısmında yaşar. Araştırmacılar bu tür balıkların nasıl renklerini ayarlayabildiklerini halen tam olarak çözebilmiş değil. Birkaç ay önce Journal of Comparative Physiology

dergisinde yayınlanan bir bilimsel makale ile bu gizemli balıkların dünyası bir nebze olsun aydınlanmaya başlamış gibi gözüküyor.

Lipsoz balıkları çevreye uyum sağlayabilecek renge bürünebilmek için sadece gözleri ile değil tüm vücutları yani derileri ile de görebiliyorlar. Derilerinin ışığı algılayabildiği biliniyordu ancak bunu nasıl yapabildiği konusu şu ana kadar bir muammaydı. Derilerinde bulununan kromatofor adlı özel pigmentler içeren hücreler sayesinde bu balıkların çevredeki ışığı algıladıkları anlaşıldı. Aslında ahtapotlar gibi bazı başka balık türlerinde de deri rengini değiştirme özelliği mevcuttur. Ancak bu türlerde göz ile deri uyumlu yani adeta senkronize şekilde çalışır. Ancak lipsoz balıklarında deride ışığa hassas deri hücrelerinin gözlerinden bağımsız çalıştığı anlaşıldı. Dolayısıyla bu balıkların derilerinde gözlerinden ayrı bir

ışık algılama yani görme özelliği olduğu görüldü. Bu sayede de buldukları çevreye çok hızlı bir şekilde, sadece milisaniyeler içerisinde tam uyum sağlayarak kamufle olabiliyorlar. Özellikle mercan bölgelerinde yaşayan lipsoz balıkları çok farklı renklerin bulunduğu ortamlarda bile anında her türlü renge bürünebiliyorlar. Bilim adamları balıkların derilerindeki çok farklı ışık algılama özelliği ile, gözleri ile görebildikleri ışık dalga boyundan çok daha farklı ışık dalga boylarını da algılayabildiğini düşünüyorlar. Yani insanların bile göremediği ışık kaynaklarını da görebiliyor olmaları kuvvetle muhtemel. Bu balıkların derilerinin, gözlerinden bağımsız olarak hangi mekanizmalar ile bunları yapabildikleri konusu ise yeni araştırmaların yapılmasını gerektiriyor.

Lipsoz balıkları bu olağanüstü görme özellikleri sayesinde bize aslında yeni ufuklar açıyor. Ayrıca yine ehli sünnet alimlerimiz cennetteki görme duyusunun dünyadakinden çok farklı olacağını belirtiyorlar. Cennetlikler dünyada akla ve hayale gelmeyen nimetleri, belki de tüm vücutları ile görebilecekler.

Tabiattaki yaratılış harikaları bize aklımızın almadığı birçok konuda yol gösteriyor. Yeter ki bu nimetlere tefekkür gözü ile bakabilmeyi başarabilelim.

Kaynak:

Lorian E. Schweikert et al. De novo transcriptomics reveal distinct phototransduction signaling components in the retina and skin of a color-changing vertebrate, the hogfish (*Lachnolaimus maximus*). Journal of Comparative Physiology A, published online February 28, 2018; doi: 10.1007/s00359-018-1254-4

ZİKİRLER, DUÂLAR VE FAZÎLETLİ AMELLER

ŞEVVÂL AYININ FAZÎLETLİ AMELLERİ

ŞEVVÂL AYINDA (15 Hazîran Cumâ - 13 Temmuz Cumâ arasında)

KILINACAK ÇOK MÜHİM BİR NAMAZ

OLAN UTEKÂ (ÂZATLILAR) NAMAZI

Enes (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلَّى فِي شَوَّالٍ ثَمَانِي رَكَعَاتٍ لَيْلًا كَانَ أَوْ نَهَارًا، يقرأ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَخَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾، فَإِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ سَبَّحَ سَبْعِينَ مَرَّةً، وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعِينَ مَرَّةً، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ إِلَّا أَنْبَعَ اللَّهُ لَهُ يَنْبِيعَ الْحِكْمَةِ فِي قَلْبِهِ، وَأَنْطَقَ بِهَا لِسَانَهُ وَأَرَاهُ دَاءَ الدُّنْيَا وَدَوَاءَهَا، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَنْ صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ كَمَا وُصِفَتْ لَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ آخِرِ سَجْدَةٍ حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ، وَإِنْ مَاتَ مَاتَ شَهِيدًا مَغْفُورًا لَهُ، وَمَا مِنْ عَبْدٍ صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ فِي السَّفَرِ إِلَّا سَهَّلَ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّيْرَ وَالذَّهَابَ إِلَى مَوْضِعِ مُرَادِهِ، وَإِنْ كَانَ مَدْيُونًا قَضَى اللَّهُ دَيْنَهُ، وَإِنْ كَانَ ذَا حَاجَةٍ قَضَى اللَّهُ حَوَائِجَهُ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِكُلِّ حَرْفٍ وَبِكُلِّ آيَةٍ مَخْرَفَةً فِي الْجَنَّةِ»، قِيلَ: «وَمَا الْمَخْرَفَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟»، قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَسَاتِينَ فِي الْجَنَّةِ يَسِيرُ الرَّابِئُ فِي ظِلِّ شَجَرَةٍ مِنْ أَشْجَارِهَا مِائَةَ سَنَةٍ ثُمَّ لَا يَقْطَعُهَا».

“Her kim Şevvâl ayı içerisinde gece veya gündüz sekiz rekât kılar, her rekâtında Fâtiha Sûresi’nden sonra on beş kere İhlas Sûresi okur, namazını bitirince yetmiş kere ‘Sübhânellâh.’ der, sonra yetmiş kere de bana salevât okursa, beni hak ile peygamber olarak gönderen Allâh-u Te‘âlâ adına yemin ederim ki Allâh-u Te‘âlâ o kişi için kalbine hikmet pınarları akıtır ve dilini hikmetle konuşturur, ayrıca Allâh-u Te‘âlâ ona dünyânın derdini ve devâsını (başına gelen şeylerden nasıl kurtulacağını) gösterir.

Yine beni hak ile peygamber olarak gönderen Allâh-u Te‘âlâ’ya yemin ederim ki, her kim bu namazı târif edildiği üzere kılsa namazın son secdesinden başını kaldırmadan Allâh-u Te‘âlâ onun günahlarını bağışlar, öldüğünde ise affedilmiş bir şehid olarak vefât eder.

Hangi bir kul bu namazı seferdeyken kılsa Allâh-u Te‘âlâ mutlakâ ona istediği yere gidip gelmeyi kolay eder. Bu kulun borcu varsa Allâh-u Te‘âlâ borcunu ödettirir ve Allâh-u Te‘âlâ’dan bir isteği varsa onu yerine getirir.

Beni hak ile peygamber olarak gönderen Allâh-u Te‘âlâ’ya yemin ederim ki, hangi bir kul bu namazı kılsa okuduğu her âyet-i kerîmeye ve her harfine mukâbil olarak Allâh-u Te‘âlâ kendisine cennette bir mahrefe verir.”

Bunun üzerine: “Yâ **Rasûlellâh!** Mahrefe de nedir?” diye suâl edilince: “**Cennetteki bahçelerdir ki, ağaçlarından bir ağacın altında atlı süvârî yüz yıl dolaşır da o ağacı(n kapladığı alanı gezmeyi) bitiremez.**” buyurdu. (*Abdülkâdir el-Ğeylânî, el-Ğunye, 2/249*)

Şevvâl Ayı -Altı Günler- (15 Hazîran Cumâ - 13 Temmuz Cumâ) **Orucu**

Ramazan ayından sonra gelen ay Şevvâl ayıdır. Bu ayda ayrı ayrı günlerde, haftada iki gün olmak üzere altı gün oruç müstehaptır. Bununla berâber arka arkaya altı gün oruç tutulmasında da, tercih edilen görüşe göre bir sakınca yoktur.

Pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmak her dâim sünnet olduğundan, Şevvâl ayında tutulacak olan nâfile oruçları bugünlerde tutmak daha evlâdır.

Bâzı âlimler ise Şevvâl ayındaki altı gün orucun, bayramdan sonra vakit geçirmeden hemen tutulmasının iyi olacağını bildirmişler ama “Bu oruçları aralıklı tutmak da câizdir.” demişlerdir.

Şevvâl orucunun fazîleti hakkında **Ebû Eyyûb el-Ensârî** (*Radıyallâhu Anh*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ.»

“**Her kim Ramazan orucunu tutar sonra da ona Şevvâl’den altı (gün oruç tutma)yı eklerse, bu (o kişi için) bütün seneyi oruç tutmak gibi olur.**” (*Müslim, es-Sahîh, es-Sıyâm:39, no:2815, 3/169; et-Tirmizî, es-Sünen, es-Savm:53, no:759, 3/132*)

Şevvâl Ayının Son On Gününde (4 Temmuz Çarşamba - 13 Temmuz Cumâ günü arası) **50 İhlâs Okumak**

Ulemânın beyânı vechile; her gün 50 kere Fâtiha Sûresi okuyana Kur’ân-ı Kerîm hatmi sevâbı verilir, onun için şehitlerin mükâfâtı hâsıl olur ve o sene kendisi hakkında hiçbir günah ve mâsiyet yazılmaz. (*Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:62*)

HULÛLÛ İLE MÜŞERREF OLDUĞUMUZ HARAM AYLARDA GÜNAHLARIN KATLANACAĞI

(Bu sene haram aylar 14 Temmuz (1 Zülka‘de) Cumartesi günü başlayıp 9 Ekim (30 Muharrem) Salı günü bitmektedir.)

Kurtubî (*Rahimehullâh*)ın beyânına göre; **Allâh-u Te‘âlâ** bir şeye bir yönden değer verirse, onun bir tâne hürmeti olur. İki veyâ daha fazla yönden tâzim ettiği şeyinse, hürmet ve büyüklüğü birkaç yönden artar. Bu nedenle, o şeyle alâkalı olarak yapılan iyi bir amelin sevâbı katlanacağı gibi, kötü amelin azâbı da kat kat olur.

Nitekim (Receb gibi) haram ayda, (Mekke gibi) haram bir beldede **Allâh-u Te‘âlâ**’ya itâat edenin sevâbı, (Rebî‘ülevvel) gibi helâl bir ayda, haram bir şehirde ibâdet edeninkiyle denk olmayacağı gibi, helâl ayda haram bir karyede itâat edenin mükâfâtı da, helâl ayda, (İstanbul gibi) helâl bir beldede ibâdet edenle eşit olmaz. Hattâ bu konular şahıslara göre bile değişebilir. Nitekim:

﴿ يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ﴾

“Ey peygamber hanımları! Sizden çirkin bir iş yapana, azap iki kat katlanır.”

(el-Ahzâb Sûresi:30'dan) âyet-i kerîmesi bunun açık bir delîlidir. (el-Kurtubî, el-Câmi', 8/13; İbnü Receb, Letâifü'l-me'ârif, sh:224-225; el-Beyhâkî, Fedâilü'l-evkât, sh:86; el-Âlûsî, Rûhu'l-me'ânî, 6/133)

Ulemânın beyânı vechile; günah işlemek, her zaman yasaksa da, özellikle hürmetli ve yasaklı olan bu aylarda işlenen mâsiyet, aynen ihramlı iken ve Ka'be haremindedir işlenmiş gibi kat kat fazla yazılır. Nitekim zinâ, her zaman ve mekânda haramsa da Ka'be'de ve Kadir Gecesi'nde kat kat haramdır. **İbni Abbâs** (Radiyallâhu Anhümâ) bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde şöyle demiştir: “**Allâh** katında ayların sayısı on ikidir, sonra bunlar arasından dört tâneyi seçerek bunları haram kılmıştır, bunların hürmetlerini (saygınlıklarını) büyük tutmuştur, bunlarda işlenen günahları diğerlerine nispetle çok büyük saymıştır, bunlarda işlenen sâlih ameli de diğerlerine nazaran daha büyük sevapları mûcip kılmıştır.” (İbnü Ebî Hâtim, et-Tefsîr, no:93, 6/1791; el-Beyhâkî, Şu'abü'l-îmân, no:3806; İbnü Kesîr, et-Tefsîr, 7/198; es-Süyûtî, ed-Dürü'l-mensûr, 7/345-346)

Katâde (Radiyallâhu Anh)ın, bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde yapmış olduğu: “Zulüm ve günah her hâlükârda büyük bir cürümse de, **Allâh-u Te'âlâ**, dilediği günahı diğerlerinden büyük sayabilir. Bu yüzden 'Emirleri kırma ve yasakları irtikâb etme' anlamındaki zulüm, haram aylarda işlenirse, hiç şüphesiz ki diğer aylarda yapılan zulümlere göre daha ağır vebâl taşır. O hâlde siz **Allâh-u Te'âlâ**'nın büyük tuttuklarını önemseyin. Zîrâ akıl ve anlayış erbâbı nezdinde işlerin büyüklüğü, **Allâh-u Te'âlâ** indindeki önemine göre tespit edilir.' şeklindeki beyânı bu görüşü teyid etmektedir.

Ahmed ibni Hicâzî (Kuddise Sirruhû)nun beyânına göre; câhiliyet ehli bile, Receb ayında kılıçlarını kınına sokup savaşı bırakırken, Müslümanlar nasıl olur da o ayda, gıybet, dedikodu ve iftirâ yaparak, insanların ırz ve haysiyetlerini rencide etmekten dillerini korumazlar. Hâlbuki bâzı yerde dil, süngüden daha zararlıdır. Nitekim **Süfyân-ı Sevrî** (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir. “Bir insana ok atmak, laf atmaktan daha hafiftir. Zîrâ bâzen süngü şaşar da dil şaşmaz.” (Ahmed ibnü Hicâzî, Tuhfetü'l-ihvân, sh:60)

HARAM AY ORUCU

(Bu sene haram aylar 14 Temmuz (1 Zülka'de) Cumartesi günü başlayıp 9 Ekim (30 Muharrem) Salı günü bitmektedir.)

Sene içersinde haram ay dört tânedir. Bunlar da Zülka'de, Zülhicce, Muharrem ve Receb-i Şerif'tir. Üçü peş peşe, Receb-i Şerif ise tektir. Bu sene Zülka'de, Zülhicce ve Muharrem ayları 14 Temmuz Cumartesi günü başlayıp 9 Ekim Salı günü bitecektir.

Haram ayların en üstünü, bir rivâyet Muharrem-i Şerif ayı, diğer bir rivâyette ise Receb-i Şerif'tir. Bu mübârek ayların oruçlarının fazîleti hakkında birçok hadîs-i şerif ve rivâyet mevcuttur. Nitekim **Ebû Muçibe el-Bâhilî**'nin, babasından (Radiyallâhu Anhümâ) rivâyet ettiğine göre hangi ayları oruçlu geçirmesini tavsiye buyurduğunu sorması üzerine **Rasûlüllâh** (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) ona:

عَنْ أَبِي مُجِيبَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «...وَصُمْ أَشْهُرَ الْحُرْمِ.»

“Haram ayları oruçlu geçir.” buyurmuştur. (İbnü Mâce, es-Sünen, es-Siyâm:43, no:1741, 1/554)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem):

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ شَهْرِ حَرَامٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ شَهْرًا.»

“Haram aydan bir gün oruç tutana, Allâh-u Te‘âlâ her gününe karşılık bir ay (oruç tutmuş sevâbı) yazar.” buyurmuştur.

Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)den gelen diğer bir rivâyette: “Haram aydan bir günün orucu, diğerlerinin otuzundan efdaldır.” buyrulmuştur. (el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrârî's-savm, Fasıl:3, 1/281; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehri receb, no:5, 15, sh.52, 73)

Enes ibni Mâlik (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ حَرَامٍ؛ الْحَمِيسَ وَالْجُمُعَةَ وَالسَّبْتَ كُتِبَ لَهُ عِبَادَةٌ سِتِّينَ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «سَبْعَ مِائَةِ سَنَةٍ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «تِسْعِمِائَةِ سَنَةٍ.»

“Her kim, herhangi bir haram aydan perşembe, cuma ve cumartesi olmak üzere üç günü oruçlu geçirirse, kendisine (tuttuğu her güne karşılık) iki sene, (başka bir rivâyette) yedi yüz sene, (diğer bir rivâyette ise) dokuz yüz sene ibâdet (sevâbı) yazılır.” (et-Taberânî, el-Mu‘cemü'l-evsat, no:1810, 2/468; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehri receb, no:14, sh:71; İbnü ‘Asâkir, Tarihu Medîneti Dimeşk, 19/116; ed-Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, no:5696, 4/66; ‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/325; el-Heysemî, Mecma‘u'z-zevâid, 3/19; es-Süyûtî, ed-Dürü'l-mensûr, 4/185; el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrârî's-savm, Fasıl:3, 1/281; ez-Zebîdî, el-İthâf, 4/256; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü'l-‘ummâl, no:24173, 8/561)

Enes (Radiyallâhu Anh)ın bu hadîs-i şerîf hakkında: “Ben bunu **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)den işitmemişsem, kulaklarım sağır olsun.” dediği rivâyet edilmiştir. (el-Beyhakî, Fezâilü'l-evkât, no:308, 1/537; el-Kâzerûnî, el-Müselselat, sh:247-250; et-Temmâm, el-Fevâid, no:589-590; Ahmed ibnü Hicâzî, Tuhfetü'l-ihvân, sh:10)

İnsanlar içinde bu faziletleri en iyi bilenler, hiç şüphesiz ki sahabe-i kirâm ve tâbi‘în-i izâm oldukları için **İbni Ömer, Üsâme ibni Zeyd, Hasen-i Basrî, Ebû İshak es-Sebî‘î** (Radiyallâhu Anhüm) gibi zatlar, haram ayların tümünü oruçlu geçirirlerdi.

Süfyân-ı Sevrî (Radiyallâhu Anh): “Oruç tutmak için bana en sevgili vakit, haram aylardır.” derdi. (İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me‘ârif, sh:229)

ZÜLKA‘DE AYININ NAMAZLARI

İlk Gece (13 Temmuz Cumâ‘yî 14 Temmuz Cumartesi‘ye bağlayan gece) **Namazı**: Bu mübârek haram ayın ilk gecesinde otuz rekât kılınır, her rekâtında Zilzâl (İzâ Zülzile) Sûresi okunur, namaz bitince Amme Sûre-i Celîle’si kırâat olunur.

Dokuzuncu Gece (21 Temmuz Cumartesi‘yi 22 Temmuz Cumâ‘ya bağlayan gece) **Namazı**: İki rekât kılınıp, her rekâtta Fâtiha‘dan sonra Müzzemmil Sûresi okunur, selamdan sonra 3 kere Yâsîn-i Şerîf okunur. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:62)

Mühim Bir Not: Târif edilen herhangi bir namazda okunması îcâb eden sûreyi ezbere bilmeyen kişi bilen bir kişinin arkasında o namazı cemâatle edâ edebilir. Buna da imkân bulamayan kişi o sûrenin yerine aynı sayıda İhlâs Sûresi okur ki, bu hüküm umûmîdir. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:7)

Abdullâh ibni Mübârek Hazretleri'nin Yürüyemeyecek Hâle Gelmiş Atının Ayağa Kalkmasına Sebep Olan En Tesirli Şifâ Duâsı ki Ali Haydar Efendi ve Mahmud Efendi (Kuddise Sirruhümâ) Hazarâtı Bu Duâyı Sürekli Okurlardı

Büyük hadîs hâfızı **Muhaddis İbni Beşküvâl** (Rahimehullâh) "**el-Müsteğîsîne billâh**" isimli çok meşhur ve müteber eserinde, **İmâm-ı Âzam Efendimiz**'in yetiştirdiği büyük müctehid ve velî **Abdullâh ibni Mübârek** (Radiyallâhu Anh)ın şöyle anlattığını rivâyet etmiştir:

"Bir kere Tarsus'tan gazâya çıktık. Bir müfrezeyle birlikte ben de o cihâda katılmışım. Benim bir hayvanım vardı ki onun yolculuğa dayanacağına güveniyordum, yedek atım da yoktu. Nihâyet yolda bir yere geldiğimizde hayvanım yıkıldı düştü. Ben de onun yanına oturup bu cihâda katılamayacağım için dertli dertli düşünmeye başladım. Tam o sırada yüzü çok güzel, kokusu çok hoş bir adam yanıma uğradı. O sırada bütün insanlar gitmiş ve ben tek kalmışım.

O zat bana: 'Ey **İbni'l-Mübârek**! Seni oturtan şey nedir?' dedi, ben de: '**Allâh**'ın bu atım hakkında vereceği hükme râzı gelerek burada beklemekteyim.' dedim. O: 'Atına binmek ister misin?' deyince ben de: 'Bunu bana kim yapacak ki?!' dedim. Derken o zat atımın yanına gitti ve elini alnına koyarak kuyruk sokumuna kadar sıvazladı ve sonra:

'Ey illet! **Allâh**'ın izzeti hakkı için, **Allâh**'ın azameti bahşı için, **Allâh**'ın celâli hâtırını için, **Allâh**'ın kudreti bahşı için, **Allâh**'ın saltanatının sultânı hakkı için, '**Lâ ilâhe illâllâh**' hürmeti için, **Allâh** katından **Kalem**'in yazdığı şeyler (tüm mukaddesât) hürmeti için ve '**Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh**' zikrinin kudreti için sana and veriyorum ki mutlakâ çekilip gidesin.' dedi.

Tam o anda ölmek üzere olan atım sapasağlam bir şekilde sıçradı ve silkindi. O zat atımın üzengisini tutarak 'Haydi bin.' dedi. Ben de bindim ve arkadaşlarıma kavuştum. Sonra kendi kendime: 'Yâ bu senin yaptığın insaftan değil, düşman beldesinde bir adamı yalnız başına bıraktın gidiyorsun. Mutlakâ onu arkama redif yapmalıydım.' diye düşündüm, fakat sonra 'Duâsının bereketiyle **Allâh**'ın kudretini gördüğüm bu zâtı **Allâh-u Te'âlâ** selâmete çıkartmaya **Kâdir**'dir. (Ben onu düşünmesem de olur.)' diye düşündüm.

Ertesi gün harp patladı ve biz düşmana gâlip geldik. Bu zaferimizden sonra bir de baktım ki o zat yine önümüzde, bize ganîmetleri gösteriyor, bizi düşmanlardan ihtiyatlı olmaya dâvet ediyor ve orada da en zor işleri bize kolaylaştırıyor. Derken yanına yanaşım ve: 'Sen benim dünkü arkadaşım değil misin?!' dedim, o da: 'Evet, ben oyum.' dedi.

O zaman ben: '**Allâh** aşkına sana soruyorum; sen kimsin?' deyince sıçrayıp ayağa kalktı, kalkar kalkmaz altındaki toprak yemyeşil oldu, o zaman anladım ki o **Hızır** (Aleyhisselâm)dır."

Yaşadığı bu ilginç hâdiseyi anlattıktan sonra **Abdullâh ibni Mübarek Hazretleri**: "Ben bu kelimeleri hangi hasta üzerine okusam, mutlakâ o şifâ bulmuştur, ancak eceli

fakat o beni fark etmedi. Derken mihraba doğru yavaş yavaş ilerledi ve namaza başladı. Fâtiha'dan sonra Bakara Sûresi'ni okudu, tamamlayınca Âl-i İmrân Sûresi'ni okudu. Böyle devâm ede ede Kehf Sûresi'ni tamamladı. Sonra rükû yaptı, secde yaptı ve tekrar kalktı. (İkinci rekâta kalkınca) Fâtiha'dan sonra Meryem Sûresi'ni okudu, böyle devâm edip Felak ve Nâs sûreleri ile bitirdi. Böylece iki rekâtta Kur'ân-ı Kerîm'i hatmetti. O iki rekât namazı bitirince imsak vakti çok yanaştı. Sonra duâ etti ve mescitten dışarı çıktı. Evine gidip üstünü değiştirdi. Sâir insanlar gibi sıradan elbiselerle sabah namazına çıktı.

Ben kendi kendime 'Acabâ bu ameli sâdece bu gece mi yaptı, yoksa hep âdeti böyle midir?' diye düşündüm. Böylece kendisini birçok gece gözledim ve her gece böyle yaptığını görünce artık dayanamayıp bir gün kendisine 'Ey Müslümanların imamı! **Allâh-u Te'âlâ** senin kuvvetini arttırsın. Sen bu kadar ibâdet kuvvetini ve kudretini nereden elde ettin ki gecelerdir yanını yatağa koymuyorsun, sabaha kadar namaz kılıyorsun, gündüz insanlara fetvâ vermekle (ve talebe okutmakla) meşgul oluyorsun, geceleri de kıyamda duruyorsun. Sen buna nasıl dayanıyorsun?!' dedim. Bunun üzerine o: 'Ben **Allâh-u Azze ve Celle**'ye Kendi kitabında bulunan bir tek âyetteki yâni Feth Sûresi'nin son âyeti olan:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ...﴾

âyetindeki 'Elif, be, te, se, cîm...' harflerinin tertibi üzere bütün isimleriyle duâ ettim ki bu harflerin birincisi mîm, sonuncusu sâddır. Bunlarla kim **Allâh-u Te'âlâ**'dan bir şey isterse, mutlakâ duâsına icâbet olunur.' buyurdu.

Ben de kendisinden bu harflerin duâlarını bana öğretmesini talep ettim. O da bana âyet-i kerîmedeki harf sıralaması üzerine şu duaları yazdırdı." (Muharrem ibnü Muhammed ez-Zilî el-Kas-tamûnî, Menâkıbü Ebî Hanîfe, sh:50-54)

Faydalı Mâlûmât

1) İmâm-ı Âzam (Rahimehullâh)ın menâkıbını yazan tüm kitaplarda zikredildiği üzere; kendisi bir rivâyet 40, diğer bir rivâyet 45 sene yatsının abdestiyle sabah namazını kılmıştır. Yâni geceleri hiç uyumamıştır, gündüzleri de devamlı ders okutmakla meşgul olduğundan sâdece öğlen vaktinde oturduğu yerde bir saat kadar dalgınlık üzere istirahatini temin etmiştir. Tabî bu büyük bir kuvvet ve mânevî kudret gerektireceğinden, **Hafs ibni Ğıyâs** (Rahimehullâh) kendisine and vererek yâni "Allâh aşkına bana bunun sırrını öğret." diyerek böyle bir talepte bulununca **İmâm-ı Âzam** (Rahimehullâh) da kendisine bu duâyı öğretmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'in 29 harfinin hepsi, sâdece iki âyet-i kerîmede topluca bulunmaktadır. Bunlardan biri Âl-i İmrân Sûresi'nin 154. âyetidir, diğeri de Feth Sûresi'nin 29. âyet-i kerîmesidir. İki âyette de Kur'ân-ı Kerîm'in bütün harflerini ihtivâ eden 29 harf bulunmaktadır. Kur'ân-ı Kerîm'deki harflerin tamâmına şâmil olması hasebiyle İsm-i Âzam (Allâh-u Te'âlâ'nın en büyük ismi) bu iki âyet-i kerîmede gizlenmiştir Onun için bu iki âyet-i kerîme ile duâ edene mutlakâ icâbet olunur.

2) Feth Sûresi'nin sonunda bulunan:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾

ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْئَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿

(el-Feth Sûresi:29) âyet-i kerîmesi ile Âl-i İmrân Sûresi'nin 154. âyet-i kerîmesi olan:

﴿ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَىٰ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿

(Âl-i İmrân Sûresi:154) âyet-i kerîmeleri elif-bânın bütün harflerini (29 harfi) içerisinde barındıran ve birçok sırları içeren iki âyet-i kerîmedir ki Kur'an-ı Kerîm'de bunların üçüncüsü yoktur. Bu iki âyet-i kerîmeyi okumayı vird edinen kişinin duâsı kabûl olur, sıkıntısından kurtulur ve bu kişi dünyâ ve âhiretin rızıklarına nâil olur. ('Abdullâh ibnü Es'ad el-Yâfi'î, ed-Dürrü'n-nazîm fî havâssi'l-Kur'âni'l-'Azîm, sh:99)

3) İmâm-ı Âzam (Rahimehullâh) burada şöyle bir duâ öğretmiştir. Feth Sûresi'nin son âyet-i kerîmesinin ilk harfi "Mîm"dir, burada geçen 29 harften sonuncusu ise "Sâd" harfidir. Duâyı da bu harflerin tertibine göre yapmıştır.

Duânın okunuşunda göreceğiniz üzere 29 duânın her biri "Allahümme ente!" ile başlayıp peşindeki duâda zikredilen bütün ism-i şerîfler, zımında bulunduğu harfle başlamaktadır.

Yâni Mîm harfinde bulunan ism-i şerîflerin hepsi "Mîm" harfi ile, peşisıra gelen ve "Hâ" harfi ile başlayan duâdaki ism-i şerîfler de "Hâ" harfi ile başlamaktadır. Sonunda ise "Rabbenâ âtinâ" duâsı ile berâber bir salevât-ı şerîfe ile duâ hitâma ermektedir. Bu duânın peşine kim ne isterse mutlakâ kabûl ediliyor ki **İmâm-ı Âzam Efendimiz** (Rahimehullâh) geceleri sabaha kadar namaz kılmaya ve ibâdete kuvvet istemiş ve bu duâsı kabûl olduğu için 45 sene geceleri gündüzleri hep ibâdete devâm edebilmiştir.

Ulemânın beyânı vechile; **İmâm-ı Âzam Ebû Hanîfe** (Rahimehullâh)ın bedenindeki kuvvet, hiç uyumadan devamlı ibâdet ve ilimle meşgul olabilmesi, en müşkil ve nâdir vukû bulan fikhî meseleleri çözebilmesi, Dîn-i Mübîn-i İslâm'ın dörtte üçünün ictihâdının kendisine nasîb olması, kendisiyle çekişenlere karşı gâlip gelmesi, onların hîlelerini boşa çıkarması, mezhebinin dünyâ üzerinde bu kadar yayılması ve birçok güzel menkıbelere sâhip olması hep bu şerefli duâda geçen gizli olan İsm-i Âzam'a devâm etmesinin eserlerinden ve bereketlerindedir.

Bu dua hem talebelerimiz için, hem de başka meşrû bir hâcetin kabûlü için çok kuvvetli bir duâdır. Mutlakâ öğrenelim ve öğretelim.

Duânın Okunuşu:

(م) «اللَّهُمَّ أَنْتَ مَنَّانٌ مُجِيبٌ مُؤْمِنٌ مُهَيِّمٌ مُهْلِكٌ مُتَكَبِّرٌ مُصَوِّرٌ مُمَلِّ مُعْطٍ مَانِعٌ مَلِيكٌ مُتَعَالٍ مُسَبِّحٌ مَاجِدٌ مُحْيٍ مُمِيتٌ مُعِزٌّ مُذِلٌّ مُقْتَدِرٌ مُبِينٌ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ح) «اللَّهُمَّ أَنْتَ حَيٌّ حَنَّانٌ حَمِيدٌ حَلِيمٌ حَكِيمٌ حَقٌّ حَفِيفٌ حَسِيبٌ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(د) «اللَّهُمَّ أَنْتَ دَيَّانٌ دَائِمٌ دَافِعٌ، أَسْأَلُكَ أَنْ تَدْفَعَ عَنِّي شَرَّ مَا أَحَادِرُ مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ر) «اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبُّ رَوْوْفٍ رَحْمَنٌ رَحِيمٌ رَاحِمٌ رَقِيبٌ رَازِقٌ رَزَاقٌ فَارِزُقْنِي مِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(س) «اللَّهُمَّ أَنْتَ سَلِيمٌ سَلَامٌ سَمِيعٌ سَامِعٌ تَسْمَعُ دُعَائِي وَتَعْلَمُ سِرِّي وَعَلَانِيَتِي فَلَا تُعْرِضْ عَنِّي وَسَلِّمْنِي مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(و) «اللَّهُمَّ أَنْتَ وَاحِدٌ وَاجِدٌ وَكَيْلٌ وَلِيٌّ وَدُودٌ وَارِثٌ وَهَابٌ وَفِيٍّ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ل) «اللَّهُمَّ أَنْتَ لَطِيفٌ بِالْعِبَادِ تَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ، أَرْزُقْنِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، اجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(أ) «اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ فَوَفِّقْنِي لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى وَجَنِّبْنِي عَمَّا تَسْخَطُ وَتُبْغِضُ وَلَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(هـ) «اللَّهُمَّ أَنْتَ هَادٍ فَاهْدِنِي بِهِدَاكَ وَأَخْرِجْنِي مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ذ) «اللَّهُمَّ أَنْتَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينِ وَذُو الْبَطْشِ الشَّدِيدِ وَذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدِ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ذُو الْمَنْنِ الْجَسِيمِ ذُو الطَّوْلِ الْعَمِيمِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ي) «اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَكُونُ يَكُونُ مِنْكَ كُلُّ شَيْءٍ وَمَا كَانَ فَهُوَ مِنْكَ كُنْتَ قَبْلَ كُلِّ

شَيْءٍ وَتَكُونُ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ن) «اللَّهُمَّ أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مُنَوِّرُ النُّورِ وَخَالِقُهُ، وَخَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ،
أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ع) «اللَّهُمَّ أَنْتَ عَلِيٌّ عَزِيزٌ عَظِيمٌ عَلِيمٌ عَالٍ عَلامٌ عَفُوٌّ عَدْلٌ فَاعْفُ عَنِّي مَا سَلَفَ
مِنْ ذُنُوبِي وَوَقِّفْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي لِطَاعَتِكَ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ش) «اللَّهُمَّ أَنْتَ شَاكِرٌ شَاكِرٌ شَاكِرٌ شَاهِدٌ لَا تَغِيبُ، شَهِيدٌ لَا يَعْزُبُ عَنْ عِلْمِكَ شَيْءٌ
تَشْهَدُ سِرِّي وَعَلَانِيَتِي وَتَعْلَمُ ضَمِيرَ قَلْبِي وَلَا يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ أُمُورِي،
أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ك) «اللَّهُمَّ أَنْتَ كَافٍ كَبِيرٌ كَرِيمٌ كَفِيلٌ تَكْفَلْتَ رِزْقَ الْعِبَادِ وَرِزْقَ كُلِّ دَابَّةٍ وَكَفَيْتَهُمْ
فَاكْفِنِي شَرَّ نَفْسِي وَشَرَّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ف) «اللَّهُمَّ أَنْتَ فَزْدٌ فَعَالٌ لِمَا تَشَاءُ فَتَّاحٌ بِالْخَيْرَاتِ فَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ
وَرَحْمَتِكَ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ب) «اللَّهُمَّ أَنْتَ بَهِيٌّ بَرِيءٌ بَاعِثٌ بَدِيعٌ أَبْدَعْتَ مَا شِئْتَ، وَكُلُّ شَيْءٍ دُونَكَ فَإِنْ
وَأَنْتَ الْبَاقِي بَعْدَهُمْ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ت) «اللَّهُمَّ أَنْتَ تَوَّابٌ تَرَى وَلَا تُرَى وَأَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى تُبِّ عَلَيَّ تَوْبَةً
نُصُوحًا، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ج) «اللَّهُمَّ أَنْتَ جَبَّارٌ جَمِيلٌ جَوَادٌ فَجُدْ عَلَيْنَا بِرِضَاكَ عَنَّا،
أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(غ) «اللَّهُمَّ أَنْتَ غُفُورٌ غَفَّارٌ غَافِرٌ غَنِيٌّ، اسْتَغْنَيْتَ عَنَّا وَعَنِ الْعِبَادِ وَافْتَقَرْنَا إِلَيْكَ،
أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ض) «اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمُضِيءُ، بِكَ الضُّوءُ تُضِلُّ مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ فَلَا
تُضِلَّنِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(لا) «اللَّهُمَّ أَنْتَ لَاحِقُ الْخَيْرِ بِالشَّرِّ وَالشَّرِّ بِالْخَيْرِ فَلَا تَلْحَقْ خَيْرِي بِشَرِّي

فَأَخْرِجْنِي مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ث) «اللَّهُمَّ أَنْتَ ثَابِتٌ فَتَبِّسْنِي فِي طَاعَتِكَ وَلَا تُخْرِجْنِي مِنْهَا وَتَبِّسْنِي بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ز) «اللَّهُمَّ أَنْتَ زَاجِرٌ زَجَرْتَ الْبَحْرَ عَنِ الْبَرِّ وَزَجَرْتَ الشَّيَاطِينَ عَمَّنْ شِئْتَ فَازْجُرْ عَنِّي شَيَاطِينَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ح) «اللَّهُمَّ أَنْتَ خَالِقُ خَيْرِ خَلْقَتَيْ وَكُلِّ شَيْءٍ خَلَقْتَ فَاخْتِمْ لِي بِالْخَيْرِ وَالسَّعَادَةِ وَالشَّهَادَةِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ط) «اللَّهُمَّ أَنْتَ طَاهِرٌ طَاوِ تَطْوِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَطَيِّ السَّجْلِ لِلْكِتَابِ طَوْفَنِي لِلْعَمَلِ بِطَاعَتِكَ كَمَا طَوَّقْتَ الْكُرُوبِيِّنَ وَحَمَلَةَ الْعَرْشِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ظ) «اللَّهُمَّ أَنْتَ الظَّاهِرُ ظَهَرْتَ فَلَا تُرَى وَبَطْنَتْ فَلَا تَخْفَى وَأَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى تُبْ عَلَيَّ تَوْبَةً نَصُوحًا، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ق) «اللَّهُمَّ أَنْتَ قَيُّومٌ قَادِرٌ قَرِيبٌ قَدِيمٌ قَاهِرٌ قَهَّارٌ، مَنْ عَلَيْنَا بِخَيْرِ الْقَضَاءِ وَالْقَدْرِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

(ص) «اللَّهُمَّ أَنْتَ صَمَدٌ صَادِقٌ تَصَدَّقْ عَلَيَّ بِالْجَنَّةِ وَأَعْتِقْنِي مِنَ النَّارِ، أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ.»

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.»

«اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!»

Duânın Mânâsı:

1) «م» (Mim) Harfinin Duâsı:

“Ey Allâh! Sen Mennân’sın (çok lütüfkârsın), Mücîb’sin (kulların isteklerine cevap veren, duâlarını kabûl edensin), Mümin’sin (korkulardan emîn kılansın), Müheymin’sin

(her şeyi görüp gözetensin), **Mühlik**'sin (kâfirleri ve zâlimleri helâk edensin), **Melik**'sin (saltanatı devamlı olan yegâne padişahsın), **Mütekebbir**'sin (yücelik ve azametini izhâr edensin), **Musavvir**'sin (hiçbir misâle bakmadan bütün mevcûdâta özel bir şekil verensin), **Mümlî**'sin (günahkârlara mühlet verensin), **Mu'tî**'sin (kullarına nîmetler verensin), **Mâni**'sin (şerleri engelleyensin), **Melîk**'sin (her şeyin yegâne hükümdârısın), **Müte'âl**'sın (bütün mahlûkattan son derecede üstün olan), **Müsebbah**'sın (bütün varlıklar tarafından tesbîh olunansın), **Mâcid**'sin (kadr-ü kıymeti yüksek ve şerefi yüce olansın), **Muhyî**'sin (diriltensin), **Mümît**'sin (öldürensin), **Mu'iz**'sin (kullarından dilediğine izzet, şeref ve mülk verensin), **Müzil**'sin (dilediğini zelîl edensin), **Muktedir**'sin (kuvvet ve kudret sâhipleri üzerinde istediği gibi tasarruf edensin), **Mübîn**'sin (Hakk'ı açıklayan-sın). Ben senden rızânı ve cennetini istiyorum.”

2) «ح» (Hâ) Harfinin Duâsı:

“Ey Allâh! Sen **Hayy**'sın (dâimî bir hayatla diri olansın), **Hannân**'sın (son derece acıyansın), **Hamîd**'sin (hamdolunmaya lâyık olansın), **Halîm**'sin (günahkârlara tevbe etmeleri için mühlet verensin), **Hakîm**'sin (yaptığı işleri yerli yerinde yapansın), **Hakk**'sın (dâimâ vâir olansın), **Hafîz**'sin (koruyansın), **Hasîb**'sin (her şeyin miktârını bilen ve şerefli olansın). Ben rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

3) «د» (Dâl) Harfinin Duâsı:

“Ey Allâh! Sen **Deyyân**'sın (hakkıyla cezâ verensin), **Dâim**'sin (dâimâ vâir olansın), **Dâfi**'sin (belâları defedensin). Benden dünyâ ve âhiret husûsunda sakındığım şeylerin şerrini defetmeni Senden istiyorum. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

4) «ر» (Râ) Harfinin Duâsı:

“Ey Allâh! Sen **Rabb**'sin (terbiye eden, her anlamda büyütüp yetiştiren ve kemâle ulaştıransın), **Raûf**'sun (çok şefkatlisin), **Rahmân**'sın (dünyâda herkese acıyansın), **Rahîm**'sin (âhirette sâdece müminlere acıyansın), **Râhim**'sin (merhamet edicisin), **Rakîb**'sin (her şeyi gözetensin), **Rezzâk**'sın (çokça rızık verensin). Beni umduğum ve ummadığım her cihetten rızıklandır. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

5) «س» (Sîn) Harfinin Duâsı:

“Ey Allâh! Sen **Selîm**'sin (kusuru olmayansın), **Selâm**'sın (selâmete ulaştıransın), **Semî**'sin ve **Sâmi**'sin (her şeyi hakkıyla işitensin). Duâmı işitirsin, gizli ve âşikâr bütün yaptıklarımı bilirsin, benden yüz çevirme, beni bütün şerlerden selâmete çıkar. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

6) «و» (Vâv) Harfinin Duâsı:

“Ey Allâh! Sen **Vâhid**'sin (bir ve tek olansın), **Vâcid**'sin (her hususta zengin olansın), **Vekîl**'sin (bütün işler ancak Kendisine ısmarlanan ve işlerini Kendisine havâle eden kullarının isteklerini yerine getirmeyi üstlenip onlara kâfi gelensin), **Vefî**'sin (kullarının işlerini yönetensin), **Vedûd**'sün (kullarını çok sevensin), **Vâris**'sin (bütün mevcûdât yok olduktan sonra bâkî kalacak tek varlıksın), **Vehhâb**'sın (karşılıksız verensin), **Vefî**'sin (vefâkârsın). Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

7) «ل» (Lâm) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen kullarına **Latîf**’sin, dilediğini hesapsız rızıklandırırısın. Sen bana tarafından bir mağfiret bahşeyle ve beni sâlih kullarından eyle. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

8) «أ» (Elif) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Evvel**’sin (varlığının başlangıcı olmayansın), **Âhir**’sin (varlığının sonu olmayansın). Beni sevdiğin ve râzı olduğun şeylere muvaffak eyle, kızdığın ve buğzettiğin şeylerden uzak eyle. Ey **Allâh!** Şüphesiz rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

9) «ه» (He) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Hadî**’sin (hidâyet edensin), öyleyse beni hidâyetinle doğru yola ilet ve beni karanlıklardan nûra çıkar. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

10) «ذ» (Zel) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Zü’l-Celâli ve’l-İkrâm**’sın (celâl ve ikrâm sâhibisin), **Zü’l-Kuvveti’l-Metîn**’sin (kuvvet sâhibisin ve çok güçlüsün), **Zü’l-Batşı’s-Sedîd** (kuvvetli yakalayış sâhibi)sin, **Zü’l-Arşı’l-Mecîd**’sin (Arş’ın sâhibisin ve ulusun), **Zü’l-Fazli’l-Azîm**’sin (büyük iyilik sâhibisin) ve **Zü’l-Menni’l-Cesîm**’sin (çok hatırlı lütuf sâhibisin), **Zü’t-Tavli’l-Amîm**’sin (bol şumullü lütuf sâhibisin). Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

11) «ي» (Ye) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **el-Mükevvinü yekûnü minke küllü şey**’sin. (Öyle bir yaratansın ki olan her şey Sendendir.) Her şeyden önce Sen vardın, her şeyden sonra da (yine) Sen olacaksın. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

12) «ن» (Nûn) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Nûru’s-Semâvâti ve’l-Arz**’sın (gökleri ve yeri nurlandıransın), nûru parlatansın ve yaratansın. Her şeyi (yoktan) vâd edensin. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

13) «ع» (Ayn) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Aliyy**’sin (çok yücesin), **Azîz**’sin (hiç yenilmeyip dâimâ gâlip gelen-sin), **Azîm**’sin (pek büyüksün), **Alîm**’sin (ziyâde bilensin), **Âlî**’sin (ulu ve kavîsin), **Al-lâm**’sın (her şeyi ziyâde bilensin), **Afüvv**’sün (çokça bağışlayansın), **Adl**’sin (çok adâletlisin). Benden geçmiş olan günahlarımı affeyle, ömrümün kalan kısmında beni tâatine muvaffak eyle. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

14) «ش» (Şîn) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Şâkir**’sin (kullarının amellerini kabûl edensin), **Şekûr**’sun (az da olsa şükredene nihâyetsiz nîmetler verensin), **Şâhid**’sin (her şeyi görensın), hiç(bir şeyden) uzak olmazsın. **Şehîd**’sin (her yerde ve zamanda ilmiyle hâzır olansın), ilminden hiçbir şey kaybolmaz, benim gizli ve âşikâr her şeyime şâhitlik etmekte-sin, kalbimin içinde gizli olanları bilmekte-sin, işlerimden hiçbir şey Sana gizli değildir. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

15) «ك» (Kâf) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Kâfi**’sin (her şeye yetensin), **Kebîr**’sin (çok büyüksün), **Kerîm**’sin (ziyâde iyilik sâhibisin), **Kefîl**’sin (rıziqlara kefil olansın), kullarının ve her debelenen canlının rızkını tekeffül ettin ve onlara kâfi geldin, o hâlde nefsimin şerrine ve cinlerle insanların şerrine karşı bana kifâyet eyle. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

16) «ف» (Fe) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Ferd**’sin (teksin), dilediğini **Fe‘aâl**’sın (hiçbir îtirâz ve engellenmeyle karşılaşmaksızın istediğini tam mânâsıyla yapansın), hayırları **Fettâh**’sın (çokça açansın), o hâlde fazlının ve rahmetinin kapılarını bana aç. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

17) «ب» (Be) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Behî**’sin (çok güzelsin), **Berî**’sin (noksanlıklardan münezzehsin), **Bâ‘is**’sin (diriltensin), **Bedî**’sin (eşsiz yaratansın), dilediğini eşsiz ve emsalsiz şekilde halkettin, Senden başka her şey fânidir, onlardan sonra **Bâkî** kalacak sâdece Sensin. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

18) «ت» (Te) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Tevvâb**’sın (tevbeleri çokça kabûl edensin), görürsün görülmezsin ve sen en yüce mirsâddasın (gözetim yerindesin), bana nasûh tevbesi ile tevbe nasîp eyle. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

19) «ج» (Ce) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Cebbâr**’sın (zorla da olsa dilediği mahlûku irâdesi yönünde mecbur bırakabilensin), **Cemîl**’sin (çok güzelsin), **Cevâd**’sın (pek cömertsin), bize rızânı cömertçe bahşeyle. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

20) «غ» (Ğayn) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Ğafûr**’sun (ziyâde bağışlayansın), **Ğaffâr**’sın (çokça affedensin), **Ğâfir**’sin (günahları örtensin), **Ğanî**’sin (kimseye muhtâc olmayan yegâne zenginsin), bizden de bütün kullardan da dâimâ müstağnî oldun. Biz ise hep Sana muhtâc olduk. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

21) «ض» (Zâd) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen zıyâ verensin (aydınlatansın), bütün zıyâlar (ve nurlar) Sendendir, dilediğini saptırır, dilediğini hidâyet edersin. Artık beni hidâyete erdirdikten sonra bir daha saptırma. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

22) «ل» (Lâ) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Hayrı şerre, şerri de hayra **Lâhik**’sin (birleştirensin), benim hayırlarımı şerlerimle birleştir(ip de onları zâyî et)me ve Sen beni karanlıklardan nûra çıkar. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

23) «ث» (Se) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Sâbit**’sin (varlığı sürekli olansın), o hâlde beni tâatin üzere çok sâbit eyle, beni tâatından aslâ çıkarma ve dünyâ hayâtında da âhirette de kavî-i sâbit (olan kelime-i tevhîdi söylemek) ile sâbit eyle. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

24) «ز» (Ze) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Zâcir**’sin (engelleyensin), denizi karadan engelledin (de o kara parçalarını kaplayamadı), şeytanları dilediklerinden men eyledin (de dostlarını saptıramadılar). Öyleyse cin ve insan şeytanlarını benden men eyle. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

25) «ح» (Ha) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen her şeyi halkedensin (yaratansın), her şeyden haberdârsın, beni Sen yarattın, her şey Senin mahlûkâtındır, o hâlde benim sonumu hayırla, saâdetle ve şehâdetle hitâma erdir. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

26) «ط» (Tı) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Tâhir**’sin (her türlü noksanlıktan arı ve paksın), **Tâvî**’sin (dürensın), gökleri yerleri kâğıt tomarlarının dürüldüğü gibi düreceksin. Kerûbiyyûnu (meleklerin efendileri olan mukarreb melekleri) ve hamele-i Arş’ı (Arş’ı taşıyan melekleri) taçlandırdığın gibi beni de tâatin üzere amelle taçlandır. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

27) «ظ» (Zı) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Zâhir**’sin (eserlerinle âşikârsın), **âşikâr oldun ama görünmezsin**, görünmüyorsun fakat gizli değilsin. Sen en yüce **gözetim yerindesin**. Bana nasuh tevbesiyle tevbe nasîb eyle ve tevbemi kabûl eyle. Rızânı ve cennetini Senden niyâz ediyorum.”

28) «ق» (Kâf) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Kayyûm**’sun (mahlûkâtı yönetip koruyansın), **Kâdir**’sin (gerçekleşmesi imkânsız gibi görünen şeylerde bile aslâ acziyeti düşünülemezsin), **Karîb**’sin (kullarına mânen çok yakın olansın), **Kadîm**’sin (varlığının başlangıcı olmayansın), **Kâhîr**’sin (eşsiz bir güç ve gâlibiyet sâhibisin), **Kahhâr**’sın (galebe çalan ve ezip geçensin), **kazâ** ve kaderin bütün hayırlarını bize **lütf**yle. Rızânı ve cennetini Senden istiyorum.”

29) «ص» (Sâd) Harfinin Duâsı:

“Ey **Allâh!** Sen **Samed**’sin (her şey Kendisine muhtâc olan, Kendisi ise hiçbir şeye ihtiyaç duymayansın), **Sâdik**’sın (her buyruğu dosdoğru olansın), bana cenneti tasadduk eyle, beni cehennemden **âzâd** eyle. Rızânı ve cennetini Senden talep ediyorum.”

“Ey **Allâh!** İbrâhîm’e ve İbrâhîm’in Ehl-i Beyti’ne salât ettiğin gibi **Muhammed**’e ve **Muhammed**’in Ehl-i Beyti’ne salât eyle. Şüphesiz Sen **Hamîd**’sin (hamde lâıyk olansın), **Mecîd**’sin (ulusun).

Yâ Allâh! Sen bize dünyâda da hasene ver, âhirette de hasene ver, cehennem azâbından muhâfaza eyle. Ey acıyanların en merhametlisi! Rahmetinle (duâmı kabûl eyle).”